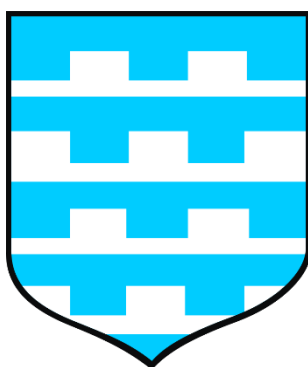

Gmina
Lewin Kłodzki

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 – 2022

Lewin Kłodzki | lipiec 2016

Niniejszy dokument sporządzono zgodnie z zasadą partnerstwa i partycypacji w ścisłym porozumieniu i przy współpracy z samorządem gminnym i przedstawicielami społeczności lokalnej.

Zamawiający:

Gmina Lewin Kłodzki

ul. Nad Potokiem 4
57-343 Lewin Kłodzki

Wykonawca:

EU-Consult Sp. z o.o.

ul. Wały Piastowskie 1
80-855 Gdańsk

Gdańsk, 2016

Spis treści

1. Wprowadzenie – cel, założenia i zakres opracowania	5
2. Kompatybilność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju	7
3. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy	12
3.1. Przestrzeń i środowisko	12
3.2. Sfera społeczna.....	15
3.3. Sfera gospodarcza	20
3.4. Infrastruktura techniczna.....	26
3.5. Infrastruktura społeczna	31
3.6. Zarządzanie	42
4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych na podstawie badań własnych	45
5. Analiza SWOT	58
6. Identyfikacja obszarów kryzysowych	62
6.1. Podsumowanie: obszary kryzysowe	70
7. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji określony w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych	72
8. Charakterystyka obszaru rewitalizacji.....	74
9. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego (planowany efekt rewitalizacji)	76
10. Cele rewitalizacji i kierunki działań.....	76
10.1. Rekomendowane kierunki interwencji.....	77
10.2. Opis kierunków interwencji i celów rewitalizacyjnych	79
10.3. Uzasadnienie celów rewitalizacyjnych i ich wpływ na niwelowanie koncentracji zjawisk negatywnych.....	82
11. Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	84
11.1. Lista A: projekty kluczowe.....	85
11.2. Lista B: projekty komplementarne	101
11.3. Podsumowanie zbiorcze projektów rewitalizacyjnych.....	107

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

11.4.	Wpływ projektów na aspekty problemowe	110
12.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności rewitalizacji	113
13.	Ramowy harmonogram programu rewitalizacji	115
14.	Ramy finansowe LPR	117
15.	Mechanizmy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji	119
16.	System wdrażania (realizacji) Lokalnego Programu Rewitalizacji	120
17.	System monitoringu i oceny LPR	125
17.1.	Monitoring	125
17.2.	Ewaluacja	126
18.	Spis tabel i rysunków	129

1. Wprowadzenie – cel, założenia i zakres opracowania

Celem opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest zgodnie z ustawą z dn. 09.10.2015r. proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Lokalny Program Rewitalizacji ma charakter kompleksowy i dotyczy zarówno sfery przestrzennej, społecznej i gospodarczej. Z kolei działania rewitalizacyjne powinny mieć charakter zintegrowany i wielopłaszczyznowy, a w tworzenie opracowania powinna być włączona społeczność lokalna np. mieszkańcy, czy lokalni przedsiębiorcy.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 z dnia 3 lipca 2015r. Zgodnie z Wytycznymi proces rewitalizacji rozumiany jest jako „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).”¹

Podczas opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 zastosowano następujący proces planowania strategicznego:

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, Minister Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2015

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

- Przeprowadzono diagnozę sytuacji w Gminie Lewin Kłodzki w celu zidentyfikowania problemów społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych i środowiskowych (w tym technicznych). Analizę stanu aktualnego w oparciu o dane statystyczne na poziomie lokalnym, dokumenty i opracowania gminne oraz inne dostępne informacje.
- Przeprowadzono warsztaty diagnostyczne z członkami zespołu ds. rewitalizacji (21.04.2016). Warsztaty stanowiły podstawę do weryfikacji założeń dokumentu i ukształtowania dalszych działań, w tym wyznaczenia obszarów zdegradowanych.
- Przeprowadzono ankietę internetową (CAWI) z mieszkańcami, urzędnikami, przedsiębiorcami oraz turystami w dniach 22.04 – 22.05.2016.
- Przeprowadzono konsultacje społeczne (10.05.2016). Konsultacje społeczne obejmowały trzy sesje konsultacyjne dla interesariuszy Lokalnego Programu Rewitalizacji. Spotkania miały charakter otwarty, z podziałem na trzy zróżnicowane grupy interesariuszy:
 - pracownicy samorządu związani z problemem rewitalizacji (zarówno w obszarze przestrzennym, jak i społecznym),
 - mieszkańcy miejscowości Lewin Kłodzki zainteresowani problematyką rewitalizacji,
 - instytucje rządowe i pozarządowe realizujące działania związane z problemem rewitalizacji, tj. przedstawiciele GOPS, Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, ZOZ Eskupal, Kółka Rolniczego, OSP, Stowarzyszenia Obywatelskiego „Kulturalny Zakątek”, Sudeckiego Stowarzyszenia Turystyki Wiejskiej "Zdroje".

Niniejsze opracowanie określa obszary zdegradowane na terenie Gminy Lewin Kłodzki wyodrębnione na podstawie analizy zgodnej z wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015r., założeniami Narodowego Planu Rewitalizacji oraz Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015r.

Dokument przedstawia aktualną sytuację w Gminie w obszarach zagospodarowania przestrzennego, sytuacji gospodarczej i społecznej. Dopelnieniem diagnozy jest analiza SWOT, na podstawie, której scharakteryzowane i wyodrębnione zostały czynniki i zjawiska kryzysowe oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. Zebrane i opracowane dane zweryfikowano i uzupełniono o informacje i wnioski wypracowane podczas badania ankietowego, warsztatu strategicznego oraz konsultacji społecznych w Gminie.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
 Pomoc Techniczna 2014-2020

W obrębie granic zdegradowanych zostały wyodrębnione poszczególne obszary kompleksowej i zintegrowanej rewitalizacji obejmujące obszar przestrzenny, społeczny i gospodarczy Gminy Lewin Kłodzki.

Strategiczna część opracowania stanowi założenia programowe rewitalizacji oraz jej celów. Określona została wizja, czyli stan pożądany po wyprowadzeniu wyznaczonych obszarów ze stanu kryzysowego, kierunki interwencji, cel strategiczny oraz odpowiednie działania rewitalizacyjne. W celu spełnienia wizji oraz celu strategicznego opracowany został wykaz projektów rewitalizacyjnych dotyczących obszaru zdegradowanego ujętych w horyzoncie czasowym w okresie 2016-2022.

2. Kompatybilność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju

Dokument	Powiązane z Gminnym Programem Rewitalizacji
Poziom europejski	
<p style="text-align: center;">Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu</p>	<p style="text-align: center;">Priorytet III</p> <p style="text-align: center;">Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.</p> <p style="text-align: center;">Cel 1</p> <p style="text-align: center;">Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lata.</p> <p style="text-align: center;">Cel 4</p> <p style="text-align: center;">Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wczesnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie, do co najmniej 40% osób w wieku 30-34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne.</p> <p style="text-align: center;">Cel 5</p> <p style="text-align: center;">Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego, co najmniej 20 mln obywateli.</p>

Poziom krajowy	
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	<p>Obszar Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna:</p> <p style="text-align: center;">Cel 3</p> <p>Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; Kapitał Ludzki.</p> <p style="text-align: center;">Cel 6</p> <p>Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”; Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny.</p> <p style="text-align: center;">Cel 8</p> <p>Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; Obszar Efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny.</p> <p style="text-align: center;">Cel 11</p> <p>Wzrost społecznego kapitału rozwoju.</p>
Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (ŚSRK) – Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p style="text-align: center;">Cel główny:</p> <p>Wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.</p> <p style="text-align: center;">Cele rozwojowe:</p> <p>I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb aktywności obywatela.</p> <p>II.4. Rozwój kapitału ludzkiego.</p> <p>III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.</p>
Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p>Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna</p> <p style="text-align: center;">Cel 1</p> <p>Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz</p>

	<p>zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych. Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo</p> <p>Cel 3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego. Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka</p> <p>Cel 4 Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego.</p>
<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie</p>	<p>Cel główny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p>Cel 2 Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).</p>
<p>Poziom regionalny</p>	
<p>Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego</p>	<p>Cel 2 Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej</p> <p>Cel 3 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP</p> <p>Cel 4 Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa</p> <p>Cel 6 Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników</p> <p>Cel 7 Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia</p>

	Cel 8 Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne
Poziom powiatu	
Plan gospodarki odpadami dla Powiatu Kłodzkiego	<p style="text-align: center;">Cel nadrzędny:</p> <p>Zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów w sektorze komunalnym oraz wdrożenie nowoczesnych systemów ich odzysku i unieszkodliwiania</p> <p>Cele główne (zgodne w Krajowym planem gospodarki odpadami):</p> <p>Zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,</p> <p>Zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów,</p> <p>Zamknięcie do końca 2009 r. wszystkich krajowych składowisk odpadów niespełniających przepisów prawa,</p> <p>Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.</p>
Poziom lokalny	
Plan odnowy miejscowości Lewin Kłodzki na lata 2015-2020	<p style="text-align: center;">Cel strategiczny:</p> <p>Zapewnienie godnych warunków życia i rozwoju poprzez zapewnienie odpowiedniej infrastruktury i integrację społeczną. Realizowane przez nas cele są zgodne z zaprezentowanym dokumentem. Poniżej przedstawione zostały przykładowe cele strategiczne:</p> <p>Zwiększenie poczucia tożsamości mieszkańców z miejscowością poprzez ich angażowanie w prace związane z rozwojem miejscowości, obejmujące działania na rzecz odnowy obszarów zdegradowanych,</p> <p>Pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego poprzez akcentowanie i rozwijanie posiadanych naturalnych walorów turystycznych, historycznych i krajoznawczych,</p> <p>Wzmacnianie lokalnych potencjałów poprzez</p>

	współpracę z miastami partnerskimi i w Polsce i zagranicą.
<p>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Dla Gminy Lewin Kłodzki</p>	<p>Cele strategiczne realizowane na poziomie gminy:</p> <p>Optymalizacja działań związanych z produkcją i wykorzystaniem energii, Wzrost udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii, Rozwój planowania energetycznego w Gminie oraz zapewnienie bezpieczeństwa dostaw nośników energii na jej terenie, Kierowanie wizerunku Gminy Lewin Kłodzki, jako zielonego samorządu, dbającego o jakość środowiska i w sposób odpowiedzialny i racjonalny wykorzystującego energię, Promocja i zakorzenienie w lokalnej społeczności działań i nawyków wpływających na ograniczenie emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych.</p>
<p>Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lewin Kłodzki</p>	<p>Celem polityki przestrzennej zapisanej w Studium jest:</p> <p>Ochrona walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych (a w konsekwencji turystycznych); stworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju gospodarczego (...); poprawa warunków zamieszkiwania (habitatu) m.in. poprzez stworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego oraz doposażenie terenów osadniczych w zakresie infrastruktury technicznej; Poprawa powiązań komunikacyjnych – zewnętrznych i wewnętrznych (...).</p>

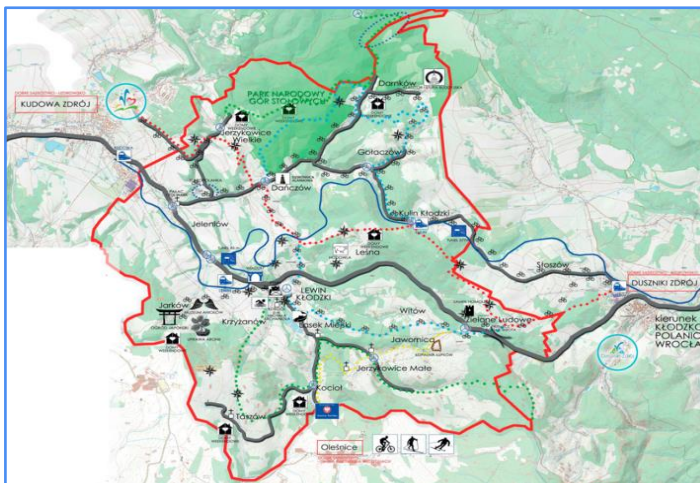
Źródło: opracowanie własne

3. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy

3.1. Przestrzeń i środowisko

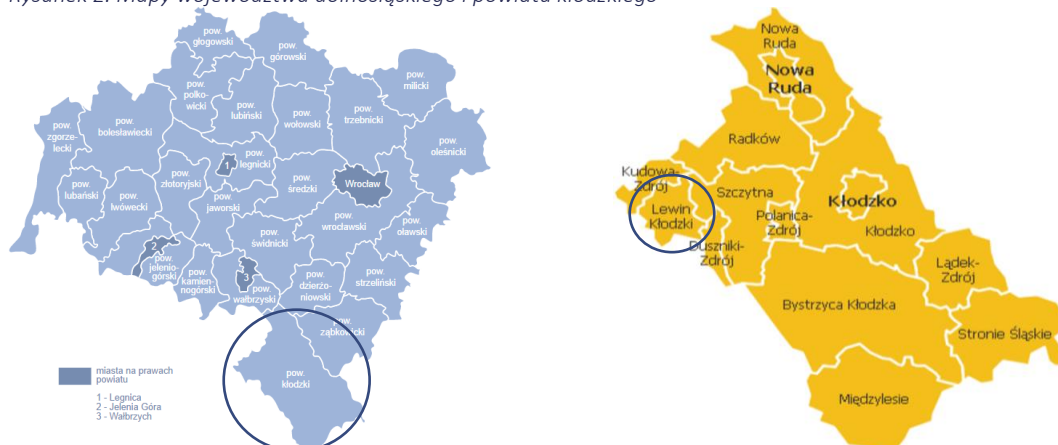
Gmina Lewin Kłodzki położona jest w południowo – zachodniej Polsce, w województwie dolnośląskim, w makroregionie Sudetów Środkowych. Obszar gminy obejmuje w większości teren Wzgórz Lewińskich, wchodzących w skład Pogórza Orlickiego, które na zachodzie graniczą z Obniżeniem Kudowy, na południu z Pogórzem Orlickim, na północy z Górami Stołowymi.

Rysunek 1. Mapa gminy Lewin Kłodzki

Gmina na zachodzie i północy graniczy z Kudową - Zdrój, na wschodzie z gminą Szczytna i Dusznikami-Zdrój, a na południu z Czechami. Ponadto wchodzi w skład powiatu kłodzkiego i należy do grona najmniejszych gmin w Polsce, pod względem liczby mieszkańców. Zasięgiem obejmuje 17 miejscowości: Dańczów, Darnków, Gołaczów, Jarków, Jawornica, Jeleniów, Jerzykowice Małe, Jerzykowice Wielkie, Kocioł, Krzyżanów, Kulin Kłodzki, Leśna, Lewin Kłodzki, Taszów, Witów, Zielone Ludowe, Zimne Wody.

Rysunek 2. Mapy województwa dolnośląskiego i powiatu kłodzkiego

Obszar gminy należy do terenów górskich, gdzie wyraźnie zaakcentowana jest rzeźba dolinna, otoczona niezbyt wysokimi grzbietami wzniesień, które pokryte są przez lasy i łąki. Maksymalna wysokość terenu, przy południowej granicy gminy (przebiega tam granica

państwa) wynosi 825 m n.p.m. Najniższy punkt to 385 m n.p.m. i występuje w przejściu ciekłu Klikawa przez północno-zachodnią granicę gminy. Blisko połowa terenów znajduje się na wysokości 500 m n.p.m. Warto zaznaczyć, że na obszarze gminy zachowane są w pełni naturalne walory przyrodnicze, do szczególnych należą górskie i podgórskie krajobrazy. Występują tu, jak wspomniano wcześniej, trzy pasma górskie: Góry Stołowe, a w nich Narodowy Park Gór Stołowych utworzony w 1993 r., Wzgórza Lewińskie i Góry Orlickie.

Powierzchnia gminy wynosi 5 214 ha, przy czym 2 413 ha (46,3% powierzchni gminy) przypada na użytki rolne, a 2 494 ha (47,83%) na grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione². Powierzchnia użytków rolnych w ostatnich latach pozostawała bez zmian, natomiast grunty leśne w niewielkim stopniu zmniejszyły się (2012 – 2 496 ha; 2014 – 2 494 ha). Odwrotnie przedstawia się sytuacja w przypadku terenów zabudowanych i zurbanizowanych. W latach 2012-2014 odnotowuje się niewielką tendencję wzrostową w tym zakresie (+0,78%). Niemniej jednak, gmina Lewin Kłodzki charakteryzuje się niższym udziałem terenów zabudowanych i zurbanizowanych w powierzchni ogółem (4,95% dla roku 2014), aniżeli średnia ogólnopolska w tym zakresie (5,23% w analogicznym okresie). Warto również nadmienić, iż część powierzchni gminy (741,24 ha³) stanowi obszar prawnie chroniony. Największy udział tejże powierzchni przypada na tereny parków narodowych (81,2%) oraz obszary chronionego krajobrazu (18,8%).

Przez obszar gminy przebiega droga krajowa Nr 8 oraz linia kolejowa nr 309 Kłodzko Nowe – Kudowa - Zdrój, która na odcinku Duszniki – Zdrój – Lewin Kłodzki biegnie jedną z najbardziej malowniczych tras kolejowych.

TURYSTYKA

Położenie gminy, w sąsiedztwie wielu atrakcyjnych turystycznie miejsc, sprawia, że jest ona dobrą bazą wypadową. Warto jednak zaznaczyć, że posiada także własne atrakcje:

- Wiadukt kolejowy - jeden z największych i najładniej wkomponowany w otoczenie wiaduktów Dolnego Śląska z początku XX wieku. Usytuowany jest w zachodniej

² BDL GUS 2014 r.

³ Stan na 31 XII 2014 r. wg BDL GUS.

części miejscowości Lewin Kłodzki, gdzie, stojąc nad drogą krajową, kształtuje efekt doniosłej bramy.

- Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła w Lewinie Kłodzkim - pierwsze wzmianki o Kościele pochodzą z 1340 roku, na przestrzeni lat był wielokrotnie przebudowywany. Można w nim znaleźć wątki gotyckie, renesansowe i barokowe.
- Kościół św. Trójcy w Jeleniowie - dawna kaplica a obecnie kościół, utrzymany jest w stylu wczesnego baroku końca XVII wieku. Reprezentuje on najprostszy typ przestrzenny budynku sakralnego - ma symetrycznie i osiowo ukształtowany rzut z dwiema symetrycznymi przybudówkami przy prezbiterium.
- Kaplica św. Jana Nepomucena - powstała w latach 1727 – 1730. Zbudowano ją na podarowanej przez miasto Lewin parceli leśnej, na rozwidleniu dróg wiodących do Taszowa i Kotła oraz dalej do Czech.
- Kalwaria w Lasku Miejskim - na północnym stoku wzniesienia sąsiadującego z kaplicą św. Jana Nepomucena, w Lasku Miejskim, znajduje się Kalwaria. Jest to 15 kapliczek wykutych z piaskowca. Na stoku za kaplicą można zwiedzić kompletną (to unikat) Drogę Krzyżową, powstałą w 1894 r.
- Figura Św. Jana Nepomucena – jeden z wielu zabytków sztuki sakralnej na terenie gminy. Figura pochodząca z XVIII w została w 2008 roku odrestaurowana z funduszy Konsulatu Niemieckiego we Wrocławiu i środków Gminy Lewin Kłodzki.
- Kaplica w Jerzykowicach Małych - jako budowla o nieotynkowanych ścianach murowanych z kamienia, wzniesiona została zapewne w II połowie XVIII wieku. Elementy wyposażenia kaplicy są cennymi przykładami sztuki sakralnej, prezentującej poziom i możliwości twórcze warsztatów śląskich II połowy XVIII i początku XIX wieku.
- Ogród Japoński w Jarkowie – powstał w 1980 roku. W ogrodzie znajduje się kilkaset roślin, kamienne rzeźby, kaskady i zbiorniki wodne. Jest to jeden z dwóch ogrodów japońskich w Polsce (po wrocławskim) udostępnionych turystom do zwiedzania.
- Aronia i Muzeum Aniołów - w Jarkowie znajduje się największa w tym rejonie plantacja aronii. Na powierzchni 20 ha rośnie ponad 40 tysięcy krzewów. Muzeum Aniołów to natomiast kolekcja ponad 1000 eksponatów wykonanych z drewna, metalu, z bursztynu, kamienia. Część znajduje się w znaczkach, kartkach, książeczkach, kalendarzykach, w rysunkach Andrzeja Mleczki.
- Gomole (Homole) – ruiny zamku (fragment wieży) z końca XIII w. W czasach swej świetności strzegł przełęczy "POLSKIE WROTA" i przebiegającego w pobliżu traktu handlowego.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

- Ośrodek buddyjski Drophan Ling - w Darnkowie, na granicy z Parkiem Narodowym, na łagodnym zboczu wzgórza, znajduje się otoczony lasami ośrodek Związku Buddyjskiego Khordong. Od 1998 roku odbywają się w nim kursy medytacyjne i ceremonie religijne, prowadzone przez nauczycieli buddyjskich.
- Galeria Sztuki Chata w Kotle - w 2012 roku właściciele domu nr 1 w Kotle, tuż przy granicy państwa, utworzyli galerię sztuki. Prezentowane są w niej przede wszystkim prace artystów miejscowych: malarstwo Wojciecha Bednarka, rzeźby i malarstwo Stanisława Walickiego z Jerzykowic Małych oraz malarstwo Pawła Górskiego z Taszowa.

W najbliższym otoczeniu gminy znajdują się również m.in. kaplica czaszek, Muzeum Zabawek „Bajka”, Szlak ginących zawodów, Błędne Skały, Szczeliniec Wielki, Park Zdrojowy w Kudowie Zdroju, Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju, ośrodek narciarski Ski Areal Hartman w Oleśnicy czy ośrodek narciarski Zieleniec.

Podstawowym zasobem Lewina Kłodzkiego jest przyroda. Lasy i niezabudowane tereny otwarte, pokrywając zróżnicowany wysokościowo obszar, tworzą nasycony zielenią krajobraz. Z tego względu jest to odpowiednie miejsce na wędrówki piesze. Na terenie gminy wyróżniono kilka szlaków turystycznych:

- czerwony - (Główny Szlak Sudecki): Kudowa-Zdrój - Jerzykowice Wielkie - Dańczów - Przełęcz Lewińska - Przełęcz w Grodźcu - Bukowy Stawek - Ludowe - Duszniki-Zdrój - Kozia Hala - Podgórze PL/CZ – Zieleniec,
- niebieski - Przełęcz Lewińska - Lewin Kłodzki - Przełęcz Polskie Wrota - Zamek Homole - Bukowy Stawek,
- niebieski - Kulin Kłodzki - Gołaczów - Cisowa - Darnków - Krucza Kopa – Dańczów,
- zielony - Fort Karola - Lisia Przełęcz - Kulin Kłodzki - Przełęcz w Grodźcu - Lewin Kłodzki - Taszów - Kocioł - Miejski Lasek - Jawornica - Kozia Hala - Orlica – Zieleniec,
- zielony - Kudowa-Zdrój - Krucza Kopa - Darnków - Droga Stu Zakretów,
- żółty - Ludowe - Przełęcz Polskie Wrota - Jawornica - Jerzykowice Małe - Kocioł - Kocioł PL/CZ (granica państwa) - Oleśnica v Orlických horách - Číhalka - Podgórze PL/CZ (granica państwa - GSS).

3.2. Sfera społeczna

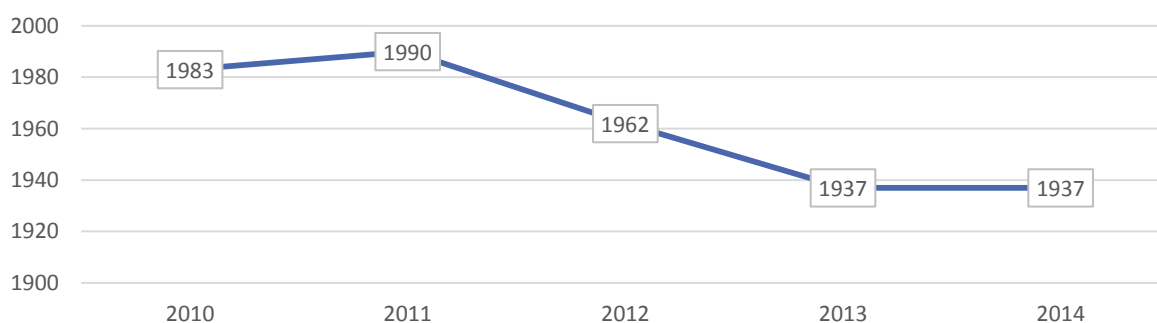
Liczba ludności gminy Lewin Kłodzki w latach 2010-2014 wykazywała tendencję spadkową. W roku 2014 gmina liczyła 1 937 mieszkańców, tj. o 46 osób mniej niż w roku 2010.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Największy spadek widoczny jest w roku 2012 oraz 2013, jednak, co ciekawe, w latach 2013-2014 liczba ludności utrzymywała się na tym samym poziomie. Na 1 km² w 2014 roku przypadało 37 osób.

Warto zaznaczyć jednocześnie, że liczba mieszkańców największego ośrodka na terenie gminy – Lewina Kłodzkiego – w 2014 roku wyniosła 833 osoby i również wykazuje tendencję spadkową (dla porównania w roku 2012 – 850 osób).

Wykres 1. Liczba ludności gminy w latach 2010-2014

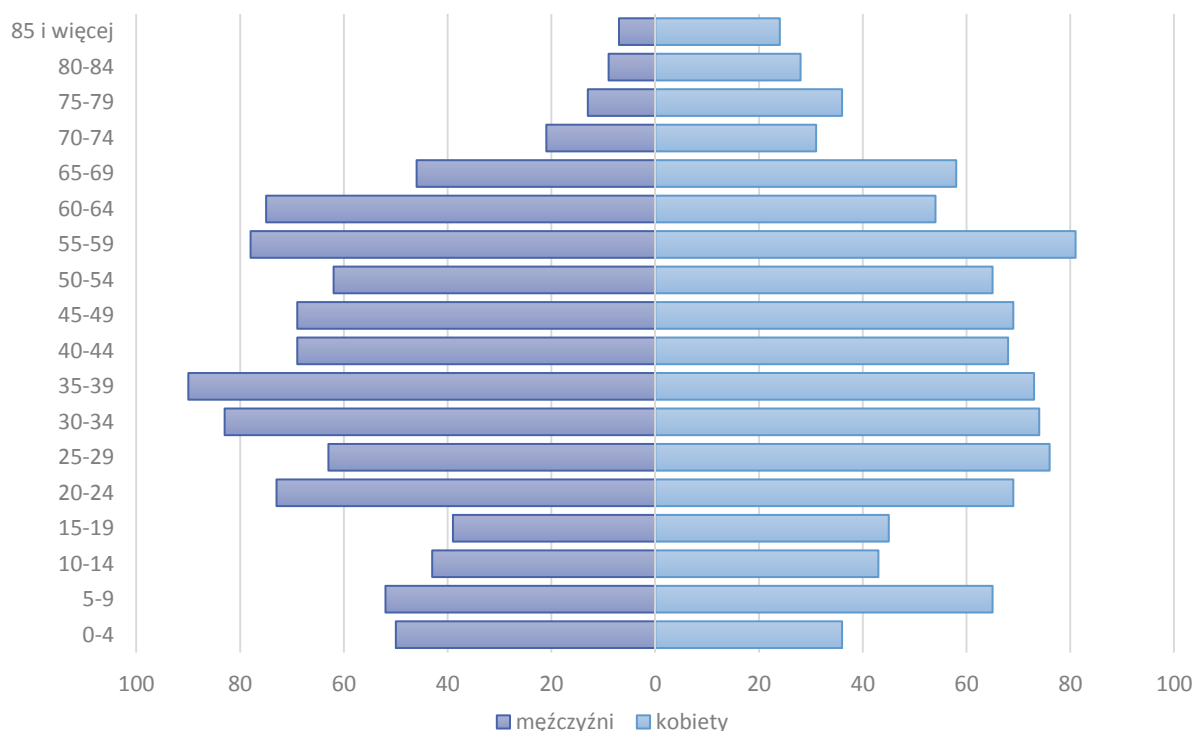
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura ludności w gminie, pod względem płci i wieku, wskazuje na dużą dysproporcję pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn w grupie wiekowej powyżej 74 lat. Kobiety z niniejszej grupy stanowią 4,54% ludności gminy, zaś mężczyźni jedynie 1,50%. Warto przy tym zaznaczyć, że osoby poniżej 20 roku życia w 2014 roku stanowiły prawie 1/5 mieszkańców (19,3%), a osoby powyżej 65 ponad 14%.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Wykres 2. Piramida wieku mieszkańców gminy Lewin Kłodzki w roku 2014

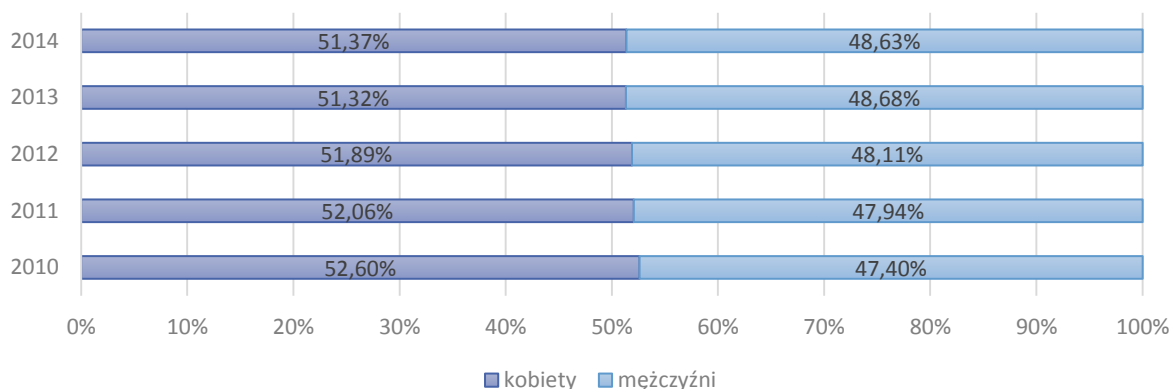
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak wskazuje poniższy wykres, struktura udziału kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie ludności gminy zmienia się. Procentowy udział kobiet na przestrzeni lat 2010-2014 zmniejszył się o 1,23 p.p., przy czym jednocześnie mężczyzn wzrósł. Trend powolnej zmiany w strukturze mieszkańców według płci widoczny jest również w przypadku wartości współczynnika feminizacji. W 2010 roku na 100 mężczyzn przypadało 111 kobiet, natomiast w roku 2014 o 5 mniej, czyli 106. Warto jednocześnie zaznaczyć, że wśród mieszkańców samego Lewina Kłodzkiego również dominują kobiety.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

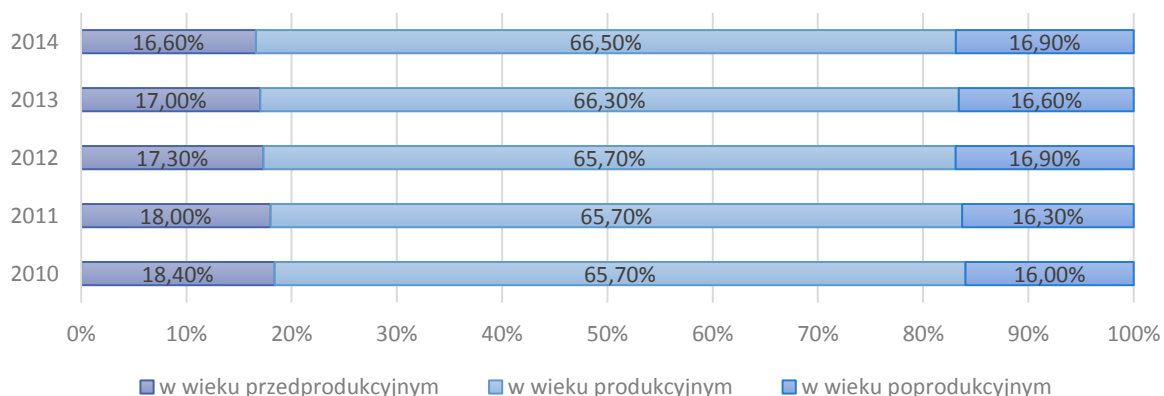
Wykres 3. Ludność gminy wg płci w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zmianie ulega również udział ludności według ekonomicznych grup wieku. Począwszy od roku 2010 maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (spadek o 1,8 p.p. do roku 2014), przy jednoczesnym – niewielkim – wzroście osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 0,9 p.p. do roku 2014). Wzrasta również udział osób w wieku produkcyjnym: z 65,70% w roku 2010 do 66,50% w roku 2014. Warto nadmienić, że w 2014 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 50,3 w wieku nieprodukcyjnym i 25,4 w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 4. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

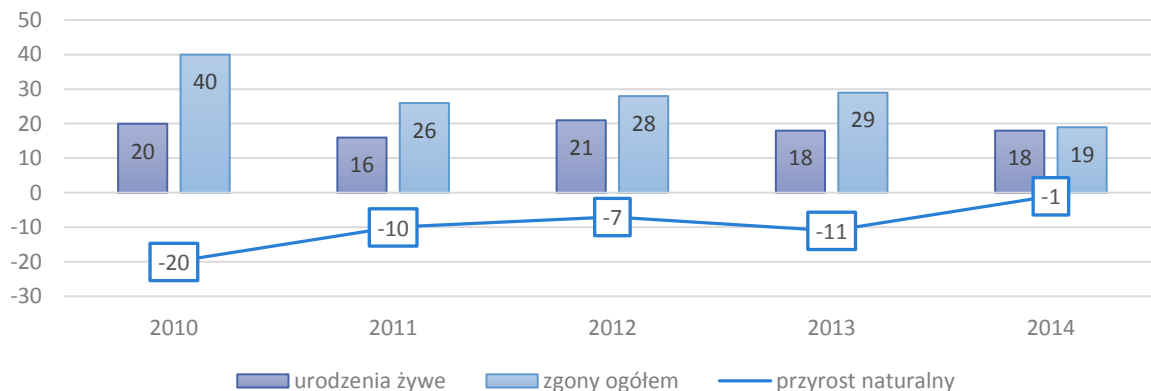
W latach 2010-2014 na terenie gminy występował trend wzrostu wskaźnika przyrostu naturalnego, pomimo, iż jego wartość nadal pozostaje ujemna. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w roku 2010 (-20), zaś najwyższą w 2014 (-1). Jedynie w roku 2011 nastąpiło zanegowanie trendu wzrostowego poprzez powrót do poziomu niższego niż w roku 2011

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

(-11). Podobna tendencja występuje na terenie miejscowości Lewin Kłodzki – liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń (w 2014 roku przyrost naturalny kształtował się na poziomie -2).

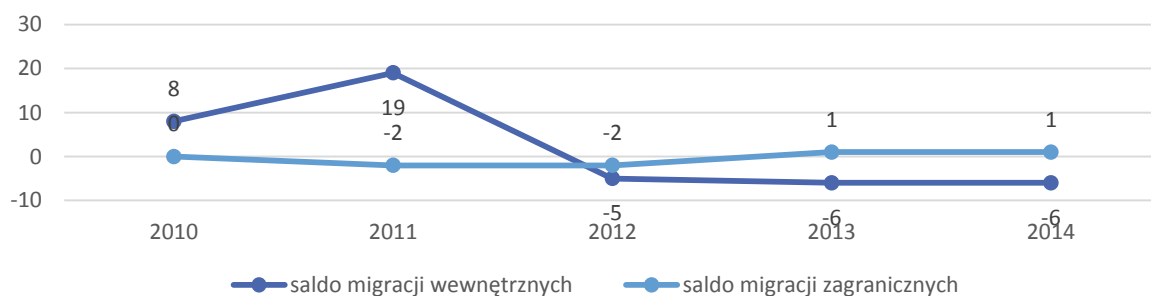
Wykres 5. Przyrost naturalny na terenie gminy w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Saldo migracji zagranicznych w gminie Lewin Kłodzki jest bliskie poziomowi neutralnemu. W przypadku salda migracji wewnętrznych od 2012 roku przyjmuje ono wartości ujemne – w 2014 kształtowało się na poziomie -6. Wartości powyżej zera przyjmowało w latach 2010 (8) i 2011 (19).

Wykres 6. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na terenie gminy w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ponadto, analizując sferę społeczną gminy, należy nadmienić, iż na jej terenie funkcjonuje 6 organizacji pozarządowych o różnorodnym zakresie. Dokładne dane przedstawia poniższa tabela.

**Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
 Pomoc Techniczna 2014-2020**

Tabela 1. Organizacje pozarządowe na terenie gminy

JEDNOSTKA	ADRES	ZAKRES DZIAŁALNOŚCI
Kółko Rolnicze w Lewinie Kłodzkim	ul. Nad Potokiem 7 57-343 Lewin Kłodzki	Świadczenie usług rolniczych
Ochotnicza Straż Pożarna w Lewinie Kłodzkim wraz z grupami młodzieżowymi OSP	ul. Nad Potokiem 4 57-343 Lewin Kłodzki	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych
Stowarzyszenie Obywatelskie „Kulturalny Zakątek”	ul. Nad Potokiem 11 57-343 Lewin Kłodzki	Rozwijanie i pomnażanie dorobku polskiej kultury narodowej, upowszechnianie działań wszechstronnego rozwoju, edukacji, wychowania i promocji
„Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Jerzykowice Wielkie”	Jerzykowice Wielkie 28 57-343 Lewin Kłodzki	Wspieranie zrównoważonego rozwoju wsi Jerzykowice wielkie
Sudeckie Stowarzyszenie Turystyki Wiejskiej „Zdroje”	Jarków 9 57-343 Lewin Kłodzki	Biuro Obsługi Turystów SSTW "ZDROJE" dysponuje miejscami noclegowymi w 45 "Gospodarstwach Gościennych" – członków Stowarzyszenia
Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Bursztyn”	ul. Kościelna 1 57-343 Lewin Kłodzki	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej.

Źródło: <http://www.lewin-klodzki.pl/s-172-organizacje-pozarządowe>

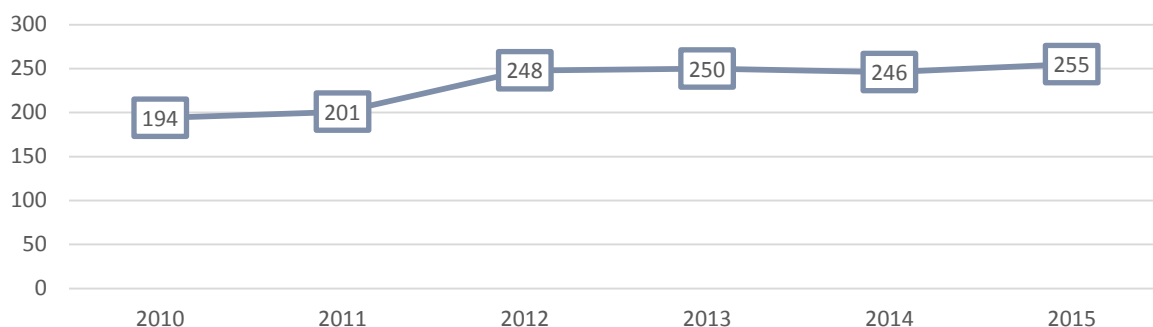
3.3. Sfera gospodarcza

OTOCZENIE GOSPODARCZE

Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na terenie gminy Lewin Kłodzki z roku na rok zwiększa się. Od 2010 do 2015 roku odnotowano wzrost o 61 podmiotów, tj. 23,9%. Największy przyrost zaobserwowano w roku 2012, od tego czasu liczba podmiotów pozostaje na zbliżonym poziomie. Poniższy wykres przedstawia, jak w poszczególnych latach zmieniała się liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.

**Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
 Pomoc Techniczna 2014-2020**

Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Potencjał gospodarczy gminy Lewin Kłodzki na koniec 2015 roku tworzyło 255 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON. Zdecydowaną większość stanowiły podmioty należące do sektora prywatnego (94,5%), zaś pozostałe 5,5% przypadło na sektor publiczny. Spośród podmiotów należących do sektora prywatnego wiodącą rolę odgrywały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowiły 68,5% ogółu. Natomiast spośród podmiotów należących do sektora publicznego wiodącą rolę odgrywały państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego.

Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku

Podmioty gospodarki narodowej	Liczba podmiotów
Sektor publiczny – ogółem	12
▪ Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	6
▪ Przedsiębiorstwa państwowe	0
▪ Spółki handlowe	0
▪ Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0
Sektor prywatny – ogółem	241
▪ Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	165
▪ Spółki handlowe	9
▪ Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	5
▪ Spółdzielnie	2
▪ Fundacje	0
▪ Stowarzyszenia i organizacje społeczne	8
Razem	255

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

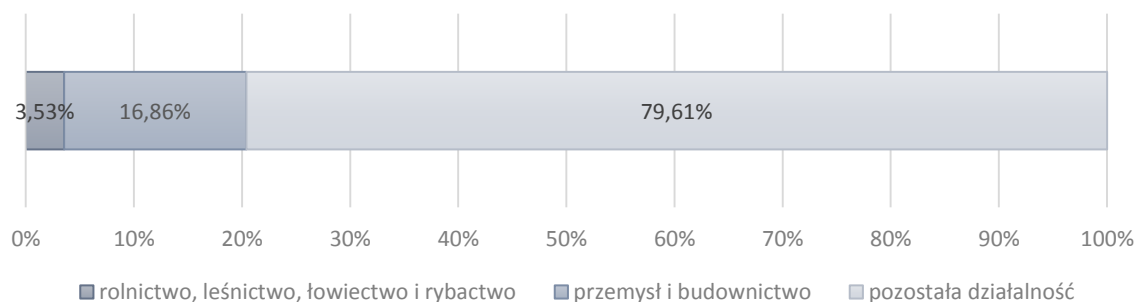
Na terenie gminy na koniec 2015 roku dominowały przedsiębiorstwa prowadzące działalność usługową (203, tj. 79,61% wszystkich podmiotów gospodarczych). Zdecydowanie mniej firm

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

funkcjonowało w przemyśle i budownictwie (43 podmioty, które stanowiły 16,86% ogółu). Niewielki odsetek stanowiły także przedsiębiorstwa prowadzące działalność w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (9 podmiotów, tj. 3,53% ogółu).

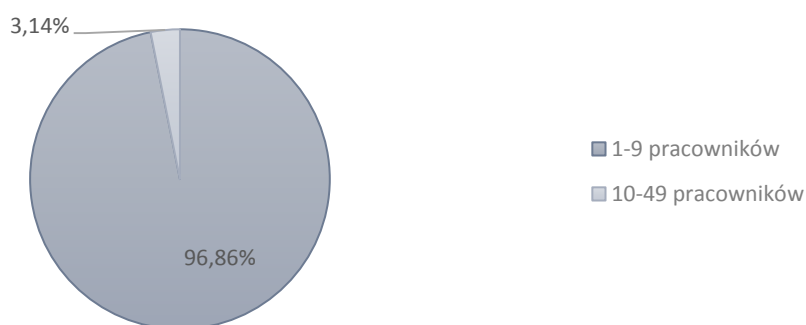
Wykres 8. Podmioty gospodarki narodowej według rodzajów działalności w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dominującą klasą wielkości podmiotów prowadzących działalność na terenie gminy Lewin Kłodzki były mikroprzedsiębiorstwa, liczące od 1 do 9 pracowników (96,86% wszystkich podmiotów). Drugą grupę stanowiły natomiast przedsiębiorstwa małe, zatrudniające od 10 do 49 pracowników (3,14% ogółu). Na terenie gminy nie prowadzą działalności przedsiębiorstwa średnie i duże.

Wykres 9. Podmioty gospodarki narodowej według klas wielkości w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Spośród podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy Lewin Kłodzki w 2015 roku najliczniejszą grupę stanowiły te, których dominującą działalnością był handel hurtowy i detaliczny, w tym naprawa pojazdów, włączając motocykle (70 przedsiębiorstw, tj. 27,45% wszystkich podmiotów) oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (50 podmiotów, tj. 19,61%). Nieco mniej liczną grupę stanowiły przedsiębiorstwa zajmujące się

**Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020**

budownictwem (23, tj. 9,02%), a także działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi 19, tj. 7,45%). Do istotnych branż w gminie należą również:

- przetwórstwo przemysłowe,
- działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby,
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku według sekcji PKD 2007

Sekcja PKD 2007	Liczba podmiotów	Odsetek [%]
A rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9	3,53%
B górnictwo i wydobywanie	2	0,78%
C przetwórstwo przemysłowe	16	6,27%
D wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0,39%
E dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0,39%
F budownictwo	23	9,02%
G handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	70	27,45%
H transport i gospodarka magazynowa	7	2,75%
I działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	19	7,45%
J informacja i komunikacja	4	1,57%
K działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5	1,96%
L działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	50	19,61%
M działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8	3,14%
N działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6	2,35%
O administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	1,18%
P edukacja	9	3,53%
Q opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4	1,57%
R działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	1,96%
S pozostała działalność usługowa		
T gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	13	5,10%
Razem	255	100%

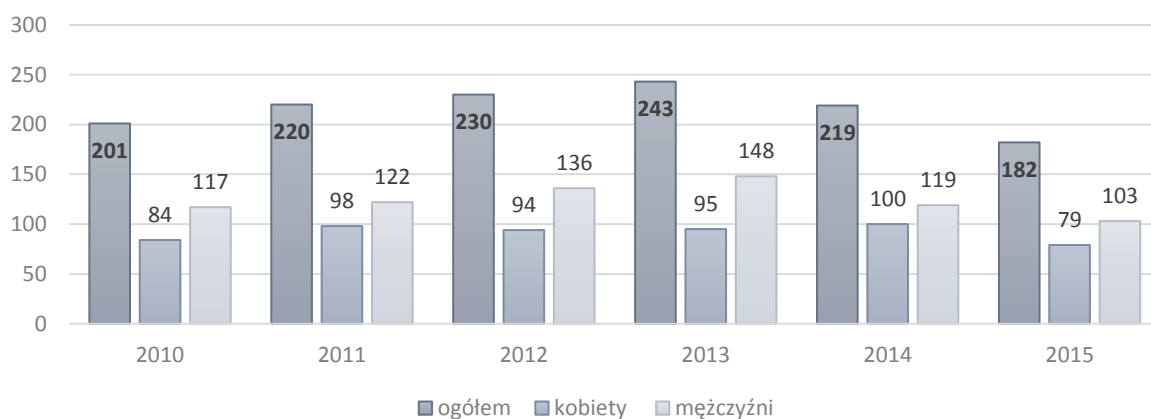
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

Na terenie gminy Lewin Kłodzki na koniec 2015 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 182 osoby i zmniejszyła się w porównaniu do roku poprzedniego (o 37 osób), zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet. W latach 2010-2015 najwyższy odsetek osób pozostających bez pracy odnotowano w roku 2013 (243), zaś najniższy w 2015. Najwyższe bezrobocie wśród mężczyzn również miało miejsce w roku 2013, natomiast wśród kobiet w 2014. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 10. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy w latach 2010-2015

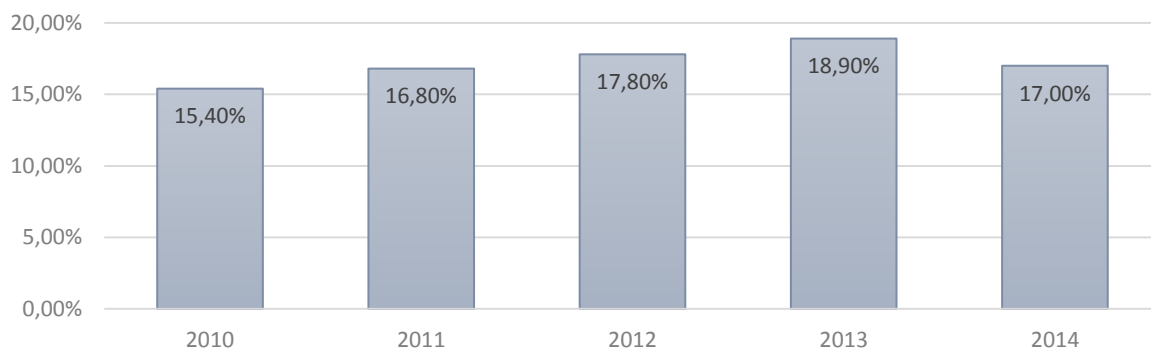
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2014 roku wskaźnik udziału zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie gminy ukształtował się na poziomie 17,00%. Wykres umieszczony poniżej zawiera porównanie wskaźnika udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w poszczególnych latach. Należy zauważyć, że udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był najwyższy w roku 2013 (osiągnął wartość 18,90%), zaś najniższy w 2010 (15,40%).

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

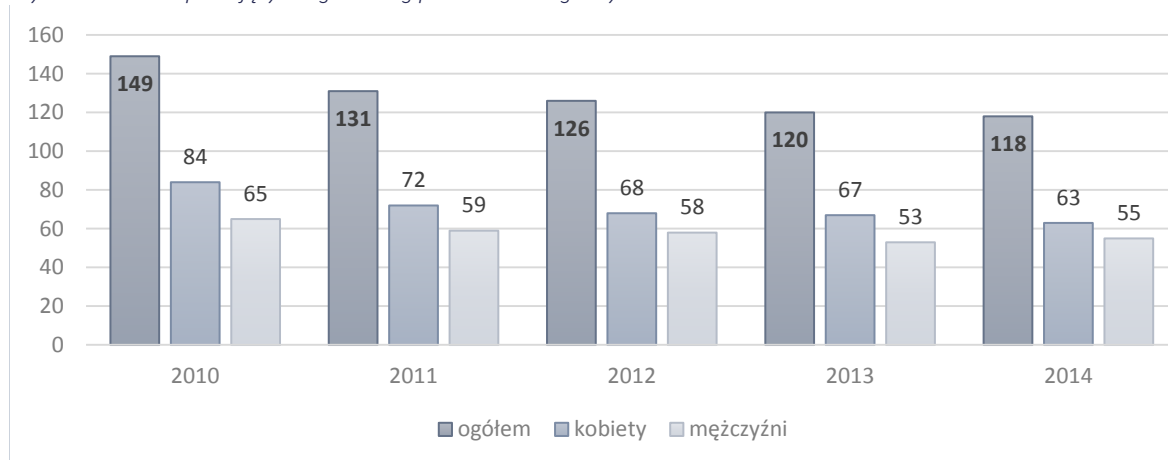
Wykres 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Lewin Kłodzki w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie gminy Lewin Kłodzki liczba pracujących w 2014 roku kształtowała się na poziomie 118 osób. Odsetek ten z roku na rok ulega zmniejszeniu – porównując rok 2014 do 2010 odnotowano spadek o 20,81%. Niniejszy trend wyraźniejszy jest wśród kobiet niż mężczyzn. Dokładne dane przedstawiono poniżej.

Wykres 12. Liczba pracujących ogółem wg płci na terenie gminy Lewin Kłodzki w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2014 roku wskaźnik pracujących na 1 000 ludności w gminie wynosił 61 osób. Należy przy tym zaznaczyć, że w latach 2010-2014 wartość niniejszego wskaźnika ulegała systematycznemu zmniejszaniu – z 75 w roku 2010 do 61 w roku 2014. Poniższy wykres zawiera porównanie liczby pracujących na 1 000 ludności w poszczególnych latach.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

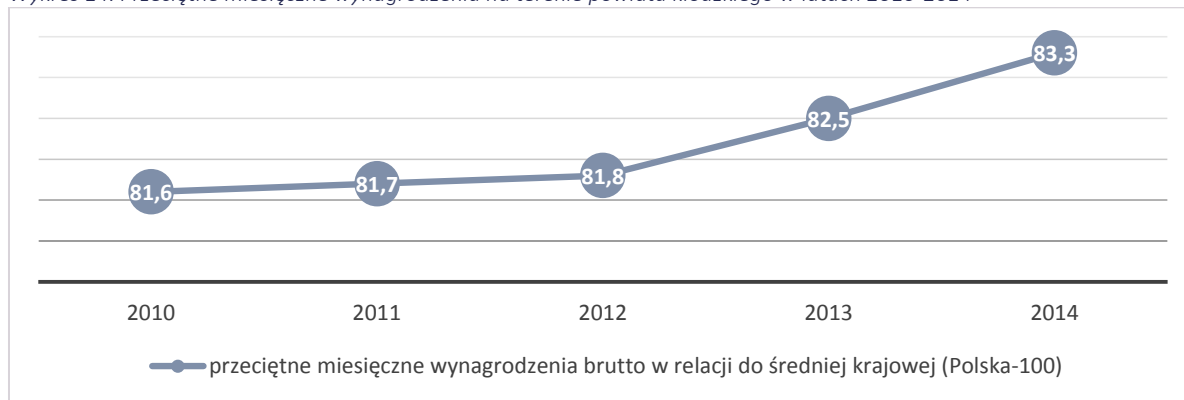
Wykres 13. Liczba pracujących na 1 000 ludności w gminie Lewin Kłodzki w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W porównaniu do średniej krajowej, na przestrzeni analizowanego okresu, przeciętne miesięczne wynagrodzenie mieszkańców powiatu kłodzkiego, do którego przynależy gmina Lewin Kłodzki było niższe niż średnia krajowa i wynosiło w roku 2014 83,3% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w Polsce. Oznacza to, że przeciętne miesięczne wynagrodzenie mieszkańców powiatu kłodzkiego w 2014 roku kształtowało się na poziomie 3 333,36 zł brutto.

Wykres 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia na terenie powiatu kłodzkiego w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.4. Infrastruktura techniczna

DROGI I KOMUNIKACJA

Powiązanie gminy Lewin Kłodzki z krajem i województwem zapewniają drogi: międzynarodowa E-67 i krajowa nr 8, (które technicznie stanowią jedną drogę), a także układ dróg powiatowych. Obsługę transportową zapewniają drogi gminne i wewnętrzne. Ogólna sieć dróg gminnych publicznych wynosi 13,10 km, z czego o nawierzchni twardej 10,60 km, a

o nawierzchni twardej ulepszonej 3,90 km⁴. Warto przy tym nadmienić, że główny ruch samochodowy w gminie przebiega na drodze krajowej nr 8.

Na terenie gminy nie funkcjonuje komunikacja publiczna pomiędzy Lewinem Kłodzkim (największym ośrodkiem), a pozostałymi miejscowościami wchodzącymi w jej skład. Pozostają połączenia z sąsiadującymi miastami (m.in. Duszniki Zdrój czy Kudowa Zdrój), które wykorzystują drogę krajową nr 8.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 r. na terenie gminy nie było wyznaczonych ścieżek rowerowych⁵. Obecnie na terenie gminy wyznaczona jest jedna ścieżka przeznaczona dla rowerzystów. Odpowiednim oznakowaniem turystycznym gminy zajmuje się Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze (PTTK).

Ponadto w Lewinie Kłodzkim funkcjonuje komunikacja kolejowa obsługiwana przez Koleje Dolnośląskie. W chwili obecnej pociągi kursują w kierunku Kudowy, Kłodzka, Legnicy, Wrocławia i Wałbrzycha. Stacja PKP w Lewinie Kłodzkim należy do spółki PKP, w której znajdują się dwa lokale mieszkalne. Obecnie stacja obsługuje, po likwidacji połączeń dalekobieżnych, tylko lokalne połączenia Kolei Dolnośląskich.

SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA

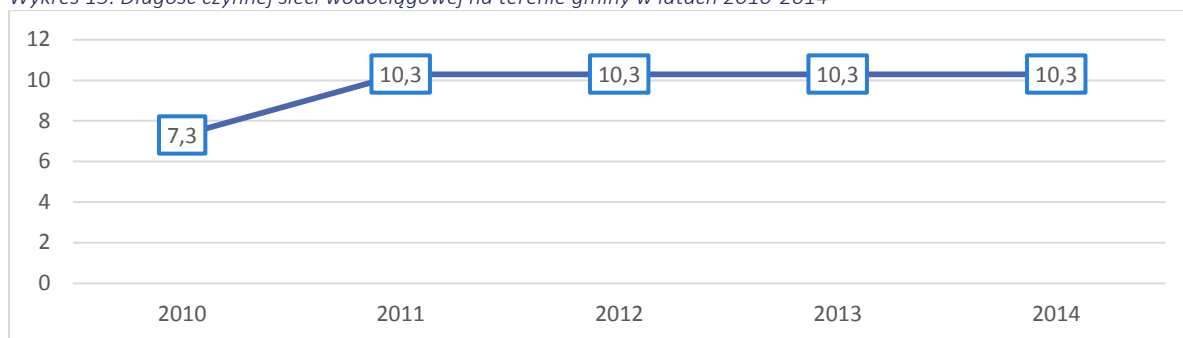
W gminie funkcjonuje łącznie 10,3 km sieci wodociągowej (stan utrzymuje się od roku 2011 – poniższy wykres) na terenie miejscowości: Lewin Kłodzki, Kocioł, Dańców i Jeleniów. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w 2014 roku wynosiła 148 sztuk. Zaznaczyć należy jednak, że większa część gminy nie posiada sieci wodociągowej, a mieszkańcy korzystają z przydomowych studni głębinowych.

⁴ BDL GUS.

⁵ stan na rok 2014; Statystyczne Vademecum Samorządowca, GUS 2015.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

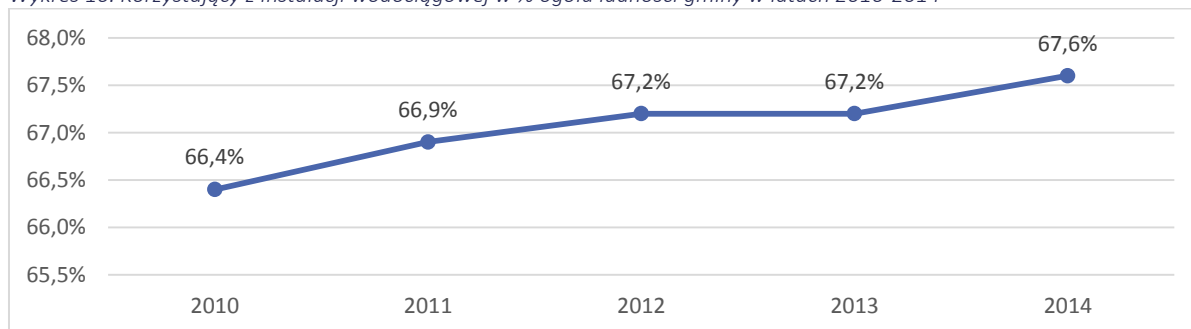
Wykres 15. Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ludność korzystająca z sieci wodociągowej na terenie gminy w 2014 roku wynosiła 67,6% ogółu mieszkańców. Odsetek osób korzystających z instalacji na przestrzeni lat 2010-2014 nieznacznie uległ zwiększeniu. Szczegółowe dane przedstawiono poniżej.

Wykres 16. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014

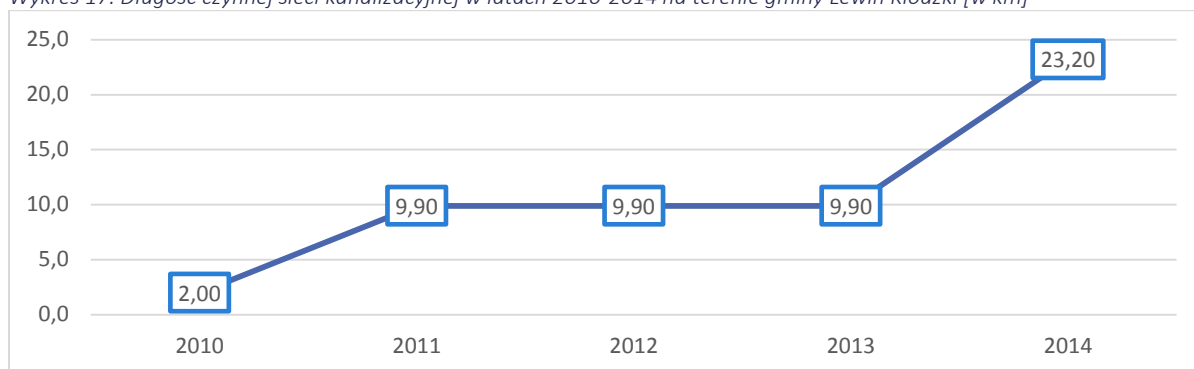
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sieć kanalizacyjna w gminie Lewin Kłodzki obejmuje jedynie tę część miejscowości, w których występuje zwarta zabudowa. Siecią kanalizacyjną objęte są zatem: Lewin Kłodzki, Jeleniów, Dańczów, Kocioł oraz Jerzykowice Wielkie. Z powodu ukształtowania terenu oraz rozproszonej zabudowy, rozbudowa sieci kanalizacyjnej jest znacznie utrudniona. Obsługą sieci kanalizacyjnej zajmuje się Referat Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, a ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Kudowie Zdrój.

W 2014 roku długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosiła 23,20 km, co stanowi przyrost w wysokości 21,2 km względem roku 2010. Szczegółowe dane zawiera poniższy wykres.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

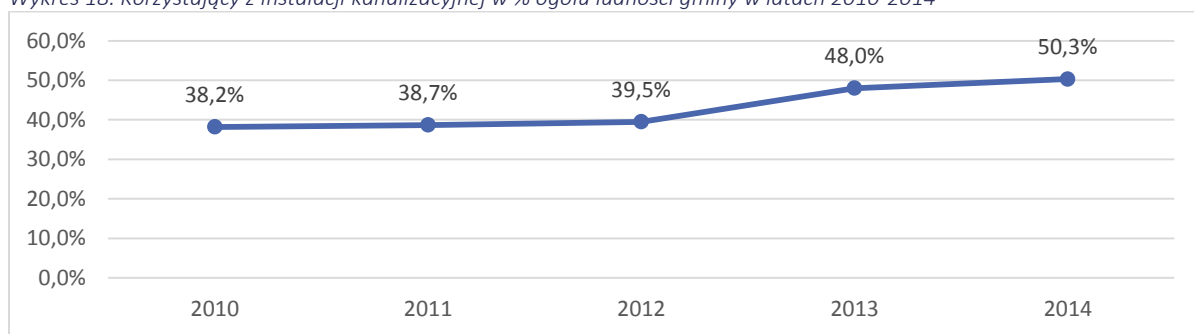
Wykres 17. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014 na terenie gminy Lewin Kłodzki [w km]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2010-2014 liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej na terenie gminy ulegała systematycznemu wzrostowi – w chwili obecnej wynosi 50% ogółu mieszkańców. Dla porównania w 2010 roku odsetek ten kształtował się na poziomie 38,2%.

Wykres 18. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

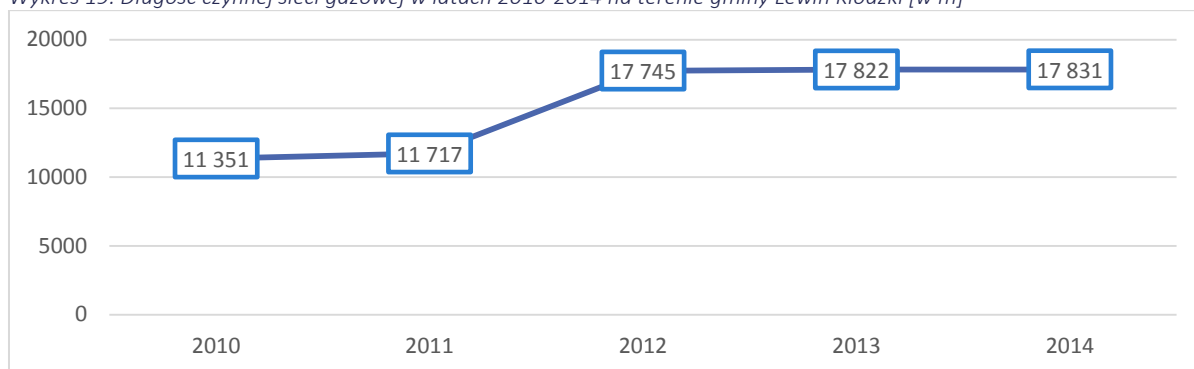
Funkcjonowanie sieci kanalizacyjnej w Gminie Lewin Kłodzki w 2014 r. uzupełniało 48 przydomowych oczyszczalni ścieków, których liczba z roku na rok ulega systematycznemu zwiększeniu.

SIEĆ GAZOWA, CIEPŁOWNICZA I ELEKTRYCZNA

Na terenie gminy Lewin Kłodzki w 2014 roku długość czynnej sieci gazowej wynosiła 17 831 m, czyli o 6 480 m więcej niż w roku 2010. Z roku na rok długość sieci ulega zwiększeniu, co potwierdza poniższy wykres.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

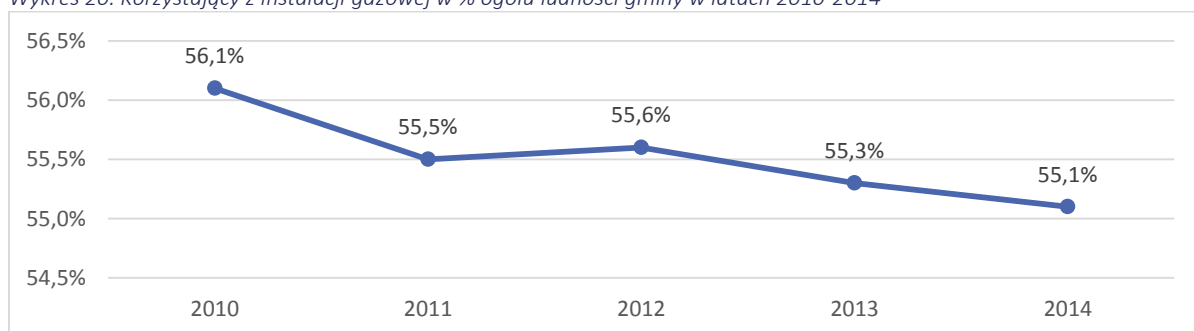
Wykres 19. Długość czynnej sieci gazowej w latach 2010-2014 na terenie gminy Lewin Kłodzki [w m]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Odbiorcami gazu w 2014 roku było 389 gospodarstw na terenie gminy, czyli 1 068 osób. Liczba ta stanowi ponad połowę mieszkańców całej gminy (55,1%). Zaobserwowano jednak trend malejący w zakresie użytkowników instalacji gazowej.

Wykres 20. Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na obszarze gminy nie funkcjonuje sieć ciepłownicza, dominuje system lokalnych źródeł ciepła ogrzewających obiekty, w które są wbudowane lub obiekty sąsiadujące. Do ogrzewania stosuje się zarówno paliwa stałe, jak i płynne. Zaznaczyć należy również, iż cała gmina Lewin Kłodzki posiada dostęp do sieci energetycznej.

ZASOBY MIESZKANIOWE

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 roku na terenie gminy było 477 budynków mieszkalnych, a w nich 803 mieszkania. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 72,5 m² (wskaźnik ten na przestrzeni lat 2010-2014 uległ niewielkiemu wzrostowi), natomiast na jednego mieszkańca przypada średnio 30,0 m². Zaznaczyć należy, że

zdecydowana większość mieszkań na terenie gminy jest w posiadaniu osób prywatnych, a liczba mieszkań socjalnych, niezmiennie od 2011 roku, wynosi 13.

3.5. Infrastruktura społeczna

Najistotniejsza infrastruktura społeczna gminy znajduje się na terenie Lewina Kłodzkiego, tj. Zespół Szkolno-Przedszkolny, Parafia Rzymsko-Katolicka pw. św. Michała Archanioła, stacja PKP, punkt pocztowy, punkt obsługi turystycznej oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Również większość organizacji pozarządowych funkcjonuje na terenie Lewina Kłodzkiego.

Gmina jest pozbawiona usług o charakterze finansowym. Na jej terenie nie funkcjonuje żadna placówka bankowa, nie ma także dostępu do tego typu infrastruktury.

EDUKACJA

Na terenie gminy Lewin Kłodzki w 2014 roku było 67 dzieci w wieku przedszkolnym (3-5 lat). Na przestrzeni lat 2010-2014 zauważyć można tendencję rosnącą w tym zakresie - dzieci jest coraz więcej. Zwiększa się również odsetek najmłodszych mieszkańców gminy objętych wychowaniem przedszkolnym: z 48,4% w roku 2010 do 59,7% w 2014. Oznacza to jednak, że w dalszym ciągu ok 40% dzieci z terenu gminy nie uczęszcza do placówek przedszkolnych.

Tabela 4 Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (3-5 lat) w latach 2010-2014 na terenie gminy Lewin Kłodzki

Rok	Dzieci w wieku 3-5 lat ogółem	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
2010	54	48,4%
2011	55	47,3%
2012	72	43,1%
2013	66	53,0%
2014	67	59,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie gminy funkcjonuje jeden Zespół Szkolno-Przedszkolny „Na Bursztynowym Szlaku”, który ma swoją siedzibę w Lewinie Kłodzkim. Skład Zespołu stanowi: Publiczne Przedszkole (dwa oddziały), Publiczna Szkoła Podstawowa (sześć oddziałów) oraz Publiczne Gimnazjum (trzy oddziały). Placówka posiada bogatą ofertę edukacyjną, ale także dobrą bazę dydaktyczną oraz sportową. Do Przedszkola Publicznego w 2014 roku uczęszczało 47 dzieci, co wskazuje na to, iż maksymalny limit, założony przez placówkę, nie został wykorzystany – wynosił on 50

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

miejsc. Podobna sytuacja miała miejsce w roku 2012 – 50 miejsc i 45 dzieci. W pozostałych latach liczba miejsc oferowanych przez placówkę była maksymalnie wykorzystywana.

Wykres 21 Liczba dzieci w przedszkolu w latach 2010-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę uczniów Zespołu Szkolno-Przedszkolnego funkcjonującego na terenie Lewina Kłodzkiego, w podziale na uczniów uczęszczających do szkoły podstawowej i gimnazjum. Warto zauważyć, że w latach 2010-2014 liczba dzieci w szkole podstawowej systematycznie wzrastała – z 83 do 118, tj. wzrost o 29,66%. Odwrotna tendencja ma miejsce w przypadku uczniów gimnazjum – ich liczba w roku na rok zmniejsza się – z 52 w roku 2010 do 39 w roku 2014. Szczegółowe dane przedstawiono poniżej.

Należy zaznaczyć również, że w Zespole Szkół zatrudnionych jest 25 nauczycieli oraz 5 pracowników obsługi.

Wykres 22. Liczba uczniów szkoły podstawowej oraz gimnazjum na terenie gminy Lewin Kłodzki (2010-2014)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Dzięki pozyskaniu środków pozabudżetowych na terenie placówki zrealizowano w ostatnim czasie następujące projekty:

- rok 2016:
 - Współpraca z Dolnośląską Federacją Sportu w zakresie finansowania zajęć sportowych dla dzieci wiejskich w programach: „ Junior sport”, „ Mały Mistrz”, „ Umiem pływać”.
- rok 2015:
 - Współpraca z Dolnośląską Federacją Sportu w zakresie finansowania zajęć sportowych dla dzieci wiejskich w programach: „ Multisport”, „ Mały Mistrz”, „Umiem pływać”.
- rok 2014:
 - Współpraca z Dolnośląską Federacją Sportu w zakresie finansowania zajęć sportowych dla dzieci wiejskich w programach: „ Animator sportu”, „ Mały Mistrz”, „ Umiem pływać”.
- rok 2013:
 - Udział w *programie* Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa „Doskonałe mleko w szkole” oraz „ warzywa i owoce w szkole” (szkoła w programie od 2011 do 2016r.).
 - „Program dla sukcesu Gimnazjum w Lewinie Kłodzkim” działanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych (multimedialna pracownia językowa na 18 stanowisk uczniowskich, zajęcia wyrównawcze i rozwijające dla uczniów połączone z pomocą psychologiczno-pedagogiczną),
 - Współpraca z Dolnośląską Federacją Sportu w zakresie finansowania zajęć sportowych dla dzieci wiejskich w programie „ Animator sportu”.
- rok 2012 :
 - „Akademia przedszkolaka” – projekt sfinansowany z budżetu Województwa Dolnośląskiego (zakup pomocy dydaktycznych i wyposażenia do przedszkola),

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

- Współpraca z Dolnośląską Federacją Sportu w zakresie finansowania zajęć sportowych dla dzieci wiejskich w programie „Trener Gminny”.
- rok 2010:
 - „Pracownia przyrodnicza w każdej gminie” w ramach RPO dla Województwa Dolnośląskiego 2007-2013, Priorytet 7 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury placówek edukacyjnych na Dolnym Śląsku, Działanie 7.2 (7 stanowisk komputerowych dla uczniów z oprogramowaniem + urządzenie wielofunkcyjne, projektor multimedialny, wyposażenie sali w meble i pomoce dydaktyczne do zajęć przyrodniczych).
- rok 2008:
 - EFS Pracownie komputerowe dla szkół (10 stanowisk komputerowych dla uczniów z oprogramowaniem + urządzenie wielofunkcyjne, projektor multimedialny, laptop),
 - Dolnośląski Związek Sportowy, program Animator sportu dyscypliny Hokej na Trawie i zapasy.
- rok 2007:
 - Udział w programie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa „Szkłana mleka”,
 - Współorganizacja obozów sportowych - Dolnośląska Federacja Sportu - Dofinansowanie do obozów sportowych i kolonii letnich.
- rok 2006:
 - EFS Multimedialne Centrum Informacji Internetowe centra informacji multimedialnej w bibliotekach szkolnych (4 stanowiska komputerowe dla uczniów z oprogramowaniem, urządzenie wielofunkcyjne).

Miarą powszechności nauczania są współczynniki skolaryzacji, wyrażane w ujęciu procentowym. W przypadku szkolnictwa podstawowego przyjmują one, na ogół, wysokie wartości ze względu na obowiązkowy charakter tego poziomu edukacji. Pomimo tego można zaobserwować pewne ich zróżnicowanie. Wartość współczynnika skolaryzacji brutto⁶ w 2014 roku dla gminy wyniosła 94,02%. Uwagę zwraca stopniowy wzrost jego wartości, począwszy od roku 2010 (z poziomu ponad 85,57%) do 2013 (96,19%). Przeciwny kierunek zmian ma

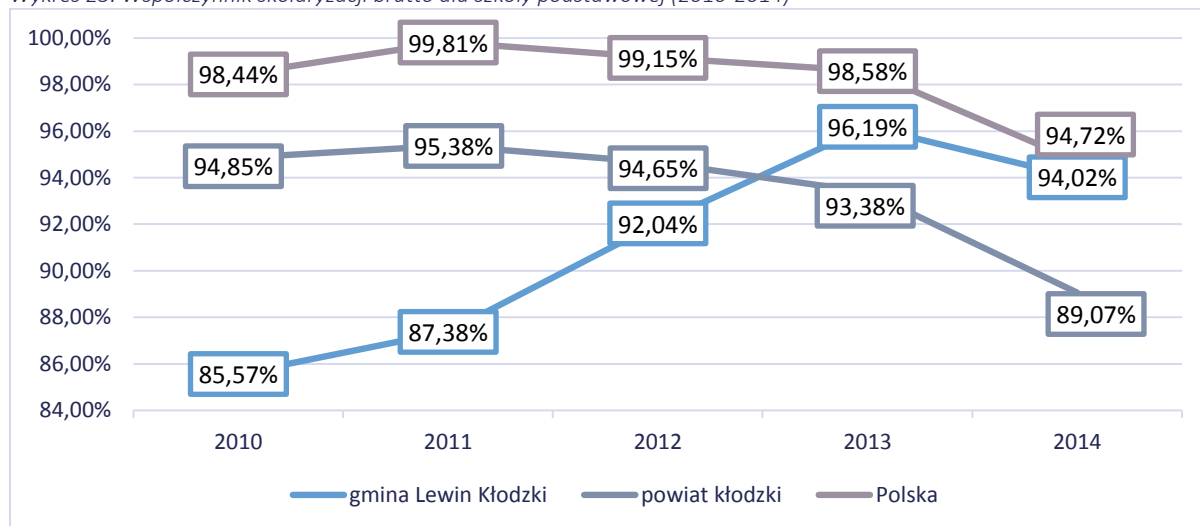
⁶ Współczynnik skolaryzacji brutto to relacja liczby uczących się (stan na początku roku) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

miejsce na terenie powiatu (2010 – 94,85%; 2014 – 89,07%) oraz całego kraju (2010 - 98,44%; 2014 – 94,72%).

Wykres 23. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkoły podstawowej (2010-2014)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

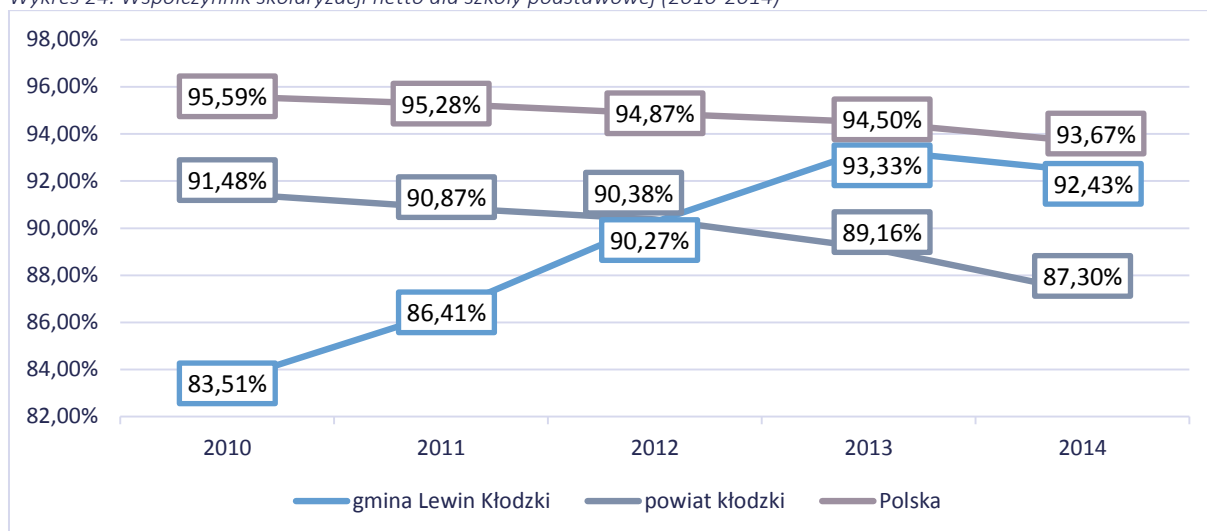
W przypadku współczynnika skolaryzacji netto⁷ dla szkół podstawowych jego wartość była w latach 2010 – 2014 nieco niższa, niż w przypadku współczynnika brutto. Dla gminy Lewin Kłodzki w roku 2014 wyniosła ona 92,43% (spadek o 0,9 p.p. w porównaniu do roku 2013) i była jednym z wyższych w analizowanym okresie. Odwrotną tendencją odznaczają się wartości współczynnika dla powiatu (spadek na przestrzeni lat 2010-2014 o 4,18 p.p.) oraz całego kraju (spadek o 1,92 p.p.). W ostatnich dwóch analizowanych latach wartość dla gminy kształtuje się na poziomie wyższym niż dla powiatu.

⁷ Współczynnik skolaryzacji netto to relacja liczby osób (w danej grupie wiekowej) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

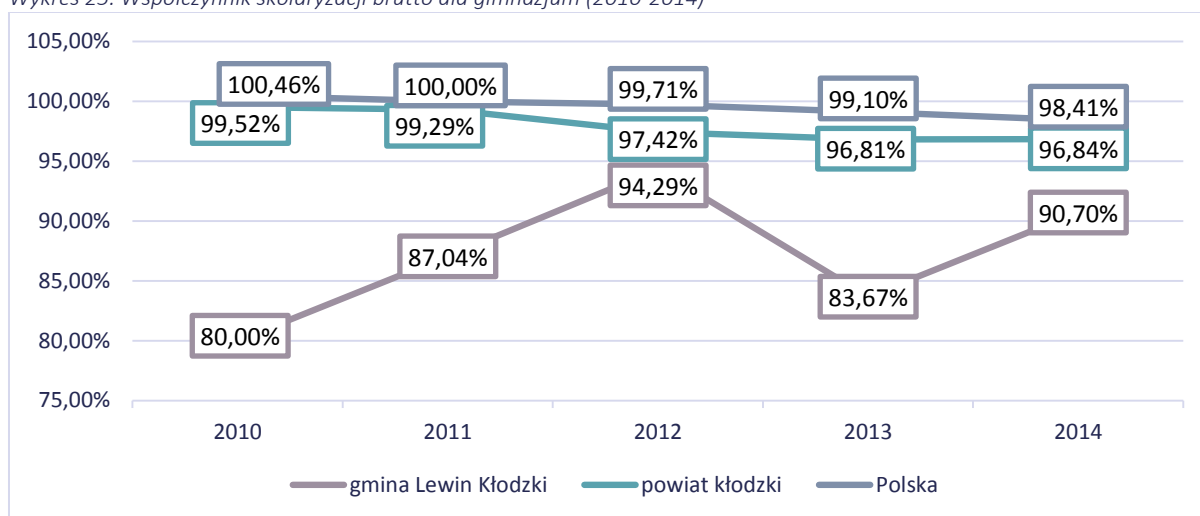
Wykres 24. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkoły podstawowej (2010-2014)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poziomie szkolnictwa gimnazjalnego wartości współczynników skolaryzacji przyjmują na ogół wartości niższe, niż w przypadku szkół podstawowych. Wartość współczynnika brutto dla gminy Lewin Kłodzki na przestrzeni lat 2010-2014 ulegała wahaniom, jednak należy zaznaczyć, że obecnie kształtuje się na poziomie 90,70% (wzrost w porównaniu do roku 2010 o 10,70 p.p.) W przypadku powiatu wartość współczynnika waha się na poziomie 99,52% - 96,84%, natomiast w skali ogólnokrajowej zaobserwować można niewielki, lecz systematyczny jej spadek.

Wykres 25. Współczynnik skolaryzacji brutto dla gimnazjum (2010-2014)

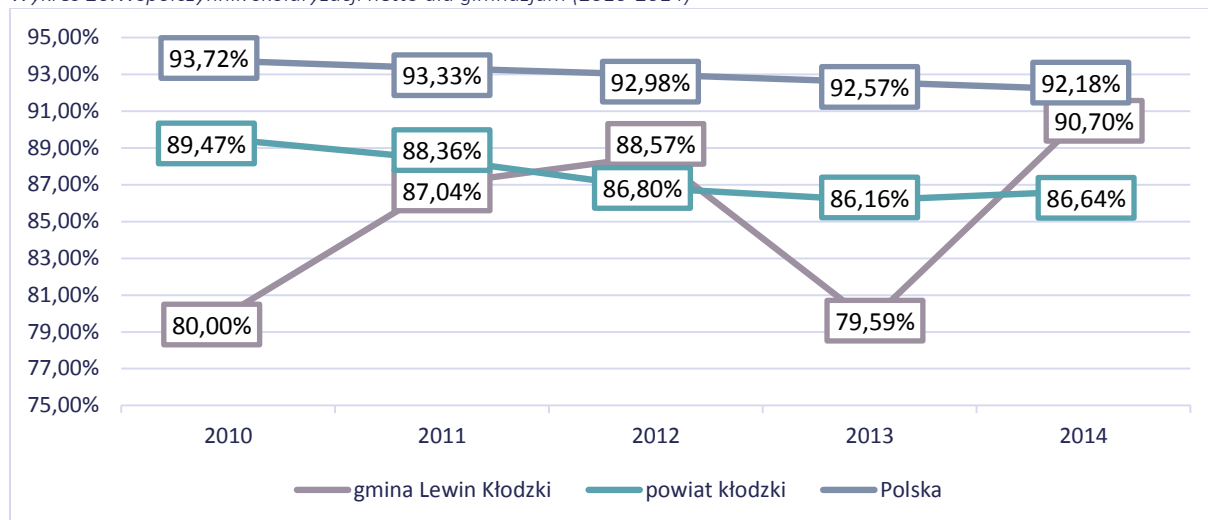
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

W przypadku współczynnika skolaryzacji netto dla gimnazjów zaznaczyć należy, że jego wartość na terenie gminy od roku 2010 ulega znacznym wahaniom (od wartości 80,00% po 90,70% w roku 2014). Wyniki odnotowywane na terenie powiatu oraz całego kraju ulegają systematycznemu spadkowi.

Wykres 26. Współczynnik skolaryzacji netto dla gimnazjum (2010-2014)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

KULTURA, SPORT I REKREACJA

W budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim przy ul. Kościelnej 1 znajduje się gminna i szkolna biblioteka. Biblioteka pełni wiele funkcji dla społeczności: jest miejscem edukacji nieformalnej, spotkań mieszkańców, bezpłatnego korzystania z komputerów i Internetu, a także miejscem spędzania czasu wolnego. Biblioteka organizuje również imprezy okolicznościowe, konkursy, wystawy, wieczorki poezji, turnieje, spotkania z artystami, bajkowe poranki, zajęcia plastyczne, wieczorki muzyczne i filmowe. Do najważniejszych wydarzeń cyklicznych zaliczyć należy m.in. Promocję czytelnictwa – „Dzieci czytają dzieciom, bo czytanie jest the best”, Tydzień Biblioteki, Dzień Matki, Święto Niepodległości czy Wigilijne Spotkania z Książką Kolędą i Legendą.

Księgozbiór biblioteki liczy ponad 11 tys. egzemplarzy, a liczba czytelników w ciągu roku utrzymuje się na poziomie powyżej 200 osób - od 2013 roku zaobserwować można jednak trend malejący w tym zakresie. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach wahają się w zakresie między 18,3 a 15,0.

**Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020**

Tabela 5. Charakterystyka biblioteki na terenie gminy

	2010	2011	2012	2013	2014
Pracownicy biblioteki	1	1	1	1	1
Księgozbiór	11 479	11 585	11 691	11 068	11 152
Czytelnicy w ciągu roku	246	252	254	236	210
Księgozbiór biblioteki na 1000 ludności	5 788,7	5 821,6	5 958,7	5 714,0	5 757,4
Czytelnicy biblioteki na 1000 ludności	124	127	128	121	109
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	18,3	17,3	15,0	16,9	16,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Infrastrukturę sportową i rekreacyjną reprezentuje na obszarze gminy niewielka liczba obiektów, powodując, że możliwości wypoczynku i aktywnego spędzania wolnego czasu ograniczają się do tych, wykorzystujących przede wszystkim walory środowiska przyrodniczego i ukształtowanie terenu. Do najważniejszych przestrzeni sportowych zaliczyć należy:

- boisko i halę sportową przy szkole w Lewinie Kłodzkim - jedyny zespół infrastruktury sportowej na terenie gminy.
- basen kąpielowy w Lewinie – jeden z niewielu tego typu obiektów (basen odkryty) na terenie powiatu. Miejsce o dużym potencjale, jednak wymagające modernizacji i poszerzenia oferty.
- Zalew przy ul. Lasek Miejski.

Dodatkowo, w miejscowościach Jarków oraz Kocioł gospodarstwa agroturystyczne zapewniają amatorom jazdy konnej naukę jazdy, wyprawy i rajdy ekstremalne na konikach polskich, huculach i pół krwi arabskich.

OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy funkcjonuje jeden Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Eskulap” Sp. z o.o. przy ulicy Granicznej 7 w Lewinie Kłodzkim, świadczący podstawową i stomatologiczną opiekę zdrowotną.

OPIEKA SPOŁECZNA

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany przy ulicy Nad Potokiem 4 w Lewinie Kłodzkim. Zaznaczyć należy, że pomoc

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej (według stanu na dzień 31.12.2014 r.)⁸ zatrudnionych było 5 pracowników biurowych w pełnym wymiarze czasu pracy oraz 2 opiekunki społeczne: 1 pracownik na ½ etatu oraz 1 na pełny etat na umowę na czas określony. Ponadto wszyscy pracownicy Ośrodka posiadają kwalifikacje wymagane na danych stanowiskach ustawą.

W roku sprawozdawczym 2014 pomocą społeczną, w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, objęto w gminie 475 osób w 228 rodzinach, co stanowi 20% wszystkich mieszkańców gminy. Rodziny korzystały z szeroko rozumianej pomocy społecznej tj. m.in. z: pracy socjalnej, poradnictwa prawnego, załatwiania spraw w urzędach, sądach, orzecznictwie do spraw niepełnosprawności, ustalania uprawnień do rent, emerytur.

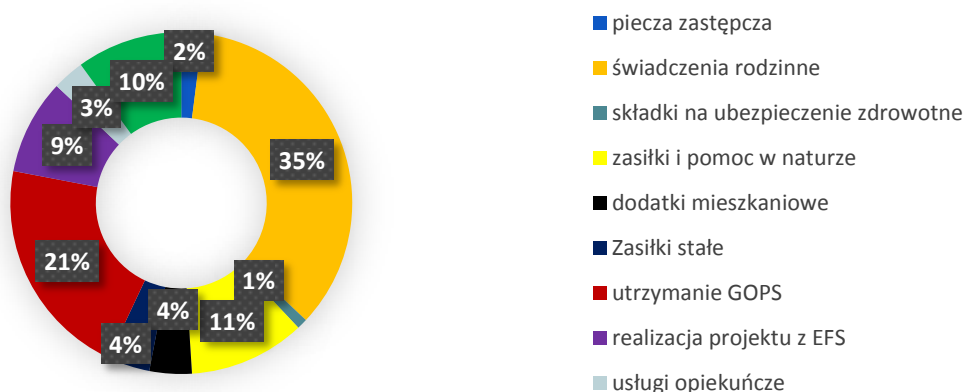
Wśród klientów Ośrodka dominują osoby mające trudności z funkcjonowaniem społecznym, u których występują problemy rodzinne, zdrowotne i prawne. Wiele rodzin szuka w Ośrodku informacji na temat możliwości skorzystania ze swoich uprawnień, możliwości formalnych rozwiązania swoich problemów, szukają też wsparcia i zrozumienia.

W roku 2014 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lewinie Kłodzkim na realizację zadań wydatkował kwotę 1 134 780 zł, w tym: na zadania własne gminy 715 824 zł. oraz na zadania zlecone 418 956 zł. Ponad 35% wszystkich wydatków stanowiły świadczenia rodzinne (400 122 zł), a 21% utrzymanie GOPS (230 578 zł). Nieco mniejszy odsetek wydatków objął zasiłki i pomoc w naturze (11%) oraz pozostałą działalność (10%). Szczegółowe dane przedstawia poniższy wykres.

⁸ Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS za rok 2014.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Wykres 27. Wydatki na poszczególne zadania realizowane przez GOPS w 2014 roku

Źródło: Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS za rok 2014.

Warto jednocześnie zaznaczyć, że 70% źródeł finansowania wydatków GOPS pochodzi ze środków na zadania zlecone i własne budżetu państwa, EFS lub innych poza gminnych źródeł. Pozostałe 30% to środki pochodzące z budżetu Gminy.

W zakres zadań własnych GOPS wchodzi:

- Udzielanie schronienia oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym z terenu gminy,
- Zapewnienie posiłku oraz dożywianie dzieci (GOPS w 2014 roku przystąpił do realizacji Program wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014 – 2020”, na który przeznaczono łącznie 102 264 zł),
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych (w 2014 roku przyznano zasiłki stałe 11 osobom),
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych (w roku 2014 Ośrodek przyznał decyzją zasiłek okresowy 44 osobom, przyznając 328 świadczeń, w tym z powodów: bezrobocia (40), niepełnosprawności (1), z innych powodów (3),
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych (w 2014 roku przyznano zasiłki celowe 28 rodzinom, na łączną kwotę 21 990 zł),
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (w roku 2014 nie przyznano świadczeń z tego tytułu),
- Praca socjalna,
- Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,

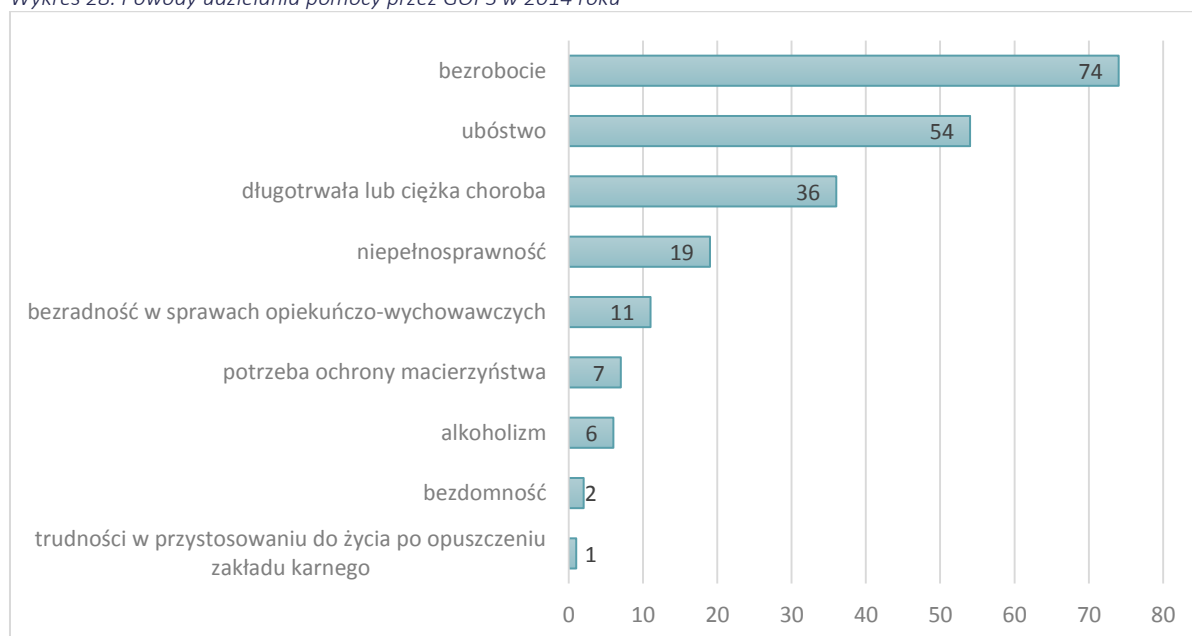

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

- Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne (w 2014 roku GOPS opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne za 18 osób),
- Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej,
- Świadczenie usług asystenta rodziny (w roku 2014 GOPS ponosił koszty utrzymania w rodzinach zastępczych 3 dzieci z 2 rodzin, na łączną kwotę 25 049 zł),
- Wypoczynek letni dzieci i młodzieży (w 2014 roku skorzystało z niego 13 dzieci),
- Paczki świąteczne oraz Wigilia (w 2014 roku przygotowano 130 paczek żywnościowych).

Warto nadmienić, iż GOPS w Lewinie Kłodzkim w 2014 roku udzielił pomocy 157 rodzinom, czyli łącznie 250 osobom. Do najczęstszych powodów przyznawania pomocy zaliczyć należy: bezrobocie (74), ubóstwo (54) oraz długotrwałą lub ciężką chorobę (36). Nieco rzadziej po pomoc zgłaszały się osoby niepełnosprawne (19) czy nieradzące sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (11). Do pojedynczych powodów zaliczyć należy alkoholizm, bezdomność oraz trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. W większości przypadków podstawą do udzielenia pomocy było równocześnie kilka przestank.

Wykres 28. Powody udzielania pomocy przez GOPS w 2014 roku

Źródło: Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS za rok 2014.

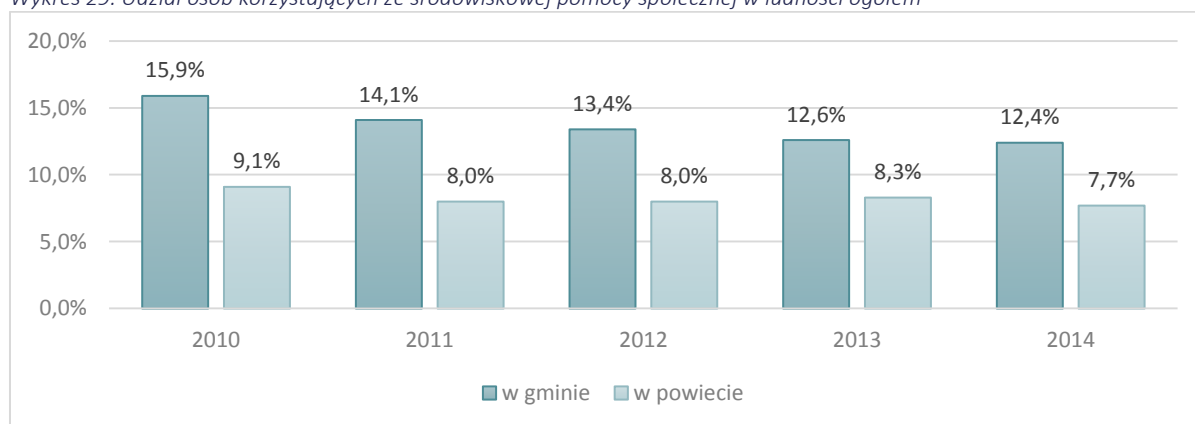
Jak wynika z poniższego wykresu, udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem jest wyższy na terenie gminy Lewin Kłodzki niż całego powiatu kłodzkiego. W 2014 roku odsetek osób korzystających z pomocy na terenie gminy wyniósł

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

12,4%, natomiast na terenie powiatu 7,7%. Warto zaznaczyć jednak, że w obu przypadkach wartości te z roku na rok ulegają zmniejszeniu.

Wykres 29. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

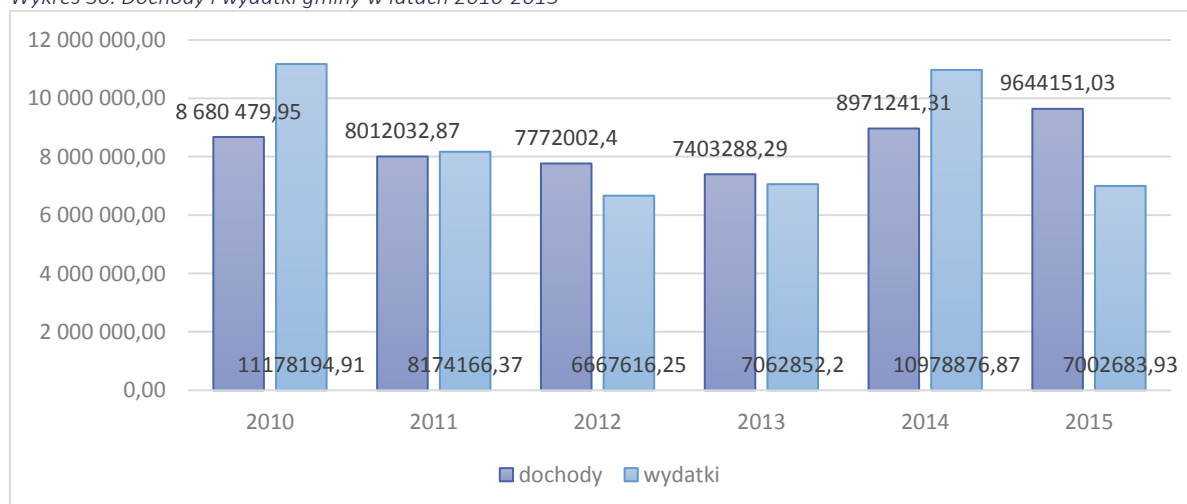

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, GUS 2015.

3.6. Zarządzanie

W przeciągu lat 2010-2015 tylko w trzech okresach rozliczeniowych wydatki przewyższyły koszty – rok 2010, 2011 i 2014. W pozostałych latach uzyskiwano nadwyżkę budżetu – najwyższą w roku 2015. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

Wykres 30. Dochody i wydatki gminy w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz informacji kwartalnej o wykonaniu budżetu gminy.

Zrealizowane w 2015 roku dochody gminy Lewin Kłodzki wyniosły 9 644 151,03 zł, co stanowi 90,84% rocznego planu. Dochody bieżące stanowiły w dochodach ogółem budżetu 72,4%, a udział dochodów majątkowych 13,1%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody wyniosły

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

4 978,91 zł. Zrealizowane wydatki, w tym samym roku, wyniosły natomiast 7 002 683,93 zł, co stanowi 81,55% rocznego planu. Wydatki bieżące stanowiły 89,95% ogólnej kwoty wydatków, a wydatki majątkowe 10,05%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki wyniosły 3 615,22 zł.

Różnica pomiędzy wykonanymi dochodami, a wydatkami budżetu gminy wyniosła 2 641 467,10 zł, stanowiąc jednocześnie nadwyżkę budżetu. Z udostępnionych dokumentów wynika, że stan zadłużenia gminy na 31.12.2015 roku wyniósł 2 413 192,96 zł.

Tabela 6. Struktura dochodów i wydatków gminy w roku 2015

DOCHODY	OGÓŁEM, w tym:	WYDATKI
9 644 151,03		7 002 683,93
6 978 077,82	bieżące	6 299 256,26
2 666 073,21	majątkowe	703 427,67

Źródło: Informacja kwartalna o wykonaniu budżetu gminy Lewin Kłodzki za okres od 01.01.2015 do 31.12.2015

Warto również zwrócić uwagę na realizowane przez gminę - w ostatnich latach – inwestycje, a wśród nich m.in.⁹:

1. Uregulowanie gospodarki ściekowej w Gminie Lewin Kłodzki – projekt obejmował 2 zadania: budowę przydomowych oczyszczalni ścieków (42 sztuki) oraz budowę kanalizacji sanitarnej w Dańczowie.
2. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jerzykowice Wielkie - projekt skierowany był na poprawę stanu i jakości środowiska w obszarze pogranicza polsko-czeskiego. Jego celem było przeciwdziałanie niekontrolowanemu odpływom ścieków pogarszających jakość wody w Klikawie i przedostawanie się ich tym ciekim do sąsiadów za południową granicą.
3. Budowa lamp solarnych na terenie Gminy Lewin Kłodzki - projekt dotyczył budowy lamp zasilanych energią słoneczną w 12 miejscowościach gminy.
4. Rozbudowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim - projekt dotyczył remontu istniejącego boiska piłkarskiego poprzez wymianę nawierzchni trawiastej na nawierzchnię z poliuretanu w obrysie boiska wielofunkcyjnego dla gier zespołowych oraz odnowienie drenażu.
5. Remont i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w Lewinie Kłodzkim - remont obejmował naprawę kanalizacji metodą wykopową oraz metodą bezwykopową, a także naprawę studni.
6. Zagospodarowanie rynku Lewina Kłodzkiego - operacja dotyczyła zagospodarowania przestrzeni publicznej rynku w Lewinie Kłodzkim. Zostały zakupione ławki parkowe 5

⁹ <http://www.lewin-klodzki.pl/s-153-inwestycje-2014>

szt.; kosze na śmieci 6 szt. a także kosze na psie odchody 2 szt. Ponadto w ramach projektu zakupiono i zamontowano konstrukcje kwietnikowe kaskadowe 4 szt. oraz kwietniki 15 szt.

7. Przebudowa sieci wodociągowej przy ul. Wodnej w Lewinie Kłodzkim.
8. Modernizacja dróg dojazdowych do przejścia granicznego Olesnice w Górach Orlickich – Lewin Kłodzki - w ramach projektu po stronie polskiej wykonana została modernizacja drogi powiatowej prowadzącej z Lewina Kłodzkiego do przejścia granicznego Lewin Kłodzki – Olešnice w Górach Orlickich na odcinku ok. 4 km oraz oświetlenie drogi na odcinku od ul. Lasek Miejski w Lewinie Kłodzkim do przejścia granicznego Lewin Kłodzki – Olešnice w Górach Orlickich, po stronie czeskiej natomiast wykonana została rekonstrukcja części drogi przez Kraj Královéhradecki.
9. Budowa drenażowo-brzegowego ujęcia wody na potoku Klikawa, stacji uzdatniania wody oraz wodociągu tranzytowego odprowadzającego wodę z ujęcia do stacji w miejscowości Jawornica - bezpośrednim celem projektu był poprawa warunków życia mieszkańców gminy wiejskiej poprzez dostarczenie mieszkańcom wody pitnej dobrej jakości i w ilościach odpowiednich do potrzeb.

4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych na podstawie badań własnych

Czynniki i zjawiska kryzysowe oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych zostały zdiagnozowane i opracowane na podstawie wyników wypracowanych podczas spotkania warsztatowego oraz zgodnie z wynikami badania ankietowego wśród mieszkańców.

Czynniki społeczne	Czynniki ekonomiczne	Czynniki infrastrukturalne/ techniczne/ środowiskowe	Czynniki kulturowe
<ul style="list-style-type: none"> Wysokie bezrobocie Brak popytu na pracę Zdegenerowanie społeczne (życie na zasiłku) Nadmierne spożycie alkoholu Ogólny marazm społeczny Zubożenie społeczne Brak chęci na zmianę sytuacji życiowej Współzależnienie rodzin Dziedziczenie bezrobocia i ubóstwa (stylu życia) Niski poziom wykształcenia Mała liczba mieszkań socjalnych/zastępczych/miejsc dla poszkodowanych klęskami żywiołowymi Dysfunkcyjność 	<ul style="list-style-type: none"> Niskie przychody Nieopłacalność pracy (niskie wynagrodzenia przy jednoczesnych wysokich zasiłkach) Szara strefa (dorywcze zajęcia) powodująca wysokie statystyczne bezrobocie Niechęć do podjęcia pracy Roszczeniowe podejście do Urzędu Gminy – miejsca, w którym powinno znaleźć się zatrudnienie dla każdego Pieniądze z zasiłków oraz darmowe posiłki jako jedyna motywacja do udziału w szkoleniach aktywizujących 	<ul style="list-style-type: none"> Rozległość terenu Gminy przy niskim wskaźniku gęstości zaludnienia Porozrzucane miejscowości na terenie całej Gminy Rozproszona zabudowa Brak dojazdu do szkół, świetlicy dla dzieci spoza Lewina Kłodzkiego Brak wewnętrznej komunikacji Niska jakość oraz zużycie/zniszczenie dróg gminnych i powiatowych Brak dróg dojazdowych Brak szlaków rowerowych Brak pieniędzy na remont odkrytego basenu Brak kompleksowej promocji Gminy i informacji dla turystów 	<ul style="list-style-type: none"> Brak ośrodka kultury Brak wydarzeń kulturalnych Szkoła i Kościół pełniące rolę miejsca spotkań kulturalnych Mało aktywne organizacja pozarządowe Brak liderów społecznych Brak pieniędzy

<p>rodzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Roszczeniowość klientów pomocy społecznej • Problemy lokalowe świetlicy szkolnej i biblioteki • Brak zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży szkolnej (w szczególności dojeżdżających do szkoły w Lewinie) • Bezdomność 		<ul style="list-style-type: none"> • Brak ekranów akustycznych przy drodze krajowej, która jest głównym powodem hałasu komunikacyjnego • Brak pasów dla pieszych • Problem niskiej emisji (bliskość drogi krajowej, ruch komunikacyjny z Czech, ruch tranzytowy ciężki) • Formy Ochrony Przyrody blokujące/ utrudniające inwestycje 	
--	--	---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie spotkania warsztatowego, 21.04.2016, Lewin Kłodzki

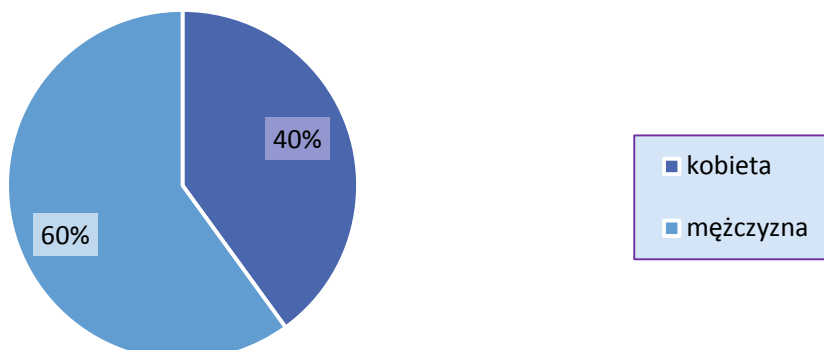
W dniach 22.04 – 22.05.2016 na terenie Gminy Lewin Kłodzki przeprowadzone zostało badanie ankietowe (PAPI oraz CAWI). Celem badania było poznanie opinii interesariuszy Gminy na temat aktualnych potrzeb w zakresie rewitalizacji problemowych przestrzeni gminnych oraz oczekiwanych działań mających na celu ich ożywienie społeczno – gospodarcze, w związku z opracowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 – 2022.

Wśród uczestników badania większość stanowili mężczyźni (60%), natomiast 40% badanej populacji stanowiły kobiety.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

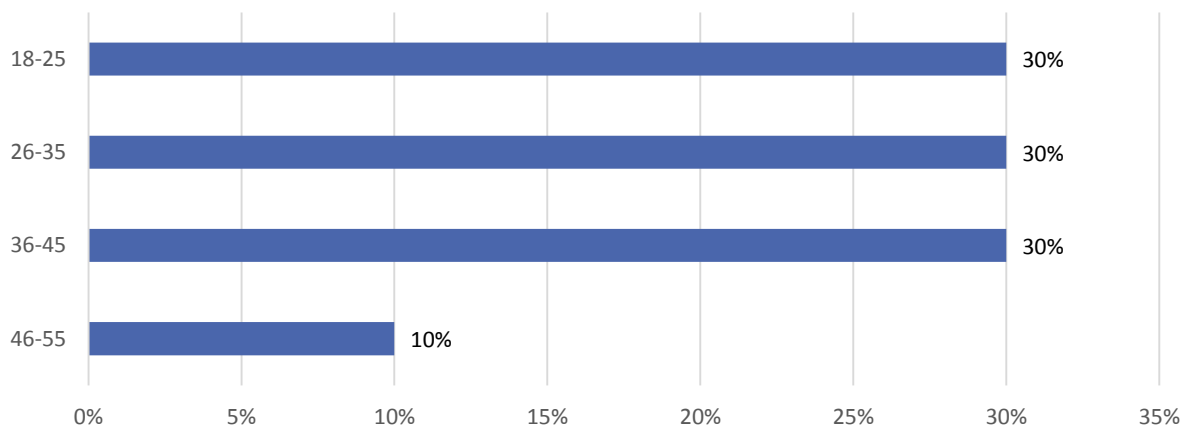
Rysunek 3 Płeć respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Blisko jedną trzecią uczestników badania ankietowego (30%) stanowiły osoby w przedziale wiekowym 18-25 lat, 26 – 35 lat oraz 36 -45 lat. Co dziesiąty respondent w chwili przeprowadzenia badania znajdował się w przedziale wiekowym 46-55 lat.

Rysunek 4 Przedział wiekowy respondentów

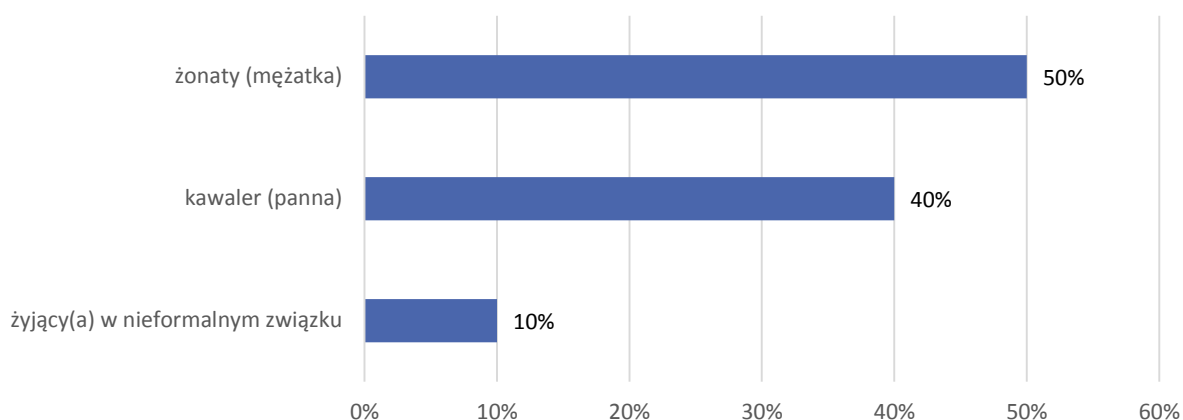
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Połowa wśród badanych interesariuszy Gminy Lewin Kłodzki w chwili przeprowadzenia badania była osobami w związku małżeńskim, 40% respondentów stanowili (stanowiły) kawalerowie (panny), natomiast co dziesiąty badany żył w związku nieformalnym.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

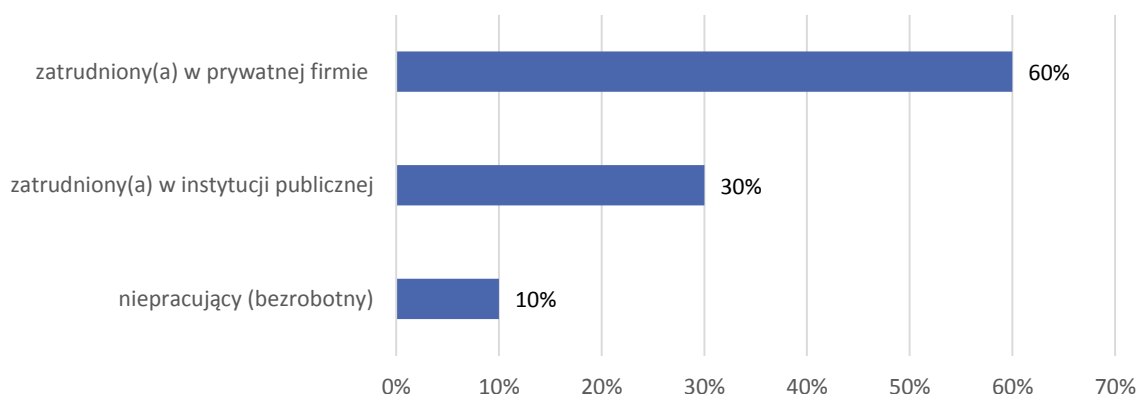
Rysunek 5 Stan cywilny respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

60% respondentów w chwili przeprowadzenia badania zatrudnionych było w firmie prywatnej, 30% w instytucji publicznej, natomiast 10% stanowiły osoby niepracujące.

Rysunek 6 Status na rynku pracy respondentów

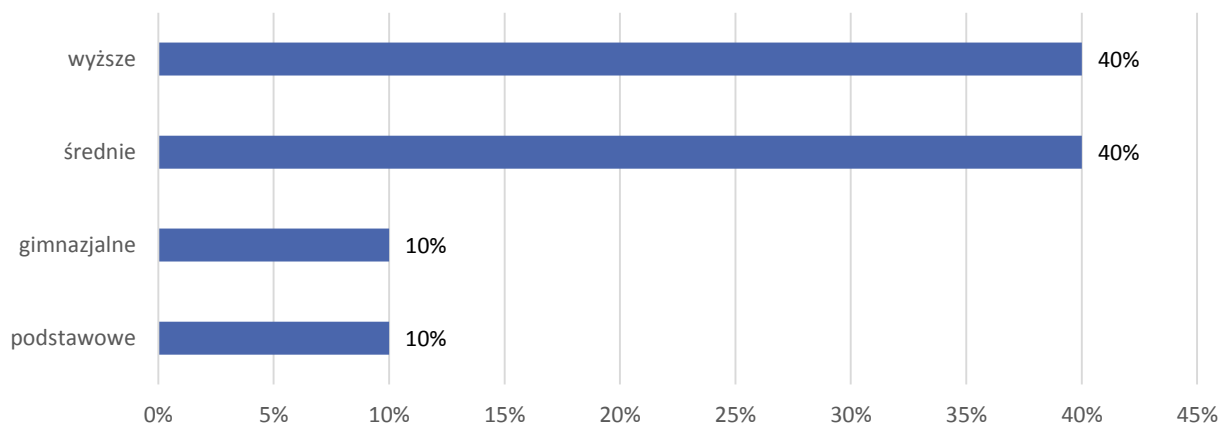
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

80% uczestników badania ankietowego w Gminie charakteryzowało się wykształceniem co najmniej średnim (40% - średnie, 40% - wyższe), z kolei co dziesiąty respondent ukończył edukację formalną na poziomie szkoły podstawowej lub gimnazjum.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

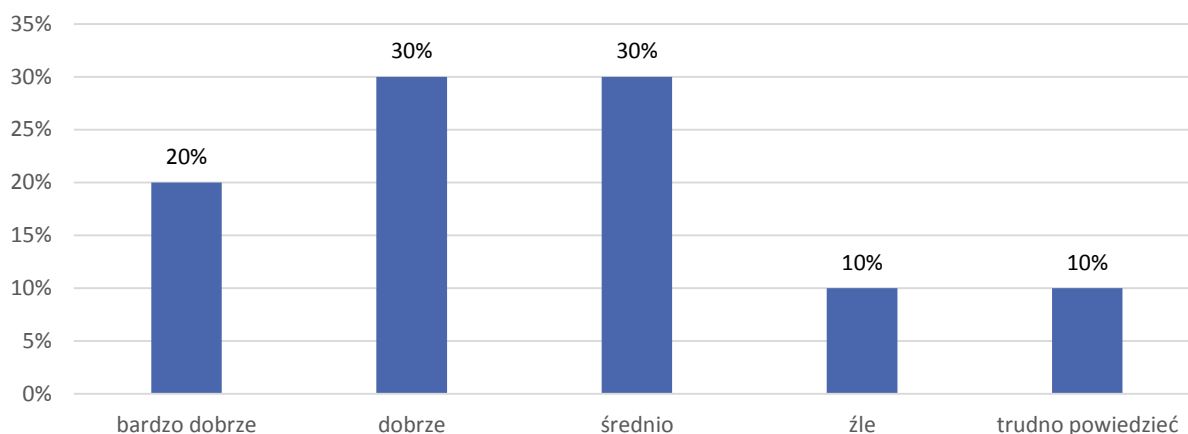
Rysunek 7 Wykształcenie respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Ankietowani zostali poproszeni o subiektywną ocenę swojej sytuacji materialnej. 30% uczestników badania oceniło swoją sytuację materialną jako dobrą lub średnią. 20% respondentów wskazało na odpowiedź: *bardzo dobrze*, natomiast co dziesiąty ankietowany na odpowiedź: *źle*. 10% respondentów nie potrafiło wskazać jednoznacznej odpowiedzi, wskazując wariant: *trudno powiedzieć*.

Rysunek 8 Jak ocenia Pan/Pani swoją sytuację materialną?

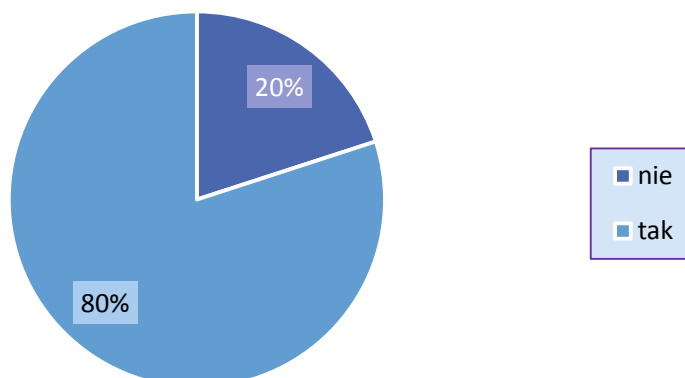
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Wśród badanych interesariuszy Gminy Lewin Kłodzki aż 80% stanowili mieszkańcy Gminy, natomiast 20% na co dzień nie zamieszkiwało terenów Gminy.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Rysunek 9 Czy jest Pan/Pani mieszkańcem gminy Lewin Kłodzki?

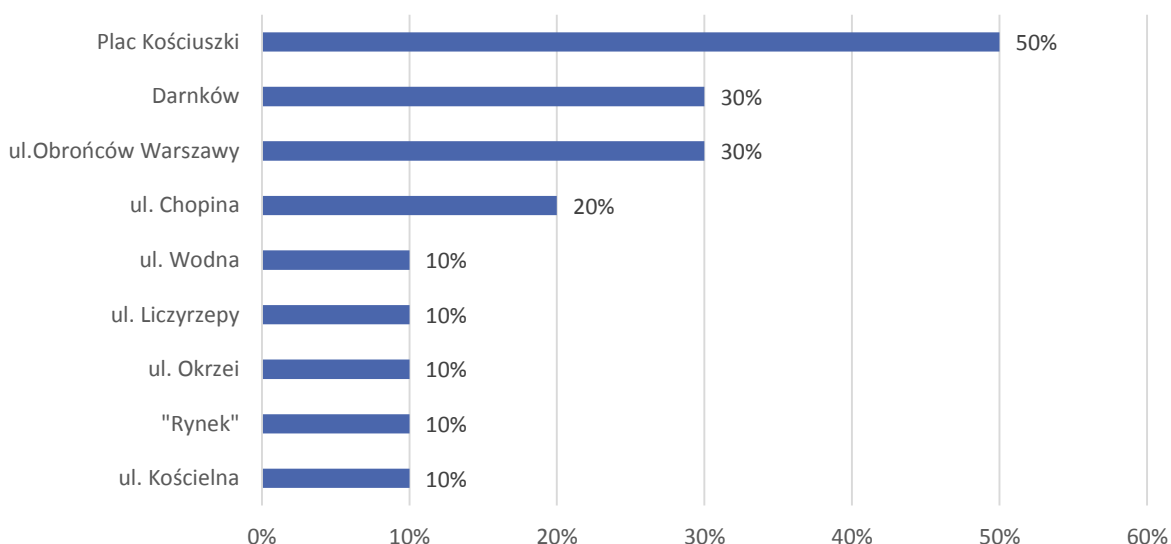

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Obszar rewitalizacji w Gminie Lewin Kłodzki

Zdaniem zdecydowanej większości (70%) uczestników badania rewitalizowany powinien zostać obszar znajdujący się w granicach miejscowości Lewin Kłodzki, natomiast 30% respondentów stwierdziło, że procesowi rewitalizacji powinien zostać obszar miejscowości Darnków.

Rysunek 10 Jaki OBSZAR GMINY powinien być Pana(i) zdaniem poddany procesowi rewitalizacji?

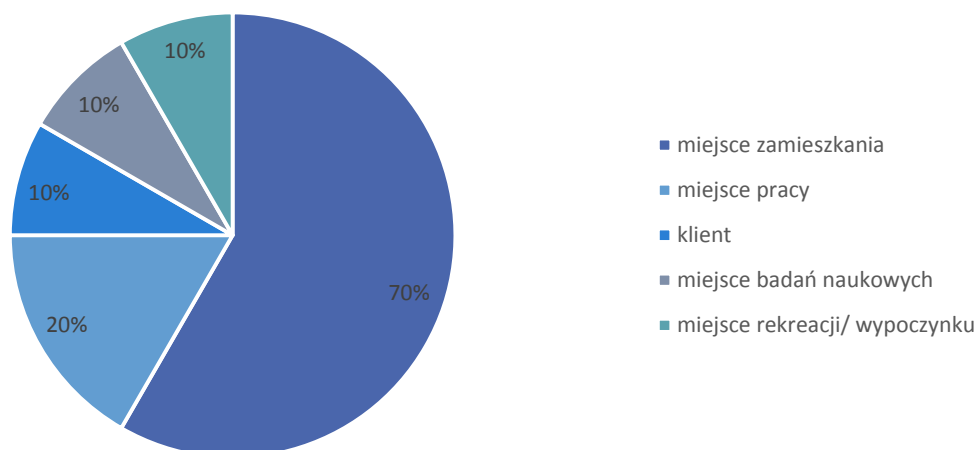
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Wśród osób, które podczas badania ankietowego wyszczególniły obszary zdegradowane, zdecydowana większość (70%) wytypowała miejsce swojego zamieszkania, 20% respondentów wskazało miejsce pracy, natomiast po 10% wskazało miejsce badań naukowych, miejsce rekreacji/ wypoczynku czy miejsce robienia zakupów.

Rysunek 11 Proszę podać Pana(i) związek z wybranym obszarem

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Skala występowania problemów

Uczestnicy badania zostali poproszeni o wskazanie skali występowania na wskazanych obszarach takich zjawisk społecznych jak: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, chuligaństwo, przemoc, alkoholizm, niski poziom edukacji, niski poziom kapitału społecznego, niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym, niski poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym, czy niekorzystne procesy demograficzne w skali od 1 w przypadku niewystępowania zjawiska do 3 w przypadku wysokiego stopnia nasycenia negatywnym zjawiskiem.

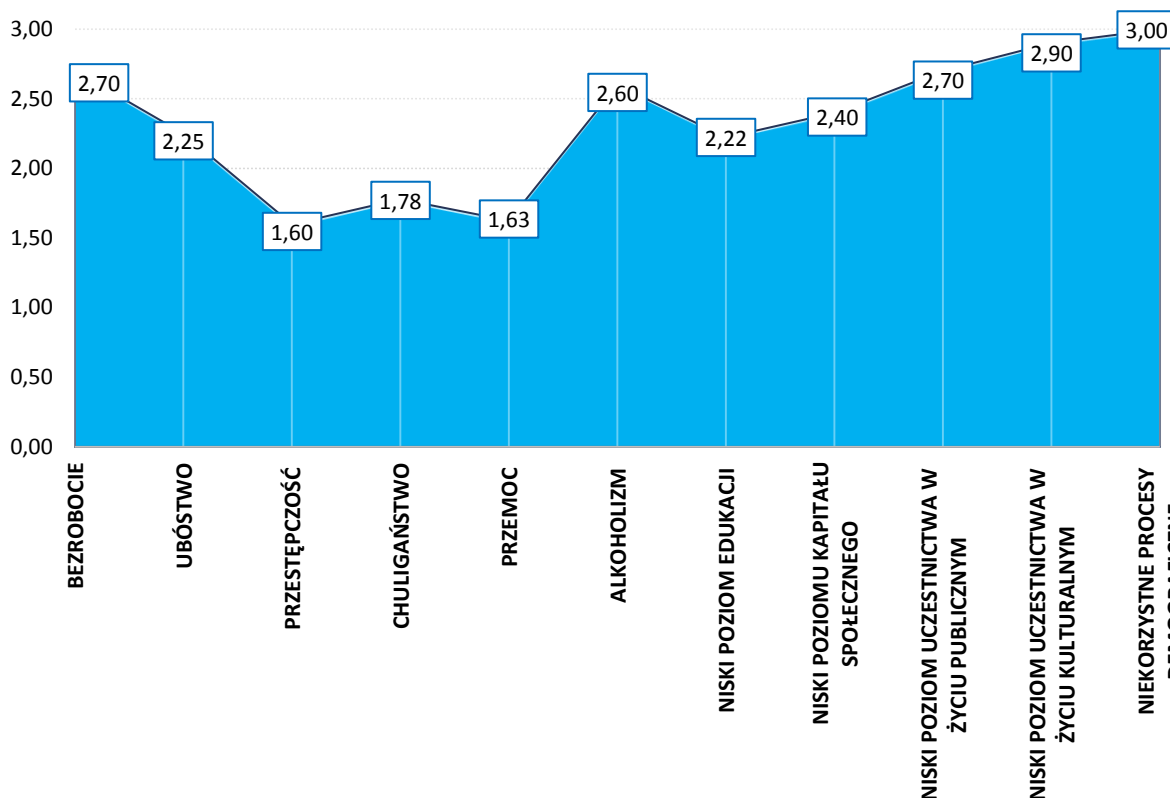
Zdaniem uczestników badania na wskazanych obszarach w najwyższym stopniu występuje problem niekorzystnych procesów demograficznych (3.0), niski poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym (2.9), bezrobocie i niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym (po 2.7) oraz alkoholizm (2.6). Jedynie zjawiska przestępczości i przemocy określone zostały na względnie

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

niskim poziomie, kolejno 1,6 i 1,63; pozostałe zjawiska sklasyfikowane zostały równie –
wysoko (na poziomie przekraczającym 2 na 3 stopniowej skali).

Rysunek 12 Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH na wskazanym przez Pana(iq) obszarze.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

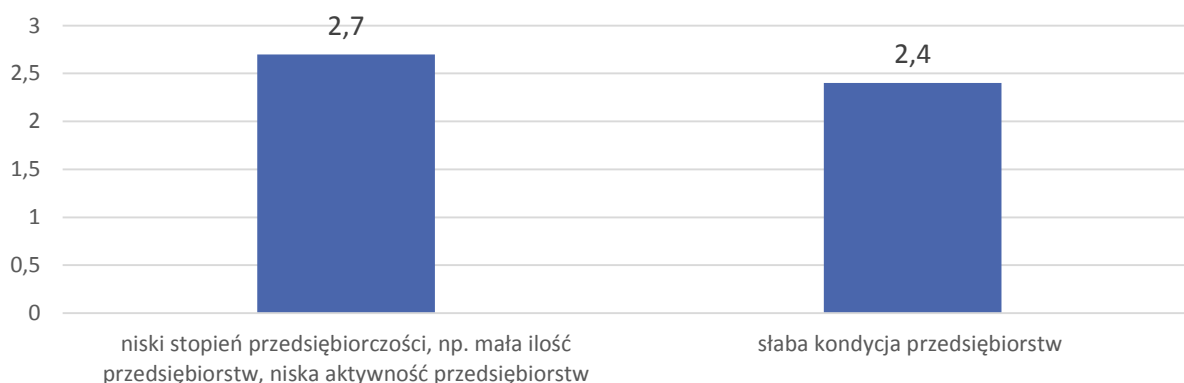
Respondenci wskazali również skalę problemów związanych z gospodarką, środowiskiem, aspektów przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych na wskazanych obszarach.

Uczestnicy badania wysoko sklasyfikowali nasycenie wyznaczonych obszarów negatywnymi zjawiskami: **niski stopień przedsiębiorczości (2.7)** przejawiający się m.in. małą liczbą przedsiębiorstw, czy ich znikomą aktywnością oraz **słabą kondycję przedsiębiorstw (2.4)**. Wśród pozostałych problemów dotyczących gospodarki na wyznaczonych obszarach ankietowani wyszczególnili problemy wizerunkowe gminy pod względem niedoinwestowanego historycznego centrum miejscowości Lewin Kłodzki, którego wizytówkę, widoczną z drogi krajowej, stanowią kamienice wymagające renowacji. Zdaniem

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

respondentów problem natury gospodarczej stanowi również brak miejsc pracy, regresja przedsiębiorczości oraz brak wsparcia lokalnej społeczności w kwestiach gospodarczych.

Rysunek 13 Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW GOSPODARCZYCH, ŚRODOWISKOWYCH, PRZESTRZENNO-FUNKcjONALNYCH lub TECHNICZNYCH, na wskazanym przez Pana(ią) obszarze, które współwystępują wraz z problemami społecznymi?

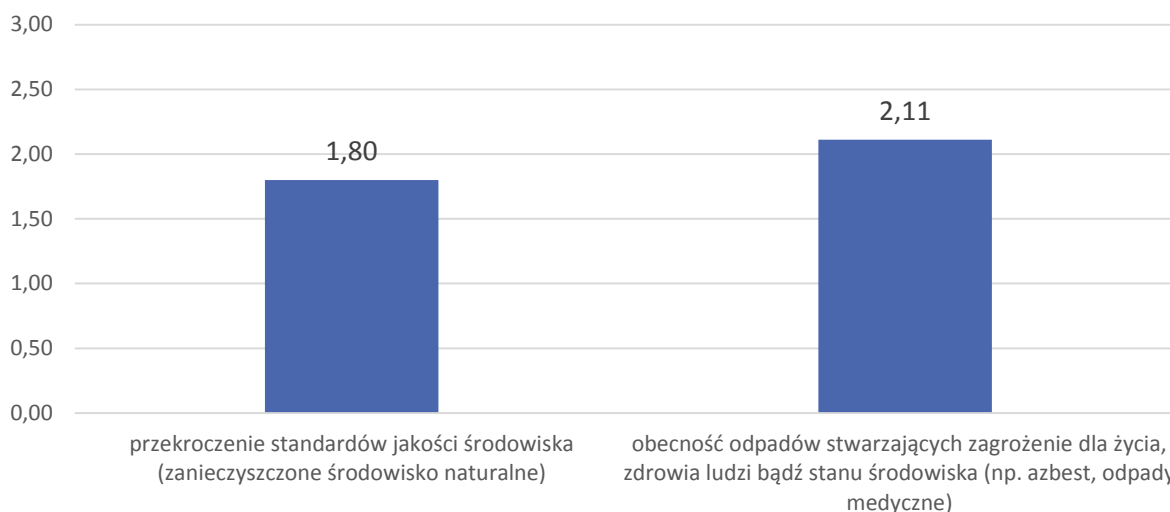

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

W aspekcie środowiskowym uczestnicy badania wysoką skalę zjawiska: obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska (2.11) oraz przekroczenie standardów jakości środowiska/ zanieczyszczone środowisko naturalne (1.8). Wśród pozostałych problemów dotyczących środowiska w Gminie Lewin Kłodzki respondenci wskazali: zanieczyszczenie potoku oraz gleby wokół gospodarstw, zaśmiecenie rzek, przeciekające szamba, skażenie gleb, nieprzyjemny zapach, brak kanalizacji czy problemy z zachowaniami pro-środowiskowymi mieszkańców gminy: zaśmiecanie, niesegregowanie odpadów, niewystarczająca edukacja ekologiczne, itp.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Rysunek 14 Problemy środowiskowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Wszystkie zagadnienia związane z aspektem przestrzenno-funkcjonalnym zostały sklasyfikowane przez respondentów jako szczególnie zintensyfikowane (przewyższające bądź równe poziomowi 2.0), w szczególności:

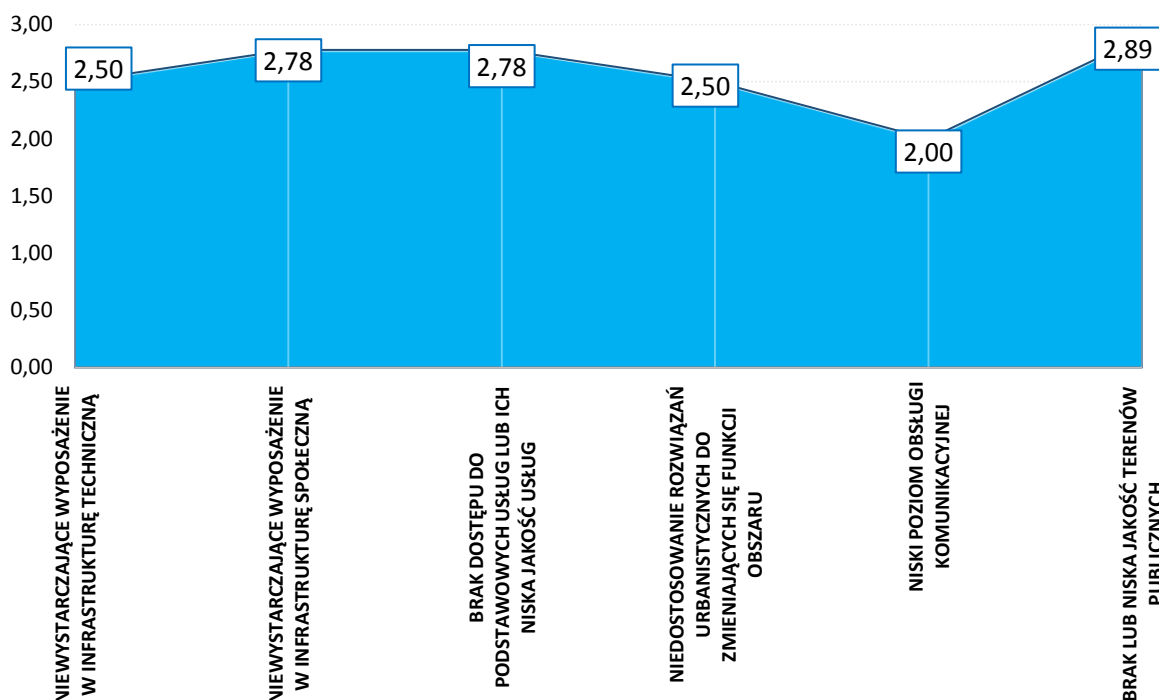
- brak lub niska jakość terenów publicznych (2.89);
- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną (2.78);
- brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość (2.78);
- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną (2.5);
- niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru (2.5);
- niski poziom obsługi komunikacyjnej (2.0).

Wśród pozostałych obszarów problemowych dotyczących aspektu przestrzenno-funkcjonalnego w gminie jej interesariusze wyszczęgnili: brak dostępu oraz zasięgu do Internetu stacjonarnego i telefonu, zły stan infrastruktury drogowej, zaniedbanie poboczy, brak oznakowania punktu medycznego i policji, brak komunikacji.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Rysunek 15 Problemy przestrzenno-funkcjonalne

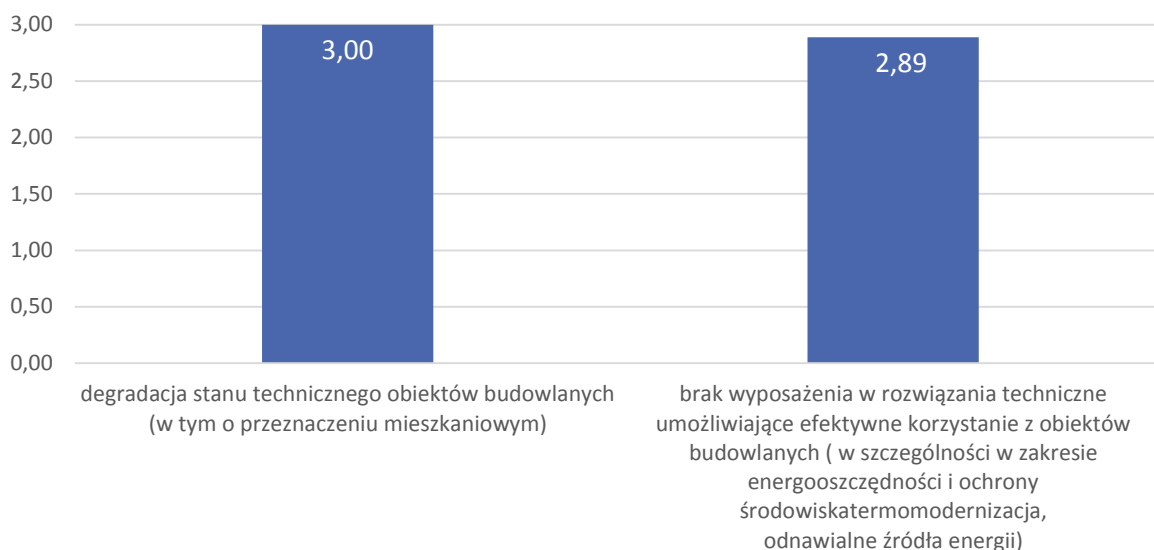

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Najbardziej uciążliwe dla interesariuszy gminy są problemy dotyczące aspektów technicznych wyznaczonych obszarów, a przede wszystkim: **degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych (3.0)** oraz **brak wyposażenia w rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych (2.89)**. Jako pozostałe problemy związane z aspektem technicznym respondenci wskazywali: przestarzałe oświetlenie ulic i linii energetycznych, skoki napięcia (zwłaszcza podczas występowania burz), czy zniszczenie budynków.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Rysunek 16 Problemy techniczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Propozycja działań

Interesariusze Gminy Lewin Kłodzki zostali poproszeni również o wskazanie możliwych działań jakie należałoby podjąć w celu minimalizacji wskazanych problemów w gminie.

Mieszkańcy wskazali przede wszystkim na konieczność utworzenia miejsca o istotnym znaczeniu społeczno – kulturalnym dla mieszkańców Gminy Lewin Kłodzki, które pełniłoby zróżnicowane funkcje: od miejsca spotkań, kolebkę życia kulturalnego i społecznego, miejsca aktywizacji społecznej i zawodowej, dziennego pobytu czy również miejsca rekreacji i wypoczynku. Interesariusze gminy zwrócili uwagę również na degradację stanu technicznego i wizualnego budynków w historycznym centrum miejscowości Lewin Kłodzki oraz brak dostępu do mediów (Internet, telefon, stabilna sieć energetyczna) na terenach wiejskich gminy.

„Należy dokonać rewitalizacji zdegradowanych obszarów i stworzyć ofertę kulturalno-społeczną dla mieszkańców.”

(...)

„Działania rewitalizacyjne zmierzające do likwidacji negatywnych zjawisk i patologii społecznych. Stworzenie świetlicy środowiskowej, miejsca spotkań, poprawa warunków nauczania.”

(...)

„Poważnym problemem w Gminie Lewin Kłodzki jest brak wiedzy mieszkańców na temat ochrony środowiska (spalanie w piecach odpadów plastikowych ubrań itd.) ,brak życia kulturalnego (kółka zainteresowań nie tylko dla młodzieży), brak parczku, skweru z miejscem gdzie mogliby posiedzieć ludzie, można też stworzyć ścieżki zdrowia na powietrzu. Lewin ma piękne tereny, które należy wykorzystać pod względem turystycznym a jeśli turystyka się rozwinie to być może zmniejszy się migracja młodych ludzi, którzy znajdują na terenie gminy zatrudnienie. Dużym problemem i zagrożeniem jest degradacja budynków, które wymagają (niektóre natychmiastowej) naprawy”

(...)

„Odnowienie kamienic w rynku i przy ul. Obrońców Warszawy, ewentualnie Chopina, odnowienie elewacji urzędu gminy i remizy, remont ul. Nad Potokiem i Okrzei oraz ul. Wodnej i Liczyrzepy, realizacja programu rewitalizacji rynku, zagospodarowanie terenu zielonego wzdłuż ul. Obrońców Warszawy (od Nad Potokiem do rynku), zagospodarowanie terenu wokół urzędu gminy i przy remizie, zagospodarowanie budynku po KZB i przylegającego terenu, budowa ekranów dźwiękoszczelnych przy ósemce, likwidacja azbestu.

(...)

„Regulacja potoków oraz udrożnienie rowów melioracyjnych. Przeprowadzenie konserwacji technicznej mostów. Doprowadzenie światłowodów/ lub kabla miedzianego do wsi (Darnków). Budowa Kanalizacji. Uruchomienie linii komunikacyjnej. Brak bezpieczeństwa obywateli w związku z brakiem obecności służb porządkowych.

(...)

„Definitywnie umożliwić mieszkańcom wsi Darnków dostęp do podstawowych mediów takich jak: Telewizja/ Telefonii Mobilna, Internet Szerokopasmowy. Budowa sieci sanitarno-kanalizacyjnej. Naprawa drogi oraz budowa mijanek. (Polepszenie oświetlenia drogi.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

5. Analiza SWOT

Celem analizy SWOT (strengths-weaknesses-opportunities-threats) jest identyfikacja i analiza czynników w kontekście ustalonego celu oraz wskazanie najlepszych rozwiązań, wytyczenie kierunków działania przy jednoczesnym wykorzystaniu szans i mocnych stron, a także minimalizacji zagrożeń i słabych stron analizowanego podmiotu. Przystępując do analizy SWOT należy wskazać czynniki, które mogą wpływać na funkcjonowanie analizowanego podmiotu. Następnie należy posegregować je w cztery grupy:

- grupa 1: mocne strony (strengths, „S”) - czynniki wewnętrzne, cechy, które stanowią atuty, zalety, przewagę analizowanego podmiotu
- grupa 2: słabe strony (weaknesses, „W”) - czynniki wewnętrzne, cechy, które są słabszą stroną analizowanego podmiotu, bariery, wady
- grupa 3: szanse (opportunities, „O”) - czynniki zewnętrzne, cechy otoczenia, które stwarzają szansę korzystnej zmiany analizowanego podmiotu
- grupa 4: zagrożenia (threats, „T”) - czynniki zewnętrzne, cechy otoczenia, które stwarzają niebezpieczeństwo zmian niekorzystnych dla analizowanego podmiotu

Analiza SWOT bazuje na identyfikacji poszczególnych czynników za pomocą kryterium czasu ich występowania (obecne/ przyszłe) i charakteru oddziaływania danego czynnika (pozytywne/negatywne). Ze względu na zakres przedmiotowy i cel opracowania dokumentu zdecydowano się przyjąć założenia:

- mocne strony uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter wewnętrzny i pozytywny;
- słabe strony uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter wewnętrzny i negatywny;
- szanse uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter zewnętrzny i pozytywny;
- zagrożenia uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter zewnętrzny i negatywny.

Rozwój społeczny

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowanie społ. wynikające z pochodzenia mieszkańców z różnych, odległych krańców Polski, • najliczniejsza liczba mieszkańców w gminie, • funkcjonowanie org. społ. 	<ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowanie społ. wynikające z pochodzenia mieszkańców z różnych, odległych krańców Polski, • niewystarczająca liczba połączeń komunikacji publicznej, • brak chęci mieszkańców do korzystania z wydarzeń kulturowych i społecznych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość uzyskania środków z funduszy zewnętrznych na rozwój obszarów wiejskich w aspekcie cywilizacyjno-kulturowym (funduszy Unii Europejskiej i krajowych), • aktywna działalność samorządu lokalnego, • tworzenie nowych org. społecznych działających na rzecz LK i gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • odpływ młodych wykształconych osób do dużych miast (Wrocław, Warszawa), • negatywne zjawiska demograficzne, - brak możliwości rozwojowych młodych ludzi, • apatia, bezrobocie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Plan Odnowy Miejscowości Lewin Kłodzki na lata 2015-2020, Spotkania warsztatowego, badania ankietowego (CAWI) oraz konsultacji społecznych

Rozwój gospodarczy

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • międzynarodowa trasa przelotowa E8 przebiegająca przez całą gminę, • atrakcyjne położenie sprzyjające uprawianiu turystyki i rekreacji, • stosunkowo dobrze rozbudowany sektor handlu i usług (na tle innych miejscowości gminy LK) • lokalizacja w bezpośredniej granicy Państwa (Czechy), 	<ul style="list-style-type: none"> • cząstkowy plan zagospodarowania przestrzennego (obejmujący ok. 4% powierzchni gminy), • brak zakładów pracy, - wysoka stopa bezrobocia, • słabe kwalifikacje zawodowe mieszkańców, • mała aktywność gospodarcza mieszkańców,

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

<ul style="list-style-type: none"> zasobność złóż naturalnych w postaci granitu czerwonego 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> możliwość uzyskania środków z funduszy zewnętrznych na rozwój obszarów wiejskich w aspekcie promowania przedsiębiorczości i drobnej wytwórczości na terenach wiejskich (z funduszy Unii Europejskiej i krajowych), - możliwość tworzenia gospodarstw ekologicznych prod. zdrową żywność, możliwość rozwoju drobnej wytwórczości – rzemiosło, lokalizacja w bezpośredniej granicy Państwa (Czechy), wykorzystanie zalewu do celów turystycznych i rekreacyjnych, powstanie hoteli, pensjonatów i innych miejsc noclegowych, modernizacja bazy turystycznej szansą rozwoju turystyki, rozwój inkubatorów przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> brak szybkiej poprawy istniejącej infrastruktury; brak środków na uruchomienie własnej działalności gospodarczej przez mieszkańców, bezrobocie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Plan Odnowy Miejscowości Lewin Kłodzki na lata 2015-2020, Spotkania warsztatowego, badania ankietowego (CAWI) oraz konsultacji społecznych

Środowisko naturalne i ład przestrzenny, infrastruktura techniczna

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja w otulinie Parku Narodowego Gór Stołowych, • lokalizacja na terenie obszaru chronionego Natura 2000 • dobry mikroklimat, • walory krajobrazu i szaty roślinnej, • system zbiórki i segregacji odpadów, 	<ul style="list-style-type: none"> • zaniedbania w zakresie ochrony środowiska, • słaby stan techn. budynków komunalnych, • cząstkowy plan zagospodarowania przestrzennego (obejmujący ok. 4% powierzchni gminy), • niedostateczny rozwój infrastruktury rekreacyjnej, społecznej i kulturalnej, • Zaśmiecanie środowiska oraz niski wskaźnik segregacji śmieci wśród mieszkańców gminy
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odnowienie rynku Lewińskiego szansą na przyciągnięcie turystów i lepsze samopoczucie mieszkańców Lewina, • możliwość uzyskania środków z funduszy zewnętrznych na rozwój obszarów wiejskich (funduszy Unii Europejskiej i krajowych), • utworzenie turystycznego szlaku rowerowego, • edukacja pro ekologiczna mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • wzmożony ruch drogowy na trasie E8, • zanieczyszczanie zalewu, • brak środków finansowych na zmianę i modernizację infrastruktury drogowej, zasobów mieszkaniowych, infrastruktury turystycznej oraz odnowienie rynku w Lewinie, • brak środków na działania związane z utrzymaniem ładu przestrzennego oraz ochronę środowiska naturalnego,

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Plan Odnowy Miejscowości Lewin Kłodzki na lata 2015-2020, Spotkania warsztatowe, badania ankietowego (CAWI) oraz konsultacji społecznych

6. Identyfikacja obszarów kryzysowych

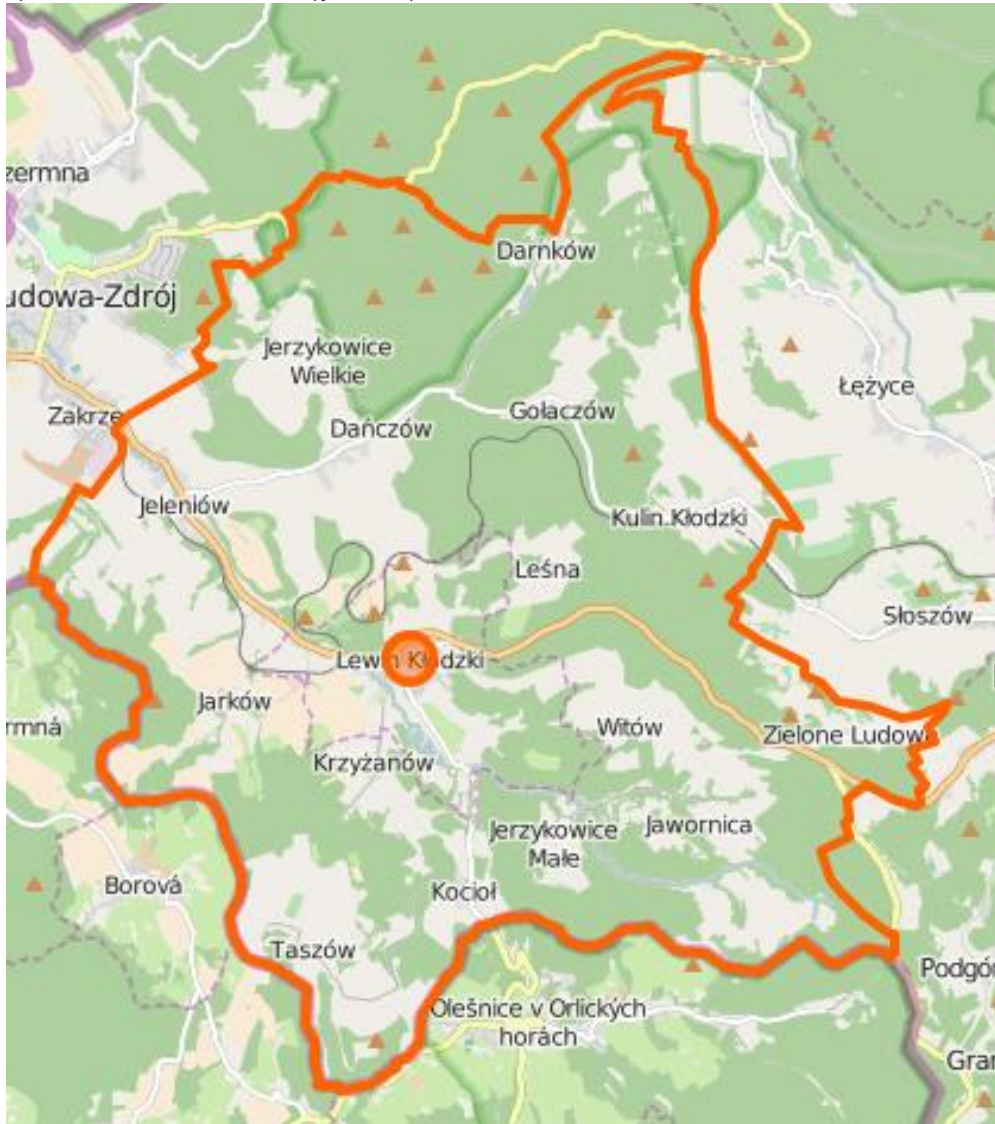
Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji wyznaczenie obszaru zdegradowanego następuje na podstawie koncentracji na nim negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz jednoczesnym występowaniu na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. Gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
2. Środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
3. Przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszary, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych.
4. Technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Rysunek 17 Granice administracyjne Gminy Lewin Kłodzki

Źródło: <https://www.openstreetmap.org/relation/3019728#map=12/50.4151/16.3257>

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
 Pomoc Techniczna 2014-2020

Bezrobocie

Problem bezrobocia w kontekście najwyższej koncentracji zjawiska na terenie Gminy Lewin w największym stopniu dotyka mieszkańców miejscowości Lewin Kłodzki, z której w Powiatowym Urzędzie Pracy było zarejestrowanych 79 bezrobotnych, w tym 51 długotrwale bezrobotnych oraz 34 osoby bez żadnych kwalifikacji. W Lewinie Kłodzkim występuje również jeden z najwyższych wskaźników dotyczących udziału osób w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców ogółem.

Tabela 7 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Lewin Kłodzki z podziałem na miejscowości

	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w populacji ogółem	Liczba osób bezrobotnych (31.12.2015 r.)	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych bez żadnych kwalifikacji	Liczba osób długotrwale bezrobotnych bez żadnych kwalifikacji (włącznie)
Dańczów	11%	5	1	0	0
Darnków	19%	1	1	1	1
Gołaczów	15%	10	8	2	1
Jarków	13%	1	1	1	0
Jawornica	24%	3	3	0	0
Jeleniów	17%	37	31	12	11
Jerzykowice Małe	11%	3	3	2	2
Jerzykowice Wielkie	17%	6	6	2	2
Kocioł	10%	2	1	2	1
Krzyżanów	15%	6	5	4	3
Kulin Kłodzki	8%	0	0	0	0
Leśna	0%	0	0	0	0
Lewin Kłodzki	21%	79	51	34	23
Taszów	7%	1	1	0	0
Witów	0%	1	0	1	0
Zielone Ludowe	33%	0	0	0	0
Zimne Wody	0%	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lewin Kłodzki

Ubóstwo

W roku sprawozdawczym 2014 pomocą społeczną, w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, objęto w gminie 475 osób w 228 rodzinach, co stanowi 20% wszystkich mieszkańców gminy. O koncentracji zjawiska ubóstwa na terenie całej gminy świadczą również dane pochodzące z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, gdzie:

- w 2014 roku przyznano zasiłki stałe 11 osobom,
- w roku 2014 Ośrodek przyznał decyzją zasiłek okresowy 44 osobom, przyznając 328 świadczeń, w tym z powodów: bezrobocia (40), niepełnosprawności (1), z innych powodów (3),
- w 2014 roku przyznano zasiłki celowe 28 rodzinom, na łączną kwotę 21 990 zł,
- w 2014 roku GOPS opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne za 18 osób,
- w 2014 roku z wypoczynku letniego skorzystało 13 dzieci,
- w 2014 roku przygotowano 130 paczek żywnościowych na święta i wigilię.

Warto nadmienić, iż **GOPS w Lewinie Kłodzkim w 2014 roku udzielił pomocy 157 rodzinom, czyli łącznie 250 osobom.** Do najczęstszych powodów przyznawania pomocy zaliczyć należy: bezrobocie (74), **ubóstwo (54)** oraz długotrwałą lub ciężką chorobę (36). Nieco rzadziej po pomoc zgłaszały się osoby niepełnosprawne (19) czy nieradzące sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (11). Do pojedynczych powodów zaliczyć należy alkoholizm, bezdomność oraz trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. W większości przypadków podstawą do udzielenia pomocy było równocześnie kilka przesłanek.

W szczególności problem ubóstwa dotyczy miejscowości Lewin Kłodzki. W 2015 roku aż 43 osoby z 47 osób, którym GOPS udzielił pomocy ze względu na występowania zjawiska ubóstwa pochodziło z Lewina Kłodzkiego. Podobna sytuacja miała miejsce analizując pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej udzielanej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (Lewin Kłodzki – 11, Gmina – 13) oraz niepełnosprawność (Lewin Kłodzki – 17, Gmina – 24).

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
 Pomoc Techniczna 2014-2020

Tabela 8 Liczba osób z poszczególnych miejscowości objętych pomocą GOPS w Lewinie Kłodzkim w 2015 r

Miejscowość	Ubóstwo	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Niepełnosprawność
Dańczów	0	0	0
Darnków	1	0	0
Gołaczów	0	0	1
Jawornica	0	0	0
Jarków	0	0	1
Jeleniów	2	1	4
Jerzykowice małe	1	1	1
Jerzykowice wielkie	0	0	0
Krzyżanów	0	0	0
Lewin kłodzki	43	11	17
Zielone ludowe	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lewinie Kłodzkim

Niski poziom edukacji

Problemem koncentracji negatywnych zjawisk dotyczących edukacji na terenie Gminy Lewin Kłodzki jest przede wszystkim niska wskaźnik wykorzystania usług edukacyjnych przedszkolnej dla wszystkich dzieci z terenu **całej gminy**.

Na terenie gminy Lewin Kłodzki w 2014 roku było 67 dzieci w wieku przedszkolnym (3-5 lat). Na przestrzeni lat 2010-2014 zauważyć można tendencję rosnącą w tym zakresie - dzieci jest coraz więcej. Zwiększa się również odsetek najmłodszych mieszkańców gminy objętych wychowaniem przedszkolnym: z 48,4% w roku 2010 do 59,7% w 2014. **Oznacza to jednak, że w dalszym ciągu ok 40% dzieci z terenu gminy nie uczęszcza do placówek przedszkolnych.**

Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym

Na terenie gminy funkcjonuje **zaledwie 6 organizacji pozarządowych** o różnorodnym zakresie, wszystkie zarejestrowane są w miejscowości Lewin Kłodzki.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Mieszkańcy Gminy Lewin Kłodzki nie uczestniczą w życiu społeczno – kulturalnym ze względu na brak infrastruktury i instytucji oferujących dane formy rozrywki.

Tabela 9 Dane dotyczące uczestnictwa mieszkańców Gminy Lewin Kłodzki w życiu społeczno – kulturalnym Gminy

	2013	2014
ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	1937	1937
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	5714	5757,4
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	121	109
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	16,9	16,4
liczba imprez masowych	0	0
imprezy w obiekcie zamkniętym	0	0
imprezy na terenie otwartym	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Gospodarka

Analizując liczbę nowopowstałych podmiotów na terenie Gminy Lewin Kłodzki można zauważyć, że najmniejszym wskaźnikiem nowych przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców występuje w miejscowościach: Jeleniów (27) oraz Lewin Kłodzki i Kocioł (33).

Tabela 10 Liczba nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych miejscowościach (sołectwach) w Gminie Lewin Kłodzki w latach 2010-2015 (stan w dniu 31.XII)

Miejscowość	Liczba nowych podmiotów gospodarczych	Liczba nowych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
Dańczów	5	39,68254
Gołaczów	5	83,33333
Jarków	8	129,0323
Jeleniów	13	26,58487
Lewin Kłodzki	27	32,76699
Kulin Kłodzki	2	80
Kocioł	1	33,33333
Jerzykowice Wielkie	4	38,46154
Jerzykowice Małe	1	52,63158
Witów	1	100
Jawornica	2	48,78049

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Lewin Kłodzki

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
 Pomoc Techniczna 2014-2020

Na terenie Gminy, a przede wszystkim w jej turystycznej części (historycznym centrum miasta) brakuje przejawów lokalnej przedsiębiorczości w postaci infrastruktury okołoturystycznej i rozrywkowej (kawiarni, restauracji, barów mlecznych itp.).

Środowisko

Najwięcej azbestu występuje na terenie miejscowości Lewin Kłodzki (46,4 Mg) oraz Jeleniów (42,6 Mg), natomiast najbardziej szczególnie uciążliwe i niebezpieczne dla mieszkańców Gminy wydawać się może występowanie azbestu w Lewinie Kłodzkim, ponieważ najwięcej (21,2 Mg) odnotowano w budynkach mieszkalnych. Również na terenie tej miejscowości odnotowano występowanie azbestu w budynkach publicznych (3,9 Mg).

Tabela 11 Ilość azbestu na terenie gminy Lewin Kłodzki

Miejscowość	Ilość azbestu wg miejsca występowania [Mg]					Łącznie [Mg]
	Bud. mieszkalne	Bud. Inwentarskie	Bud. gospodarcze	Bud. publiczne	miejsce	
Dańczów	0,9	0,0	0,3	0,0	0,0	1,3
Darnków	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Gołaczów	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Jarków	0,0	1,3	0,0	0,0	0,0	1,3
Jawornica	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jeleniów	13,8	19,0	9,0	0,0	0,7	42,6
Jerzykowice Małe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jerzykowice Wielkie	5,4	0,0	0,8	0,0	1,8	8,0
Kocioł	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krzyżanów	0,2	0,9	0,7	0,0	0,5	2,3
Kulin Kłodzki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Leśna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lewin Kłodzki	21,2	4,8	15,1	3,9	1,4	46,4
Taszów	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,9
Witów	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zielone Ludowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zimne Wody	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest na terenie Gminy Lewin Kłodzki

Aspekt przestrzenno – funkcjonalny

Najistotniejsza infrastruktura społeczna gminy znajduje się na terenie Lewina Kłodzkiego, tj. biblioteka gminna i szkolna, Zespół Szkolno-Przedszkolny, Parafia Rzymsko-Katolicka pw. św. Michała Archanioła, stacja PKP, punkt pocztowy, punkt obsługi turystycznej oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Na terenie Gminy **brakuje miejsc oferujących powszechny dostęp do kultury i rozrywki**. Jedynym punktem z ograniczonym dostępem do kultury jest biblioteka gminna i szkolna. **Infrastrukturę sportową i rekreacyjną reprezentuje na obszarze gminy niewielka liczba obiektów**, powodując, że **możliwości wypoczynku i aktywnego spędzania wolnego czasu ograniczają się do tych, wykorzystujących przede wszystkim walory środowiska przyrodniczego i ukształtowanie terenu**.

Tabela 12 Statystyki dotyczące infrastruktury kulturalnej w Gminie Lewin Kłodzki

	2013	2014
biblioteki i filie	1	1
księgozbiór	11068	11152
Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice ogółem i wg organizatorów	0	0
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	0	0
imprezy w domach kultury	0	0
grupy artystyczne	0	0
koła (kluby)	0	0
Kina	0	0
Teatry, filharmonie, opery itp.	0	0
Muzea	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Gmina Lewin Kłodzki charakteryzuje się również niewystarczającą dostępnością komunikacyjną. Na terenie Gminy nie funkcjonuje publiczna komunikacja wewnętrzna, a połączenie Gminy z innymi ośrodkami zapewniają głównie przewoźnicy PKS oraz Koleje Dolnośląskie. Poniższa tabela przedstawia liczbę połączeń PKP Gminy z najbliższymi ośrodkami:

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

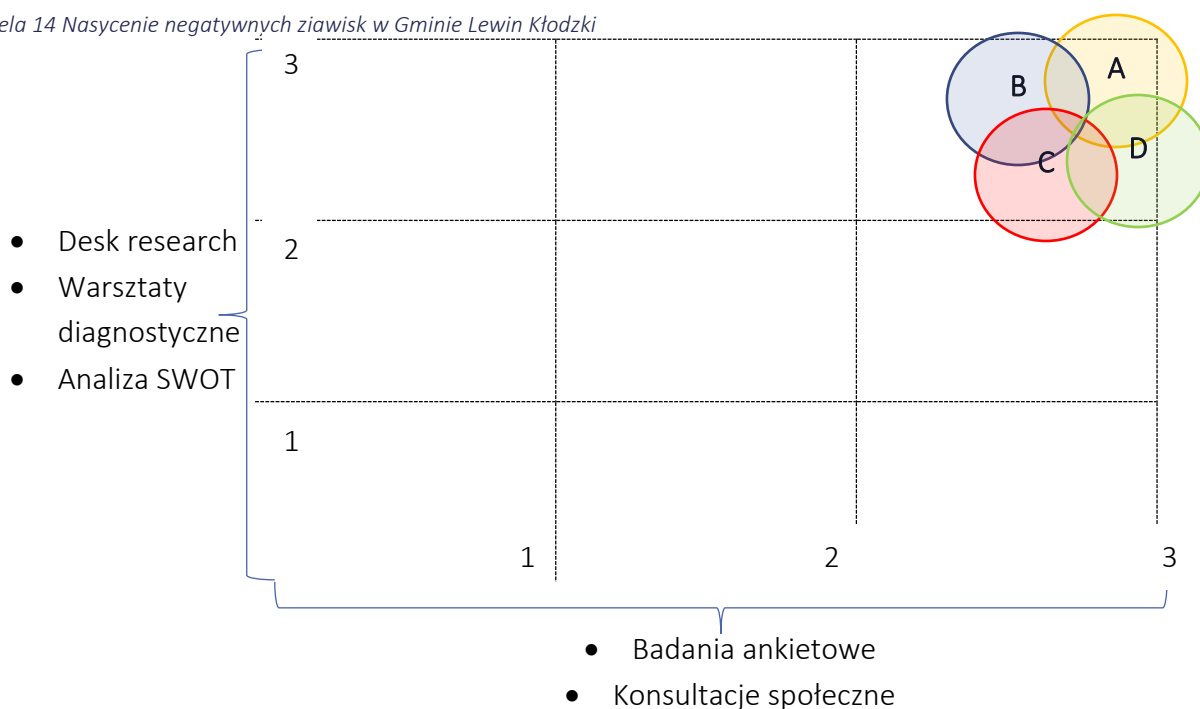
Tabela 13 Liczba połączeń PKP Gminy Lewin Kłodzki z najbliższymi ośrodkami

	Liczba połączeń w dzień powszedni (stan z dnia 09.05.2016)		
	Bez przesiadki	Z przesiadką	Ostatnie połączenie [godzina]
Wałbrzych - Lewin Kłodzki	2	3	16:40
Lewin Kłodzki - Wałbrzych	3	3	19:26
Wrocław - Lewin Kłodzki	1	5	17:58
Lewin Kłodzki - Wrocław	1	5	19:26
Kłodzko - Lewin Kłodzki	6	0	19:42
Lewin Kłodzki - Kłodzko	6	0	19:26
Kudowa-Zdrój - Lewin Kłodzki	6	0	19:19
Lewin Kłodzki - Kudowa-Zdrój	6	0	02:48

Źródło: opracowanie własne na podstawie rozkład.pkp.pl

6.1. Podsumowanie: obszary kryzysowe

Tabela 14 Nasylenie negatywnych zjawisk w Gminie Lewin Kłodzki

Legenda:

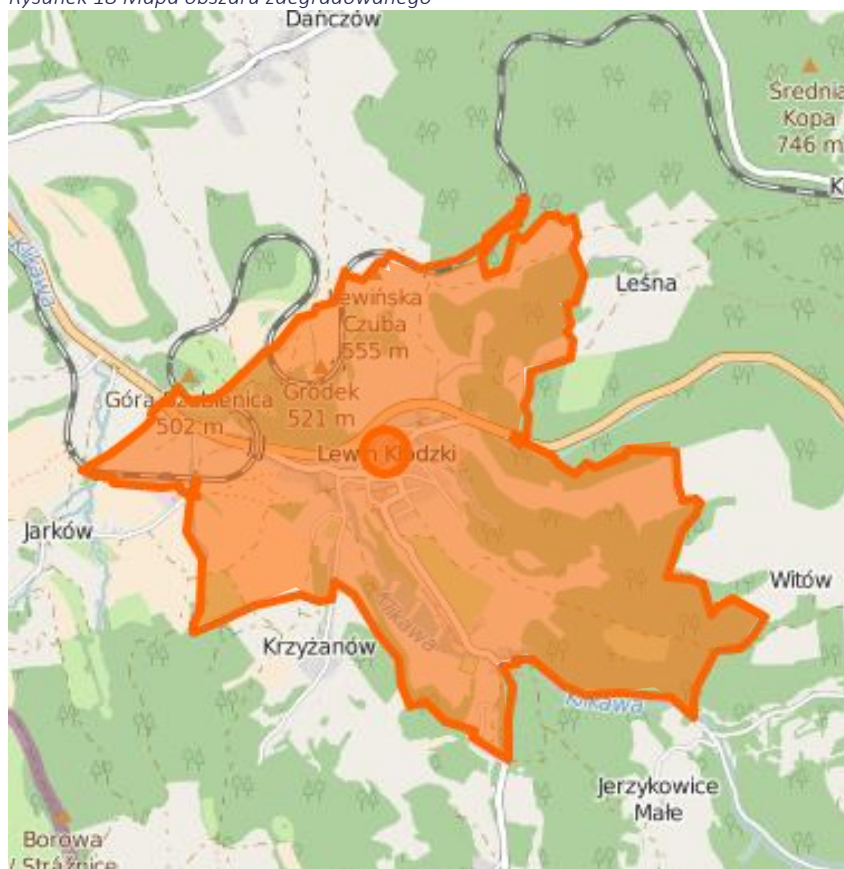
- A – czynniki społeczne
- B – czynniki gospodarcze (ekonomiczne)
- C – czynniki infrastrukturalne (przestrzenne, techniczne)
- D – czynniki kulturowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy desk research, analizy SWOT, warsztatów diagnostycznych, badań ankietowych oraz konsultacji społecznych

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Wszystkie z zaproponowanych czynników problemowych: społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne i kulturowe znalazły potwierdzenie w wynikach badań z interesariuszami Gminy Lewin Kłodzki, zarówno z grupą roboczą podczas warsztatów diagnostycznych i przeprowadzenia analizy SWOT, jak i badaniami ankietowymi oraz spotkaniami konsultacyjnymi ze wszystkimi interesariuszami Gminy.

Rysunek 18 Mapa obszaru zdegradowanego

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

<https://www.openstreetmap.org/relation/5366054#map=13/50.4045/16.2893>

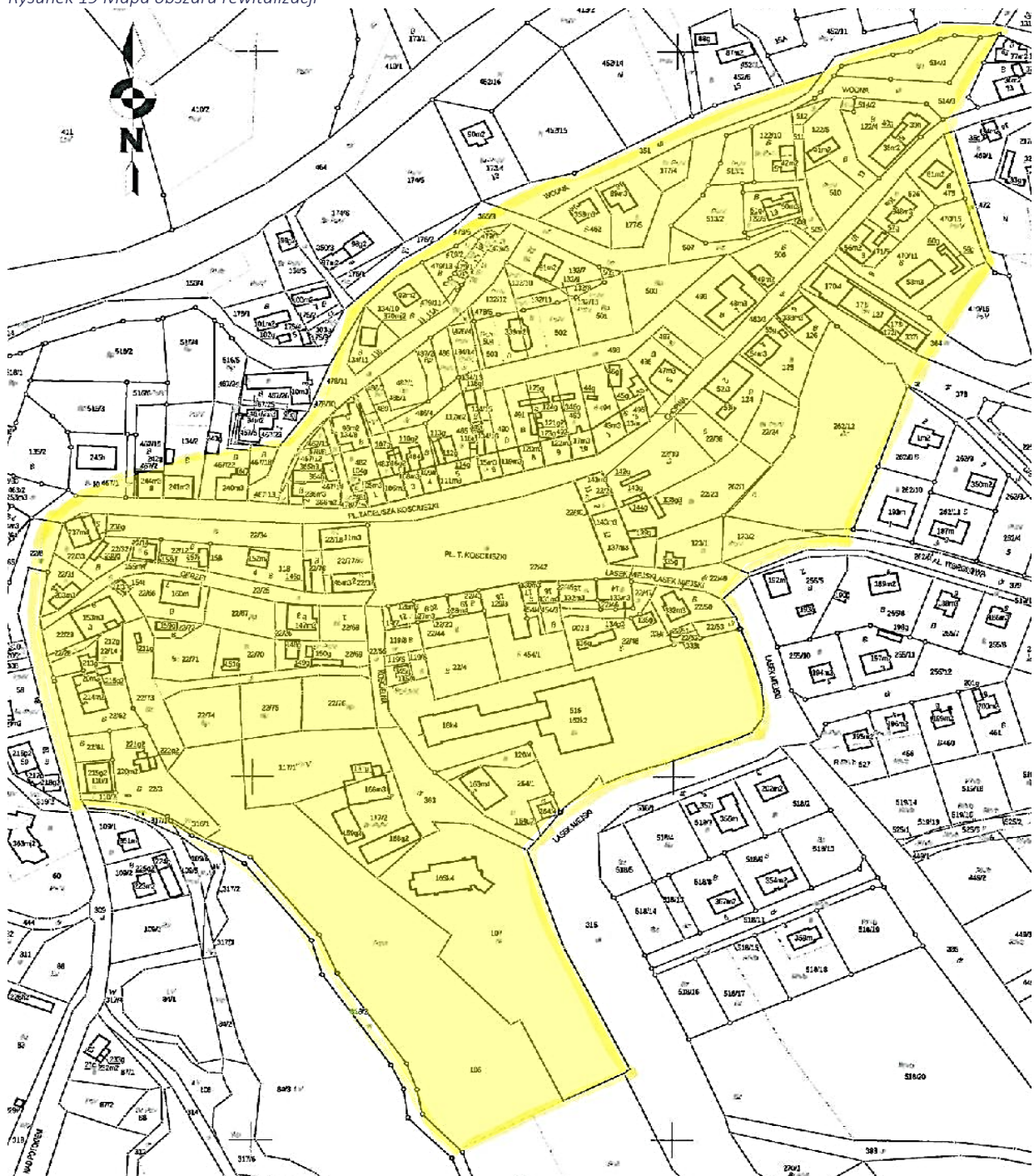
7. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji określony w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji zostało dokonane zarówno na podstawie analizy wskaźnikowej zidentyfikowanych obszarów kryzysowych w sferze społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej i środowiskowej, jak również na podstawie badania ankietowego, a także spotkania warsztatowego i konsultacji społecznych. Wyodrębniony obszar charakteryzuje się zdegradowaniem funkcji społecznych, gospodarczych i infrastruktury mieszkaniowej, przestrzeni publicznej oraz zmniejszonym potencjałem w sferze działalności i aktywności społeczności lokalnej.

Obszar wyznaczony do rewitalizacji zlokalizowany jest w Lewinie Kłodzkim, obejmuje ulice: pl. T. Kościuszki, ul. Okrzei, ul. Liczyrzepy, ul. Kościelna, ul. Chopina, ul. Wodna oraz fragment ul. Obrońców Warszawy. Obszar rewitalizacji zajmuje ok. 1,5 km² powierzchni gminy zamieszkały przez 516 mieszkańców.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Rysunek 19 Mapa obszaru rewitalizacji

Źródło: Urząd Gminy Lewin Kłodzki

8. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Obszar wyznaczony do rewitalizacji w znacznej części obejmuje zabudowę stanowiącą historyczny ośrodek miasta Lewin Kłodzki, który wpisany jest do rejestru zabytków.

Stan kryzysowy został zdiagnozowany w obszarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennie – funkcjonalnym oraz technicznym. Na wyznaczonym obszarze zdiagnozowane zostały istotne przyczyny występowania sytuacji kryzysowej wynikające z zamieszkiwania na danym obszarze w większości ludności w wieku poprodukcyjnym, osób bezrobotnych oraz wykluczonych społecznie i zawodowo ze względu na niepełnosprawność, stan długotrwałego bezrobocia lub nadużywanie alkoholu i korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej.

Na wyznaczonym terenie występuje niedobór w dostępie do infrastruktury społecznej. W Lewinie Kłodzkim funkcjonuje Zespół Szkolno-Przedszkolny, gminny punkt biblioteczny zlokalizowany w budynku szkoły, stacja PKP oddalona od centrum miejscowości ok. 2 km oraz punkt pocztowy. Na terenie Lewina brakuje infrastruktury społecznej umożliwiającej korzystanie z usług społeczno- kulturalnych, zagospodarowania czasu wolnego społeczności lokalnej, w tym dzieci i młodzieży szkolnej. W miejscowości nie funkcjonuje żadna świetlica czy dom kultury, który pełniłby funkcję punktu integracji i aktywizacji społecznej. Na wyznaczonym obszarze funkcjonuje tylko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, a mieszkańcy nie podejmują własnych inicjatyw społecznych.

Zdegradowany obszar cechuje się również niskim poziomem rozwoju gospodarczego oraz niskim wskaźnikiem aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości. Brakuje apteki, restauracji, baru mlecznego, a na całym analizowanym obszarze występuje zaledwie kilka sklepów spożywczych. W Lewinie działalność prowadzi niewielka liczba organizacji pozarządowych, a sfera usługowa miejscowości nie jest w stanie sprostać wymaganiom mieszkańców, przejezdnych oraz turystów odwiedzających Lewin Kłodzki.

Również w obszarze przestrzenie publicznej i środowiska naturalnego wyznaczony obszar charakteryzuje się wysokim stopniem zdegradowania. Zdecydowana większość budynków

**Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
 Pomoc Techniczna 2014-2020**

ogrzewana jest piecami węglowymi, co skutkuje potencjalnym zwiększeniem problemu niskiej emisji. Część budynków pokryta jest pokryciem dachowym zawierającym azbest, a stan techniczny budynków oraz infrastruktury technicznej kształtują się na bardzo niskim poziomie. Naturalne centrum Lewina Kłodzkiego nie jest w stanie wypełnić rosnącego popytu na usługi społeczne/ kulturalne/ sportowo - rekreacyjne/ turystyczne i okołoturystyczne większości mieszkańców, turystów oraz osób przejeżdżających przez Lewin. W przypadku wielu usług, brak infrastruktury skutkuje zmniejszoną różnorodnością oraz atrakcyjnością turystyczną i mieszkaniową całej gminy.

Tabela 15 Podsumowanie danych dotyczących obszaru rewitalizacji

Stan ogólny budynków	Zły, występuje azbest
Stan infrastruktury technicznej	Zły stan techniczny budynków oraz dróg, ciągów komunikacyjnych, murów oporowych, rynsztoków, dojść do budynków i schodów terenowych.
Dominująca funkcja obszaru	Mieszkaniowa.
Najważniejsze instytucje i podmioty gospodarcze	W okolicy znajduje się Zespół Szkolno-Przedszkolny, gminny punkt biblioteczny zlokalizowany w budynku szkoły, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, dwa sklepy spożywcze, punkt pocztowy.
Występowanie problemów ekologicznych	Występowanie azbestowych pokryć dachowych, występujący problem niskiej emisji (spalania śmieci przez mieszkańców, bliskiej odległości od drogi krajowej o wysokim natężeniu ruchu). Większość budynków ogrzewana jest węglem.
Występowanie problemów społecznych	Teren zamieszkiwany jest głównie przez ludność w wieku poprodukcyjnym, bezrobotnych oraz wykluczonych społecznie lub zawodowo ze względu na niepełnosprawność i długotrwałe pozostawanie bez pracy.
Stan przestrzeni publicznej	Niedoinwestowana, ulegająca degradacji i zniszczeniu.
Występowanie terenów rekreacyjnych	Niewielki obszar terenów zielonych, krzewów, które wykorzystywane są przez osoby nadużywające alkoholu jako miejsce spędzania wolnego czasu.

9. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego (planowany efekt rewitalizacji)

Lewin Kłodzki jako miejsce spójnego rozwoju społeczno – gospodarczego - atrakcyjne dla mieszkańca, turysty i inwestora. Historyczne centrum miejscowości oferuje zróżnicowane i przyjazne miejsca spędzania wolnego czasu oraz przestrzenie dostępne dla wszystkich mieszkańców i turystów odwiedzających region.

10. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 – 2022 opiera się na kompleksowym ujęciu procesu rewitalizacji, obejmującym działania aktywizujące i integrujące społeczność lokalną oraz działania dotyczące renowacji infrastruktury mieszkaniowej i technicznej.

Historyczne centrum miejscowości Lewin Kłodzki stanowi jeden z najistotniejszych zasobów, który może stać się fundamentem rozwoju gminy w aspekcie niwelowania obszarów koncentracji negatywnych zjawisk kryzysowych. Lewin Kłodzki posiada dobrze zachowany układ urbanistyczny, który od kilkuset lat nie uległ większym modyfikacjom i stanowi spójną całość.

Rewitalizację historycznego centrum Lewina Kłodzkiego zaplanowano w formie trzech kierunków interwencji wyodrębnionych na podstawie analizy danych zastanych, diagnozy potrzeb i problemów rewitalizacyjnych. Dziedziny te odpowiadają na zidentyfikowane zjawiska kryzysowe, natomiast misją Gminy Lewin Kłodzki jest:

Rewitalizacja przestrzeni oraz aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców Gminy w celu wykreowania atrakcyjnego i bezpiecznego historycznego centrum Lewina Kłodzkiego oraz stworzenia wizerunku miejsca atrakcyjnego turystycznie.

Realizując cel strategiczny Lokalnego Programu Rewitalizacyjnego, jakim jest: **odnowa i ożywienie oraz poprawa wizerunku obecnie problemowych obszarów gminy Lewin Kłodzki przy partycypacji i zaangażowaniu zróżnicowanych grup interesariuszy Programu.**

Interesariusze to osoby, instytucje lub ich grupy, które są w strefie bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 oraz podmioty, które mogą uczestniczyć w realizacji Programu i wpływać, pozytywnie lub negatywnie, na jego rezultaty. Interesariuszami Lokalnego Programu Rewitalizacji mogą być, zatem lokalne społeczności i poszczególne osoby oraz ich formalni i nieformalni przedstawiciele, władze samorządowe i krajowe, politycy, przywódcy religijni, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, grupy specjalnych interesów, społeczności akademickie oraz przedstawiciele biznesu¹⁰.

10.1. Rekomendowane kierunki interwencji

Realizacja celu strategicznego Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 prowadzić będzie do zwiększenia partycypacji społecznej oraz przede wszystkim wyprowadzenia zdiagnozowanego obszaru ze stanu kryzysowego oraz zwiększenia możliwości rozwojowych obszaru zdegradowanego.

Dwa pierwsze obszary strategiczne stanowią podstawę skutecznej realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 – 2022 poprzez bezpośrednie oddziaływanie na mieszkańców terenów rewitalizowanych w kwestiach problemowych.

1. Obszar strategiczny – **Spółeczeństwo**

Cel strategiczny: **Aktywizacja społeczno - kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu**

2. Obszar strategiczny – **Gospodarka**

Cel strategiczny: **Aktywizacja gospodarcza i zawodowa mieszkańców**

Trzeci obszar strategiczny związany jest ze wszystkimi sferami rewitalizacji (sfera społeczna, gospodarcza, przestrzenna) oraz jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby rewitalizacyjne w Gminie Lewin Kłodzki.

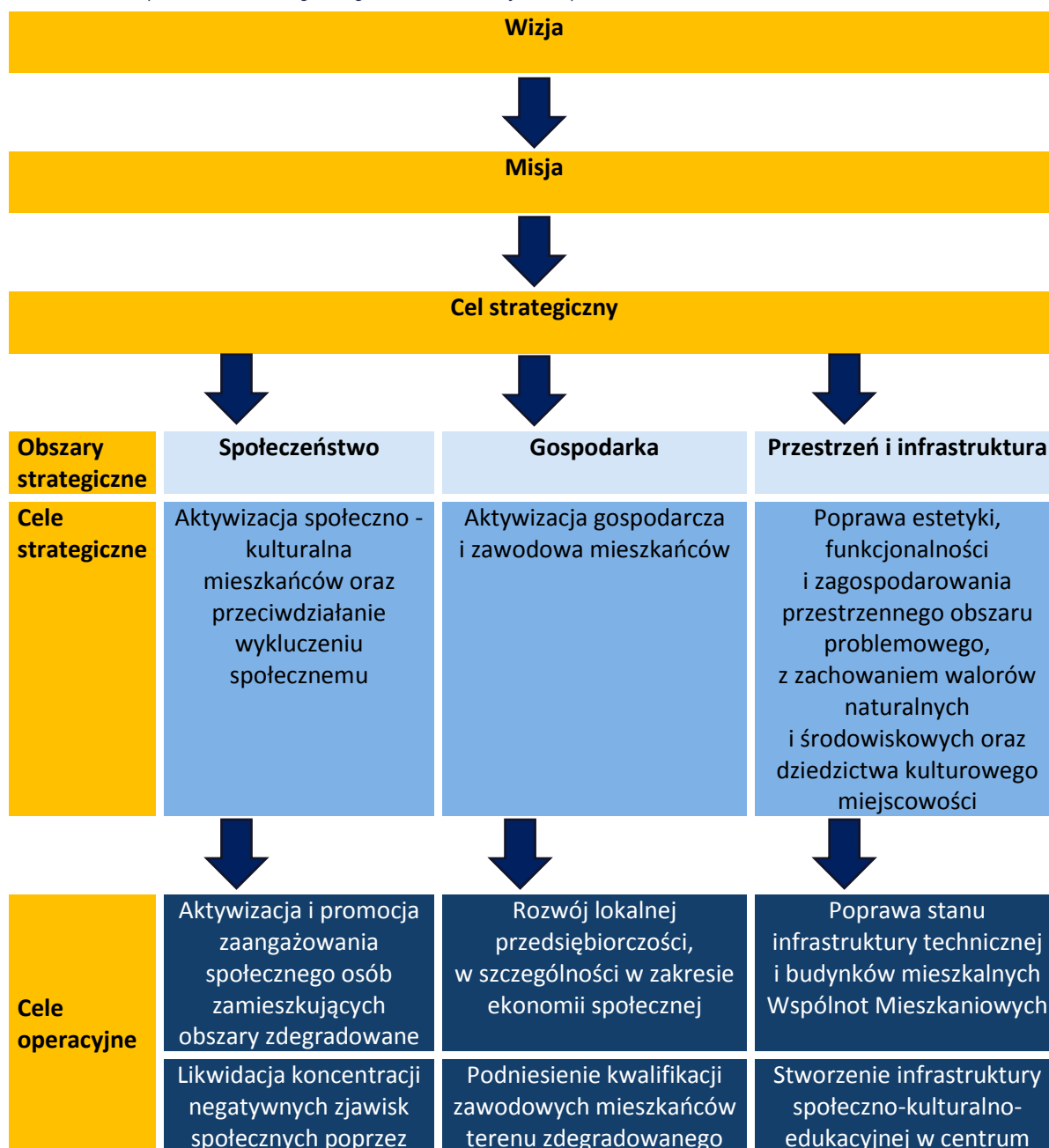
¹⁰ International Finance Corporation (2007). Stakeholder Engagement: A Good Practice Handbook for Companies Doing Business in Emerging Markets, World Bank Group.

3. Obszar strategiczny - Przestrzeń i infrastruktura

Cel strategiczny: **Poprawa estetyki, funkcjonalności i zagospodarowania przestrzennego obszaru problemowego, z zachowaniem walorów naturalnych i środowiskowych oraz dziedzictwa kulturowego miejscowości**

Dla każdego z obszarów strategicznych (kierunków interwencji) opracowano cele operacyjne, do których przyporządkowano poszczególne działania rewitalizacyjne.

Tabela 16 Matryca celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 - 2022

	niwelowanie przyczyn wykluczenia społecznego		Lewina Kłodzkiego
	Integracja społeczna osób zamieszkujących obszary zdegradowane	Zwiększenie jakości lokalnego rynku pracy	Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz rekreacyjno-sportowej na obszarze zdegradowanym

Źródło: opracowanie własne

10.2. Opis kierunków interwencji i celów rewitalizacyjnych

Obszar strategiczny – Społeczeństwo

Cel strategiczny: Aktywizacja społeczno - kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Uzasadnienie: Działania rewitalizacyjne powinny bezpośrednio przyczynić się do zwiększania jakości życia zarówno mieszkańców rewitalizowanego obszarów, jak i całej społeczności lokalnej.

Na etapie diagnozy zidentyfikowane zostały obszary problemowe Gminy Lewin Kłodzki w aspekcie społecznym w dwóch kategoriach: Pierwsza dotyczy **funkcjonowania lokalnej społeczności**, której największe słabości to: brak popytu na pracę, nadmierne spożycie alkoholu, marazm społeczny, brak chęci na zmianę sytuacji życiowej spowodowana zdegenerowaniem społecznym i pobieraniem zasiłków. Lokalna społeczność cechuje się również występowaniem zjawiska dziedziczenia bezrobocia, bezdomności, niskim poziomem wykształcenia, dysfunkcyjnością rodzin, czy roszczeniowym nastawieniem klientów pomocy społecznej. Drugą kategorią problemową dotyczącą społecznego aspektu rewitalizacji jest **życie kulturalne mieszkańców gminy**, wśród których do największych zagrożeń zaliczyć można brak miejsca pełniącego rolę ośrodka kultury, miejsca spotkań, czy brak infrastruktury społecznej.

Dlatego w ujęciu działań rewitalizacyjnych zaleca się próbę skorygowania postaw życiowych mieszkańców obszarów zdegradowanych poprzez aktywizację społeczną i promocję zaangażowania społecznego, w szczególności działania te powinny koncentrować się na osobach z grup wykluczonych i narażonych na wykluczenie społeczne. Równoległe do działań

pobudzających aktywność i zaangażowanie lokalnej społeczności należy podjąć działania, których celem będzie niwelowanie lub całkowita likwidacja natężenia zjawisk negatywnych i zagrożeń społecznych na tych obszarach. Kompleksowa realizacja działania rewitalizacyjnego związanego z poprawą funkcjonowania lokalnej społeczności poza aktywizacją i likwidacją koncentracji zjawisk negatywnych wymaga działań mających na celu integrację społeczną, która z założenia nie pozwoli na ponowne wystąpienie lub pogłębienie nasycenia negatywnych zjawisk na rewitalizowanym obszarze.

Gospodarka

Aktywizacja gospodarcza i zawodowa mieszkańców

Uzasadnienie: Działania rewitalizacyjne powinny oddziaływać na ożywienie gospodarcze i poprawę atrakcyjności lokalnego rynku pracy zarówno z punktu widzenia pracownika, jak i pracodawcy.

Analiza zjawisk i trendów gospodarczych na terenie Gminy Lewin Kłodzki sugeruje konieczność interwencji w kierunkach dotyczących popytu i podaży na rynku pracy, jak również poziomu kapitału ludzkiego (kwalifikacji, kompetencji, gotowości do podjęcia pracy mieszkańców Gminy). W wyniku identyfikacji gospodarczych obszarów problemowych na terenie Gminy Lewin Kłodzki zdiagnozowano takie zjawiska negatywne jak: niski poziom wynagrodzeń, nieopłacalność pracy oraz brak chęci podjęcia pracy wśród osób długotrwale bezrobotnych, szara strefa, wysokie zasiłki będące substytutem wynagrodzenia za pracę, czy niechęć do podnoszenia kwalifikacji i zdobywania umiejętności niezbędnych na rynku pracy.

Rekomendowane działania rewitalizacyjne powinny dwutorowo wymuszać zmiany na lokalnej gospodarce – zarówno z perspektywy przedsiębiorców, jak również z perspektywy osób pracujących lub poszukujących pracy. Działania rewitalizacyjne w Gminie Lewin Kłodzki skupione powinny być na **podniesieniu kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszarów zdegradowanych**, a tym samym zwiększyć ich szanse i możliwości na zmianę statusu na rynku pracy oraz przekształceń dotyczących samego rynku pracy, które wpłyną na motywatory podjęcia i opłacalność pracy. Konsekwencją działań rewitalizacyjnych dotyczących aspektu gospodarczego powinien być również rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz

rekreacyjno-sportowej na obszarze zdegradowanym, który traktować można zarówno jako pochodną działań wpływających na gospodarkę, jak również czynnik wpływający na bezrobocie i poziom gospodarczy miejscowości.

Przeźren i infrastruktura

Poprawa estetyki, funkcjonalności i zagospodarowania przestrzennego obszaru problemowego, z zachowaniem walorów naturalnych i środowiskowych oraz dziedzictwa kulturowego miejscowości

Uzasadnienie: Estetyka przestrzeni publicznej oraz funkcjonalność zagospodarowania przestrzenne są newralgiczną kwestią w przypadku miejscowości turystycznej, którą jest Lewin Kłodzki. Wizerunek miejscowości nastawionej na turystów powinien być komplementarny z walorami środowiska naturalnego – otuliną Parku Narodowego Gór Stołowych.

Nie tylko turyści odczuwają degradację tkanki miejskiej, pozostali interesariusze obszaru zdegradowanego, w tym: mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy, potencjalni przedsiębiorcy, osoby pracujące na danym obszarze zmuszeni są do funkcjonowania w warunkach odbiegających od miana komfortowych, natomiast stan techniczny oraz infrastruktura na analizowanym terenie zniechęca do podejmowania jakichkolwiek działań w centrum Lewina Kłodzkiego.

W aspekcie działań rewitalizacyjnych zaleca się przede wszystkim projekty uwzględniające modernizację infrastruktury technicznej oraz rewitalizację budynków znajdujących się na rewitalizowanym obszarze. Poza zmianami poprawiającymi komfort oraz bezpieczeństwo interesariuszy, modernizacji wizualnych historycznego centrum Lewina Kłodzkiego niezbędne jest utworzenie w jego centralnej części miejsca „ożywienia” społecznego w postaci infrastruktury społeczno-kulturalno-edukacyjnej dla mieszkańców, turystów, itd., która wpłynie na utożsamianie się mieszkańców z Gminą, lokalny patriotyzm, zaangażowanie społeczne, a także stanie się platformą umożliwiającą aktywizację społeczną i zawodową osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

10.3. Uzasadnienie celów rewitalizacyjnych i ich wpływ na niwelowanie koncentracji zjawisk negatywnych

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 – 2022 zakłada realizację 9 celów operacyjnych, których realizacja opierać się będzie na 13 projektach rewitalizacyjnych. Projekty te mają na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących koncentrację negatywnych zjawisk kryzysowych.

W celu określenia wpływu na zjawiska kryzysowe poszczególnym celom operacyjnym przyporządkowano numerację:

- 1.1. Aktywizacja i promocja zaangażowania społecznego osób zamieszkujących obszary zdegradowane;
- 1.2. Likwidacja koncentracji negatywnych zjawisk społecznych poprzez niwelowanie przyczyn wykluczenia społecznego;
- 1.3. Integracja społeczna osób zamieszkujących obszary zdegradowane;
- 2.1. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności w zakresie ekonomii społecznej;
- 2.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców terenu zdegradowanego;
- 2.3. Zwiększenie jakości lokalnego rynku pracy;
- 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych;
- 3.2. Stworzenie infrastruktury społeczno-kulturalno-edukacyjnej w centrum Lewina Kłodzkiego;
- 3.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz rekreacyjno-sportowej na obszarze zdegradowanym.

Poziom wpływ poszczególnych celów operacyjnych na zjawiska kryzysowe, a tym samym zasadności ich realizacji został oceniony na podstawie analizy potrzeb rewitalizacyjnych w skali 1-3, gdzie:

- 1: niski poziom wpływu na zjawisko kryzysowe;
- 2: średni poziom wpływu na zjawisko kryzysowe;
- 3: wysoki poziom wpływu na zjawisko kryzysowe.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
 Pomoc Techniczna 2014-2020

Tabela 17 Wpływ poszczególnych celów operacyjnych na aspekty problemowe

		Społeczeństwo			Gospodarka			Przebieg i infrastruktura		
		1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.	3.1.	3.2.	3.3.
Cele operacyjne:										
Problemy społeczne	Bezrobocie	2	3	2	3	3	3	2	3	3
	Ubóstwo	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Przestępczość	2	3	3	2	3	3	3	3	3
	Alkoholizm	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Niski poziom edukacji	2	3	3	3	3	3	2	3	3
	Niski poziom kapitału społecznego	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Niski poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Niekorzystne procesy demograficzne	3	3	3	3	3	3	3	3	3
problemy gospodarcze	niski stopień przedsiębiorczości	2	3	3	3	3	3	2	3	3
	słaba kondycja przedsiębiorstw	1	1	1	3	3	3	2	3	3
problemy środowiskowe	przekroczenie standardów jakości środowiska	3	1	1	2	2	2	3	2	3
	obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska	1	1	1	1	1	1	3	2	3
problemy przestrzenno-funkcjonalne	niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	1	1	1	3	3	3	3	2	3
	niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną	3	1	2	3	3	3	2	2	3
	brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość usług	3	1	3	3	3	3	2	3	3
	niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru	1	1	1	2	3	3	3	2	3
	brak lub niska jakość terenów publicznych	1	1	1	2	2	3	3	2	3
Problemy techniczne	degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych	1	1	1	2	1	2	3	2	3
	brak wyposażenia w rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych	1	1	1	2	1	2	3	2	3

11. Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zgodnie z Wytycznymi programowymi IZ RPO WD dotyczącymi zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji (lub dokumentów równorzędnych) w perspektywie finansowej 2014-2020, projekty rewitalizacyjne zostały podzielone na projekty kluczowe (składane w konkursie o dofinansowanie w ramach działania 6.3 „Rewitalizacja zdegradowanych obszarów”, tworzące tzw. „Listę A”) oraz projekty komplementarne (składane w konkursach w ramach innych działań RPO WD 2014-2020, tworzące tzw. „Listę B”).

W ramach całościowego procesu rewitalizacji obszarów zdegradowanych Gminy Lewin Kłodzki zaplanowano 21 projektów kluczowych oraz 9 projektów komplementarnych.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

11.1. Lista A: projekty kluczowe

Tabela 18 Projekty kluczowe

Lp.	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Cel (cele) projektu	Zakres realizowanych zadań	Miejsce realizacji projektu na obszarze rewitalizacji	Szacowana wartość projektu	Prognozowane produkty i rezultaty
1.	Przebudowa budynku przy ul. Chopina 2 w Lewinie Kłodzkim na Centrum Społeczno-Kulturalno-Edukacyjne wraz z zagospodarowaniem przyległych gminnych działek na działalność kulturalno-edukacyjno-społeczną.	Gmina Lewin Kłodzki	Zapewnienie m.in. miejsca spotkań dla młodzieży i seniorów, miejsca na potrzeby biblioteki, siłowni oraz utworzenie miejsca na spotkania plenerowe. Gminę Lewin Kłodzki dotyka problem starzenia się społeczeństwa. Konieczne jest podejmowanie działań związanych ze wspieraniem aktywności osób starszych. Ponadto	Aktywizacja społeczności lokalnej stworzenie silnego bodźca przyciągającego turystów, rozszerzenie oferty i poprawa jakości usług kulturalnych, społecznych i edukacyjnych, zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr i usług kultury wszystkim grupom społecznym. Projekt wpisuje się w następujące cele szczegółowe Programu rewitalizacji: 1.1. Aktywizacja i promocja zaangażowania społecznego osób zamieszkujących obszary zdegradowane, 1.2. Likwidacja koncentracji	1. Przebudowa budynku obejmuje wykonanie m.in. siłowni, sali spotkań dla seniorów i młodzieży, sali muzealnej, sali wystawienniczej, biblioteki z czytelnią, sali konferencyjnej, pomieszczeń biurowych dla instytucji i stowarzyszeń 2. Zagospodarowanie przyległego terenu na działalność kulturalno-edukacyjno-społeczną, w tym m.in. 1) prosta scena z zadaszeniem i	Lewin Kłodzki ul. Chopina 2	3.000.000 zł	Wskaźniki produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt., Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,78 ha Wskaźnik rezultatu: Liczba osób korzystająca z przebudowanej infrastruktury - 1000 poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

			<p>odnotowano brak infrastruktury kulturalnej na terenie Gminy, co uniemożliwia jej wykorzystanie do wspierania aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców gminy. Brakuje obiektu, który eksponowałaby cały dorobek kultury, stanowiąc tym samym podstawę do wzmocnienia tożsamości lokalnej i poczucia więzi oraz zachowania dziedzictwa kulturowego.</p>	<p>negatywnych zjawisk społecznych poprzez niwelowanie przyczyn wykluczenia społecznego, 1.3 Integracja społeczna osób zamieszkujących obszary zdegradowane, 2.1. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności w zakresie ekonomii społecznej, 2.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców terenu zdegradowanego, 3.2. Stworzenie infrastruktury społeczno-kulturalno-edukacyjnej w centrum Lewina Kłodzkiego, 3.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz rekreacyjno-sportowej na obszarze zdegradowanym.</p>	<p>konstrukcją umożliwiającą zawieszenie oświetlenia i nagłośnienia 2) przestrzeń dla artystycznych działań plenerowych, jarmarków, festynów 3) miejsca (stoiska) dla wystawców z lokalnymi produktami regionalnymi 4) oświetlenie terenu , doprowadzenie energii elektrycznej do sceny, zagospodarowanie zielenią 5) komunikacja wewnętrzna wraz z zapleczem parkingowym 6) renowacja schodów od strony ul. Chopina 7) podjazd dla niepełnosprawnych od ul. Chopina 8) ogrodzenie terenu</p>			<p>i miejsca zamieszkania</p>
--	--	--	---	---	---	--	--	-------------------------------

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

2.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej rynku Lewina Kłodzkiego	Gmina Lewin Kłodzki	Brak spójności przestrzennej poszczególnych obszarów gminy, wysoki stopień degradacji przestrzeni publicznej, brak jasno określonych funkcji społecznych przestrzeni publicznej, wpływających na obniżenie poziomu integracji i aktywności.	Celem projektu jest poprawa estetyki rynku Lewina Kłodzkiego Utworzenie miejsca spotkań i wypoczynku o wysokich walorach estetycznych i przyrodniczych, Integracja mieszkańców, Wzmocnienie tożsamości lokalnej i poczucia przynależności do miejsca zamieszkania, Ożywienie przestrzeni publicznej, aktywizacja społeczności lokalnej, stworzenia silnego bodźca przyciągającego turystów, ożywienie gospodarcze i społeczne zwiększenie estetyki otoczenia. Projekt wpisuje się w następujące cele szczegółowe Programu rewitalizacji: 1.1. Aktywizacja i promocja zaangażowania społecznego osób	1. Renowacja istniejącej fontanny 2. Zagospodarowanie zieleni 3. Elementy małej architektury m.in schody, tarasy, murki oporowe	Lewin Kłodzki, pl. Kościuszki	1.000.000 zł	Wskaźniki produktu: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - 0,34 ha Wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania Liczba osób korzystająca z przebudowanej infrastruktury - 1000.
----	--	---------------------	---	--	---	-------------------------------	--------------	--

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

				zamieszkujących obszary zdegradowane, 1.2. Likwidacja koncentracji negatywnych zjawisk społecznych poprzez niwelowanie przyczyn wykluczenia społecznego, 1.3. Integracja społeczna osób zamieszkujących obszary zdegradowane, 3.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz rekreacyjno-sportowej na obszarze zdegradowanym.				
3.	Zagospodarowanie terenu przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim	Gmina Lewin Kłodzki	Zły stan techniczny zagospodarowania terenu wokół budynku szkoły W Lewinie Kłodzkim	Celem projektu jest poprawa stanu technicznego terenu przy szkole w Lewinie Kłodzkim poprzez jego zagospodarowanie. Stworzenie atrakcyjnego i ciekawego miejsca dla uczniów. Poprawa estetyki otoczenia szkoły. Projekt wpisuje się w następujące cele szczegółowe Programu rewitalizacji: 1.1. Aktywizacja i promocja zaangażowania	Zagospodarowanie terenu przy szkole poprzez wykonanie m.in. nowych dojść i ścieżek, placu apelacyjnego a także miejsc parkingowych i pochylni dla osób niepełnosprawnych	Lewin Kłodzki ul. Kościelna	710.000 zł	Wskaźniki produktu: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,15 ha Wskaźnik rezultatu: Poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym poprawa atrakcyjności turystycznej gminy. Wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

				społecznego osób zamieszkujących obszary zdegradowane, 1.2. Likwidacja koncentracji negatywnych zjawisk społecznych poprzez niwelowanie przyczyn wykluczenia społecznego, 1.3. Integracja społeczna osób zamieszkujących obszary zdegradowane, 3.2. Stworzenie infrastruktury społeczno-kulturalno-edukacyjnej w centrum Lewina Kłodzkiego, 3.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz rekreacyjno-sportowej na obszarze zdegradowanym.				samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania Liczba osób korzystająca z przebudowanej infrastruktury -1000.
4.	Rewitalizacja historycznego centrum Lewina Kłodzkiego poprzez przebudowę dróg gminnych	Gmina Lewin Kłodzki	Zły stan techniczny dróg gminnych. Utrudnienia komunikacyjne, zły stan nawierzchni dróg gminnych, utrudnienia w dotarciu do gospodarstw	Celem projektu jest poprawa stanu technicznego dróg gminnych znajdujących się w obszarze zabytkowego historycznego układu Lewina Kłodzkiego. Poprawa estetyki dróg i otoczenia, poprawa bezpieczeństwa ruchu, zwiększenie	1. Przebudowa dróg gminnych przy ul. Wodnej, Liczyrzepy, Pl. Kościuszki, Okrzei i Kościelnej 2. Budowa oświetlenia drogowego w pasie dróg.	Lewin Kłodzki, ul. Wodna, Liczyrzepy, pl. Kościuszki, Okrzei i Kościelna	2.380.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 5 szt., Wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

			domowych i do obiektów użyteczności publicznej.	konkurencyjności gminy. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych				publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania Liczba osób korzystająca z przebudowanej infrastruktury - 1000.
5.	Rewitalizacja terenu przyległego do rynku Lewina Kłodzkiego poprzez przebudowę obiektów inżynierskich (mostowych) w ciągu ulicy Wodnej	Gmina Lewin Kłodzki	Zły stan techniczny obiektów mostowych, utrudnienia w dojeździe do rynku.	Celem projektu jest poprawa stanu technicznego obiektów mostowych w ciągu ulicy Wodnej. Poprawa estetyki mostów i otoczenia. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, zwiększenie konkurencyjności gminy. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych	Przebudowa 4 obiektów mostowych	Lewin Kłodzki, ul. Wodna	1.800.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 4 szt., Wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania Liczba osób korzystająca z

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

								przebudowanej infrastruktury - 1000.
6.	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Okrzei 3	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Okrzei 3	Zły stan techniczny budynku, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i gospodarczą obszaru.	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych	1. Remont dachu 2. Izolacja budynku 3. Remont komina 4. Remont elewacji (tynkowanie i malowanie) 5. Konserwacja stolarki drzwiowej 6. Remont korytarza (tynkowanie i malowanie) 7. Remont schodów, podłóg i posadzek w częściach wspólnych tj. wymiana i uzupełnienie elementów drewnianych, malowanie	Lewin Kłodzki, ul. Okrzei 3	200.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania
7.	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 1	Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 1	Zły stan techniczny budynku, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu	1. Remont dachu – wymiana pokrycia na dachówkę – przebudowa kominów 2. Wykonanie elewacji z dociepleniem ścian 3. Wykonanie izolacji budynku	Lewin Kłodzki, Pl. T. Kościuszki 1	100.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

			gospodarczą obszar.	rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych	4. Wymiana instalacji elektrycznej w częściach wspólnych 5. Remont klatki schodowej			przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania
8.	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 11	Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 11	Zły stan techniczny budynku, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i gospodarczą obszar.	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych	1. Remont dachu – wymiana pokrycia dachowego wraz z konstrukcją podtrzymującą 2. Remont kominów 3. Izolacja budynku 4. Remont elewacji (tynkowanie, malowanie) 5. Wymiana lub remont stolarki drzwiowej	Lewin Kłodzki, Pl. Kościuszki 11	200.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania
9.	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota	Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 3-4	Zły stan techniczny budynku, co negatywnie wpływa na	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa	1. Remont dachu (wymiana pokrycia dachowego) 2. Izolacja budynku 3. Remont elewacji	Lewin Kłodzki, Pl. T. Kościuszki 3-4	200.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

	Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 3-4		wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i gospodarczą obszaru.	naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych	(tynkowanie i malowanie) 4. Remont i konserwacja stolarki drzwiowej 5. Remont schodów, podłóg i posadzek w częściach wspólnych tj. wymiana i uzupełnienie drewnianych elementów, malowanie			na rewitalizowanych obszarach – 2 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania
10.	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 5	Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 5	Zły stan techniczny budynku, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i gospodarczą obszaru.	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych	1. Remont dachu (wymiana pokrycia dachowego) 2. Remont kominów 3. Izolacja budynku od strony południowej i północnej 4. Remont elewacji – tynkowanie i malowanie (od strony południowej i północnej) 5. Wymiana stolarki drzwiowej frontowej	Lewin Kłodzki Pl. T. Kościuszki 5	200.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

11.	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 21	Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 21	Zły stan techniczny budynku, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i gospodarczą obszaru.	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych	1. Remont dachu wraz z kominami 2. Remont instalacji gazowej na częściach wspólnych	Lewin Kłodzki, Pl. T. Kościuszki 21	150.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania
12.	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 19	Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 19	Zły stan techniczny budynku, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i gospodarczą obszaru.	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot	1. Remont elewacji budynku wraz z drzwiami i oknami. 2. Remont instalacji gazowej na częściach wspólnych.	Lewin Kłodzki, Pl. T. Kościuszki 19	150.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

				Mieszkańciowych				jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania
13.	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkańciowa Pl. T. Kościuszki 12	Wspólnota Mieszkańciowa Pl. T. Kościuszki 12	Zły stan techniczny budynku, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i gospodarczą obszaru.	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkańciowych	1. Rewitalizacja elewacji budynku (2 ściany) 2. Izolacja budynku 3. Wymiana drzwi od podwórza (1szt.)	Lewin Kłodzki, Pl. T. Kościuszki 12	50.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania
14.	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkańciowa ul. Obrońców Warszawy 4	Wspólnota Mieszkańciowa ul. Obrońców Warszawy 4	Zły stan techniczny budynku, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu	1. Remont elewacji, tynkowanie, ocieplenie, malowanie budynku. 2. Wymiana drzwi zewnętrznych 2 szt. 3. Remont dachu budynku, wymiana pokrycia dachowego	Lewin Kłodzki ul. Obrońców Warszawy 4	160.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

			gospodarczą obszar.	rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych				przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania
15.	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 1	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 1	Zły stan techniczny budynku, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i gospodarczą obszar.	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych	1. Kompleksowy remont dachu wraz z rynnami i rurami spustowymi. 2. Kompleksowy remont elewacji. 3. Remont dwóch bram i dwóch okien na piętrze. 4. Remont korytarza na dole tj. instalacji elektrycznej, tynki, malowanie.	Lewin Kłodzki, ul. Chopina 1	160.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania
16.	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota	Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 9	Zły stan techniczny budynku, co negatywnie wpływa na	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa	1. Wymiana pokrycia dachowego 2. Renowacja elewacji 3. Izolacja ścian	Lewin Kłodzki, pl. T. Kościuszki 9	130.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

	Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 9		wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i gospodarczą obszaru.	naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych	fundamentowych			na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania
17.	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 17	Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 17	Zły stan techniczny budynku, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i gospodarczą obszaru.	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych	1. Wymiana pokrycia dachowego 2. Renowacja elewacji 3. Izolacja ścian fundamentowych	Lewin Kłodzki, pl. T. Kościuszki 17	90.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania
18.	Rewitalizacja	Wspólnota	Zły stan	Poprawa estetyki centrum	1. Renowacja	Lewin Kłodzki,	70.000 zł	Wskaźnik produktu:

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

	budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 8	Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 8	techniczny budynku, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i gospodarczą obszaru.	miejsowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych	elewacji 2. Izolacja ścian fundamentowych	pl. T. Kościuszki 8		Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania
19.	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 3	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 3	Zły stan techniczny budynku, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i gospodarczą obszaru.	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych	1. Wymiana pokrycia dachowego 2. Renowacja elewacji 3. Izolacja ścian fundamentowych	Lewin Kłodzki, ul. Chopina 3	180.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

								ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania
20.	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 5	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 5	Zły stan techniczny budynku, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i gospodarczą obszaru.	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych	1. Wymiana pokrycia dachowego 2. Renowacja elewacji 3. Izolacja ścian fundamentowych	Lewin Kłodzki, ul. Chopina 5	120.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania
21.	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 5	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 5	Zły stan techniczny budynku, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i warunki mieszkaniowe, a tym samym sferę społeczną i gospodarczą	Poprawa estetyki centrum miejscowości. Zachowanie, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa	1. Wymiana pokrycia dachowego 2. Renowacja elewacji 3. Izolacja ścian fundamentowych	Lewin Kłodzki, ul. Obrońców Warszawy 5	150.000 zł	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. wskaźnik rezultatu: poprawa wizerunku przestrzeni

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

			obszaru.	stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych				publicznej, a tym samym atrakcyjności gminy jako ośrodka turystycznego i miejsca zamieszkania
--	--	--	----------	--	--	--	--	---

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

11.2. Lista B: projekty komplementarne

Tabela 19 Projekty komplementarne

Lp.	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Cel (cele) projektu	Zakres realizowanych zadań	Miejsce realizacji projektu na obszarze rewitalizacji	Szacowana wartość projektu
1.	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim	Gmina Lewin Kłodzki	Niska efektywność energetyczna budynku użyteczności publicznej – budynku ZSP Lewin Kłodzki.	Celem projektu jest poprawa efektywności energetycznej budynku ZSP Lewin Kłodzki poprzez jego głęboką modernizację energetyczną. Projekt wpisuje się w następujące cele szczegółowe Programu rewitalizacji: 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych, 3.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz rekreacyjno-sportowej na obszarze zdegradowanym.	1. Wymiana stolarki zewnętrznej, 2. Ocieplenie ścian zewnętrznych, 3. Ocieplenie dachu i stropodachu, 4. Wymiana instalacji CO, 5. Instalacja oświetleniowa.	Lewin Kłodzki ul. Kościelna 1	3.080.000 zł
2.	Przebudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim wraz z	Gmina Lewin Kłodzki	Brak pracowni matematyczno-przyrodniczej oraz cyfrowej, niedostosowanie obiektu do potrzeb	Celem projektu jest poprawa warunków nauczania, ułatwienie poruszania po terenie obiektu osobom niepełnosprawnym. Projekt wpisuje się w	1. Przystosowanie poddasza na potrzeby pracowni matematyczno-przyrodniczej oraz pracowni cyfrowej, 2. wyposażenie obu pracowni, 3. Przebudowanie toalet na II	Lewin Kłodzki, ul. Kościelna 1	1.480.000

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

	uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych wraz z adaptacją poddasza na potrzeby pracowni matematyczno-przyrodniczej i cyfrowej		osób niepełnosprawnych	następujące cele szczegółowe Programu rewitalizacji: 2.2. Likwidacja koncentracji negatywnych zjawisk społecznych poprzez niwelowanie przyczyn wykluczenia społecznego, 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych, 3.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz rekreacyjno-sportowej na obszarze zdegradowanym.	piętrze na potrzeby osób niepełnosprawnych, 4. Wykonanie platformy dla osób niepełnosprawnych, 5. Przystosowanie obiektu do przepisów ppoż, 6. Modernizacja nawierzchni sali gimnastycznej, 7. Wymiana instalacji elektrycznej, 8. Przebudowa schodów zewnętrznych.		
3.	Przebudowa dróg gminnych wraz z budową oświetlenia ulicznego w Lewinie Kłodzkim	Gmina Lewin Kłodzki	Zły stan techniczny dróg gminnych.	Celem projektu jest poprawa jakości i dostępności komunikacyjnej dróg gminnych poprzez przebudowę tych dróg, co wpłynie na podniesienie ich standardu. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz rekreacyjno-sportowej na obszarze zdegradowanym.	1. Przebudowa dróg gminnych przy ul. Kwiatowej i Granicznej, 2. Budowa oświetlenia drogowego w pasie dróg.	Lewin Kłodzki, ul. Kwiatowa i Graniczna	950.000 zł
4.	Remont zbiornika wodnego na potoku Klikawa w Lewinie	Gmina Lewin Kłodzki	Zły stan techniczny zbiorniku.	Celem projektu jest poprawa stanu technicznego zbiornika wodnego.	1. Remont elementów ziemnych zapór, 2. Remont konstrukcji	Lewin Kłodzki, ul. Lasek Miejski	1.100.000 zł

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

	Kłodzkim			Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz rekreacyjno-sportowej na obszarze zdegradowanym.	betonowych, 3. Droga dojazdowa, 4. Schody terenowe.		
5.	Place rekreacyjno-sportowe w gminie Lewin Kłodzki	Gmina Lewin Kłodzki	Brak infrastruktury sportowej na terenie gminy.	Celem projektu jest zapewnienie dostępu do infrastruktury sportowej na terenie gminy. Projekt wpisuje się w następujący cel szczegółowy Programu rewitalizacji: 3.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz rekreacyjno-sportowej na obszarze zdegradowanym.	1. Plac sportowo-rekreacyjny w Jeleniowie, 2. Plac sportowo-rekreacyjny w Dańczowie.	Dańczów, Jeleniów	700.000 zł
6.	Aktywizacja i promocja zaangażowania społecznego osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałanie marginalizacji obszarów zdegradowanych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Niski poziom zainteresowania i zaangażowania się mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej.	Celem projektu jest aktywizacja społeczno – kulturowa osób zamieszkałych obszary zdegradowane. Projekt wpisuje się w następujące cele szczegółowe Programu rewitalizacji: 1.1. Aktywizacja i promocja zaangażowania społecznego osób zamieszkujących obszary zdegradowane, 1.2. Likwidacja koncentracji negatywnych zjawisk społecznych poprzez niwelowanie przyczyn	1. Aktywizacja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez organizację i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społecznych, umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego. 2. Aktywizacja edukacyjna mająca na celu promocję	Lewin Kłodzki, pl. T. Kościuszki, ul. Okrzei, ul. Liczyrzepy, ul. Kościelna, ul. Chopina oraz fragment ul. Obrońców Warszawy.	250.000 zł.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

				wykluczenia społecznego. 1.3. Integracja społeczna osób zamieszkujących obszary zdegradowane.	zachowań pro-społecznych, zaangażowania społecznego oraz poczucia wspólnoty z otaczającym środowiskiem.		
7.	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i aktywności zawodowej mieszkańców terenów zdegradowanych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Jednym z głównych problemów mieszkańców zamieszkałych obszarów objęte rewitalizacją jest długie pozostawanie bez pracy, którego zarówno przyczyną jak i konsekwencją są często: brak kwalifikacji zawodowych, alkoholizm, bezradność, niepełnosprawność brak wiary we własne możliwości, niska samoocena oraz inne zachowania patologiczne prowadzące do wykluczenia społecznego	Celem projektu jest zwiększenie umiejętności umożliwiających mieszkańcom ponowne wyjście na rynek pracy. Projekt wpisuje się w następujące cele szczegółowe Programu rewitalizacji: 2.1. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności w zakresie ekonomii społecznej, 2.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców terenu zdegradowanego, 2.3. Zwiększenie jakości lokalnego rynku pracy.	1. Podjęcie działań w ramach aktywnej integracji edukacyjnej, zawodowej i zdrowotnej osób z obszarów zdegradowanych poprzez przywrócenie im zdolności zatrudnienia, podniesienia poczucia własnej wartości, motywacji oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanym przez te osoby w procesie dostępu do praw i usług społecznych. 2. Nabywanie nowych kompetencji i umiejętności zawodowych i społecznych umożliwiających aktywizację zawodową oraz zwiększenie zdolności komunikacyjnych i usamodzielnienie się osób korzystających ze świadczeń GOPS.	Lewin Kłodzki, pl. T. Kościuszki, ul. Okrzei, ul. Liczyrzepy, ul. Kościelna, ul. Chopina oraz fragment ul. Obrońców Warszawy.	250.000 zł.
8.	Funkcjonowanie świetlicy	ZSP Lewin Kłodzki	Duża liczba rodzin słabo	Celem projektu jest powstanie miejsca, w którym będą	wyposażenie świetlicy meble i pomoce dydaktyczne	ul. Kościelna 1, 57-343 Lewin	60.000 zł

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

	środowiskowej na terenie Lewina Kłodzkiego		funkcjonujących w środowisku, rodzin dysfunkcyjnych	<p>odbywały się nie tylko zajęcia opiekuńczo –wychowawcze dla dzieci z rodzin słabo funkcjonujących ale również stworzenie alternatywy dla dzieci wiejskich, które mają ograniczony dostęp do szeroko rozumianej edukacji i kultury.</p> <p>Projekt wpisuje się w następujące cele szczegółowe Programu rewitalizacji:</p> <p>1.1.Aktywizacja i promocja zaangażowania społecznego osób zamieszkujących obszary zdegradowane, 1.2. Likwidacja koncentracji negatywnych zjawisk społecznych poprzez niwelowanie przyczyn wykluczenia społecznego, 1.3. Integracja społeczna osób zamieszkujących obszary zdegradowane</p>	<p>pozwalające na realizację ciekawych zajęć popołudniowych plastycznych, muzycznych czy technicznych dla dzieci; zatrudnienie specjalistów prowadzących w/w zajęcia.</p>	Kłodzki	
9.	Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży	ZSP Lewin Kłodzki	wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z utrudnionym dostępem do szeroko rozumianej edukacji.	Celem projektu jest powstanie lig naukowych w szkole dających szansę na rozwój uczniom uzdolnionym: matematycznie, informatycznie, językowo, przyrodniczo i artystycznie oraz pomoc psychologiczno-pedagogiczna połączona z	Powstanie mobilnej pracowni informatycznej z możliwością wykorzystywania sprzętu komputerowego nie tylko na zajęciach z informatyki (TIK), zakup profesjonalnych tablic interaktywnych dających możliwość korzystania z e-podręczników na zajęciach	ul. Kościelna 1, 57-343 Lewin Kłodzki	170.000 zł

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

				doradztwem zawodowym. Projekt wpisuje się w następujące cele szczegółowe Programu rewitalizacji: 1.1. Aktywizacja i promocja zaangażowania społecznego osób zamieszkujących obszary zdegradowane, 1.2. Likwidacja koncentracji negatywnych zjawisk społecznych poprzez niwelowanie przyczyn wykluczenia społecznego, 1.3. Integracja społeczna osób zamieszkujących obszary zdegradowane	lekcyjnych.		
--	--	--	--	--	-------------	--	--

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
 Pomoc Techniczna 2014-2020

11.3. Podsumowanie zbiorcze projektów rewitalizacyjnych

Tabela 20 Wnioskodawcy oraz miejsce realizacji poszczególnych projektów

Lp.	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Miejsce realizacji projektu na obszarze rewitalizacji
Projekty kluczowe			
1	Przebudowa budynku przy ul. Chopina 2 w Lewinie Kłodzkim na Centrum Społeczno-Kulturalno-Edukacyjne wraz z zagospodarowaniem przyległych gminnych działek na działalność kulturalno-edukacyjno-społeczną.	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki ul. Chopina 2
2	Rewitalizacja przestrzeni publicznej rynku Lewina Kłodzkiego	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki, pl. Kościuszki
3	Zagospodarowanie terenu przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki ul. Kościelna
4	Przebudowa dróg gminnych w Lewinie Kłodzkim	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki, ul. Wodna, Liczyrzepy, pl. Kościuszki, Okrzei i Kościelna
5	Przebudowa obiektów inżynierskich (mostowych) w ciągu ulicy Wodnej w Lewinie Kłodzkim	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki, ul. Wodna
6	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Okrzei 3	Gmina Lewin Kłodzki/ Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, ul. Okrzei 3
7	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 1	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, Pl. T. Kościuszki 1
8	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 11	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, Pl. Kościuszki 11
9	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 3-4	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, Pl. T. Kościuszki 3-4
10	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 5	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki Pl. T. Kościuszki 5

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

11	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 21	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, Pl. T. Kościuszki 21
12	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 19	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, Pl. T. Kościuszki 19
13	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 12	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, Pl. T. Kościuszki 12
14	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 4	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki ul. Obrońców Warszawy 4
15	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 1	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, ul. Chopina 1
16	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 9	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, pl. T. Kościuszki 9
17	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 17	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, pl. T. Kościuszki 17
18	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 8	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, pl. T. Kościuszki 8
19	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 3	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, ul. Chopina 3
20	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 5	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, ul. Chopina 5
21	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 5	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, ul. Obrońców Warszawy 5
Projekty komplementarne			
1	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki ul. Kościelna 1
2	Przebudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim wraz z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki, ul. Kościelna 1

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

	wraz z adaptacją poddasza na potrzeby pracowni matematyczno-przyrodniczej i cyfrowej		
3	Przebudowa dróg gminnych wraz z budową oświetlenia ulicznego w Lewinie Kłodzkim	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki, ul. Kwiatowa i Graniczna
4	Remont zbiornika wodnego na potoku Klikawa w Lewinie Kłodzkim	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki, ul. Lasek Miejski
5	Place rekreacyjno-sportowe w gminie Lewin Kłodzki	Gmina Lewin Kłodzki	Dańczów, Jeleniów
6	Aktywizacja i promocja zaangażowania społecznego osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałanie marginalizacji obszarów zdegradowanych	GOPS	Lewin Kłodzki, pl. T. Kościuszki, ul. Okrzei, ul. Liczyrzepy, ul. Kościelna, ul. Chopina oraz fragment ul. Obrońców Warszawy.
7	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i aktywności zawodowej mieszkańców terenów zdegradowanych	GOPS	Lewin Kłodzki, pl. T. Kościuszki, ul. Okrzei, ul. Liczyrzepy, ul. Kościelna, ul. Chopina oraz fragment ul. Obrońców Warszawy.
8	Funkcjonowanie świetlicy środowiskowej na terenie Lewina Kłodzkiego	ZSP Lewin Kłodzki	ul. Kościelna 1
9	Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży	ZSP Lewin Kłodzki	ul. Kościelna 1

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
 Pomoc Techniczna 2014-2020

11.4. Wpływ projektów na aspekty problemowe

Tabela 21 Wpływ projektów na aspekty problemowe

Projekty	Aspekt społeczny	Aspekt gospodarczy	Aspekt techniczny/ przestrzenny/ środowiskowy
Projekty kluczowe			
Przebudowa budynku przy ul. Chopina 2 w Lewinie Kłodzkim na Centrum Społeczno-Kulturalno-Edukacyjne wraz z zagospodarowaniem przyległych gminnych działek na działalność kulturalno-edukacyjno-społeczną.	✓	✓	✓
Rewitalizacja przestrzeni publicznej rynku Lewina Kłodzkiego	✓	✓	✓
Zagospodarowanie terenu przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim	✓	✓	✓
Rewitalizacja historycznego centrum Lewina Kłodzkiego poprzez przebudowę dróg gminnych	✓	✓	✓
Rewitalizacja terenu przyległego do rynku Lewina Kłodzkiego poprzez przebudowę obiektów inżynierskich (mostowych) w ciągu ulicy Wodnej	✓	✓	✓
Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Okrzei 3	✓	✓	✓
Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 1	✓	✓	✓
Rewitalizacja budynku mieszkalnego	✓	✓	✓

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 11			
Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 3-4	✓	✓	✓
Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 5	✓	✓	✓
Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 21	✓	✓	✓
Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 19	✓	✓	✓
Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 12	✓	✓	✓
Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 4	✓	✓	✓
Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 1	✓	✓	✓
Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 9	✓	✓	✓
Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 17	✓	✓	✓

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 8	✓	✓	✓
Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 3	✓	✓	✓
Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 5	✓	✓	✓
Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 5	✓	✓	✓
Projekty komplementarne			
Termomodernizacja i modernizacja budynku Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim	✓		✓
Place rekreacyjno – sportowe w gminie Lewin Kłodzki	✓		
Modernizacja dróg gminnych położonych w miejscowości Lewin Kłodzki	✓	✓	✓
Ścieżka rowerowa na terenie Gminy Lewin Kłodzki			✓
Zastosowanie lamp solarnych na terenie Gminy Lewin Kłodzki – II etap			✓
Pracownia mobilna/ internetowa w świetlicy szkolnej	✓		

Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży szkolnej	✓	✓	
Funkcjonowanie oraz materiały do świetlicy szkolnej (zajęcia pozalekcyjne, dodatkowe)	✓	✓	
Dojazdy dla dzieci spoza Lewina Kłodzkiego na zajęcia pozalekcyjne	✓	✓	

Źródło: opracowanie własne

12. Mechanizmy zapewnienia komplementarności rewitalizacji

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest konieczność zapewnienia ich komplementarności w szerokim spektrum funkcjonowania. Komplementarność może mieć charakter:

- przestrzenny,
- problemowy,
- proceduralno-instytucjonalny,
- międzyokresowy,
- finansowy.

Komplementarność przestrzenna oznacza zastosowanie przy określaniu projektów rewitalizacyjnych kryterium ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami gminy. Gmina traktowana jest jako całościowa przestrzeń, bez punktowego nacechowania projektów. Efekty osiągnięte mogą również wpływać na otaczającą je przestrzeń i tam przynosić pośrednie rezultaty rewitalizacji. Mechanizm odpowiedzialny za komplementarność przestrzenną rewitalizacji powinien opierać się na monitorowaniu zmian zagospodarowania przestrzennego Gminy Lewin Kłodzki w skali całego obszaru gminy, nie tylko obszaru zdegradowanego.

Komplementarność problemową charakteryzuje uwzględnienie w projektach rewitalizacyjnych wszystkich trzech wymiarów LPR. Projekty powinny wpływać na aspekt przestrzenny, społeczny i gospodarczy. W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 określono 13 projektów rewitalizacyjnych, których cechy i spodziewane efekty korelują z wyżej wymienionymi aspektami (zgodnie z **Tabela 17 Wpływ**

poszczególnych celów operacyjnych na aspekty problemowe). Kompletność problemowa zapewnia zwiększoną efektywność procesu oraz zyskanie dodatkowej wartości niż suma rozwiązanych problemów. Dla zapewnienia komplementarności należy:

- wyznaczyć wskaźniki, które określać będą efekty końcowe projektów rewitalizacyjnych (Rozdział: **System monitoringu i oceny LPR**);
- skorelować działania rewitalizacyjne z innymi działaniami podejmowanymi w ramach planowania strategicznego w Gminie – w ramach pozostałych dokumentów dotyczących rozwoju obszaru: Plan Odnowy Miejscowości, Strategia Rozwoju itp. Analogicznie władze Gminy powinny rozpatrywać inne dziedziny z uwzględnieniem Lokalnego Programu Rewitalizacji i możliwie wspierać określone w nim działania.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy aspektu zarządzania procesem rewitalizacji, którego powodzenie w znacznej mierze uzależnione jest od wykreowania odpowiedniego systemu zarządzania rewitalizacją (Rozdział: **System wdrażania (realizacji) Lokalnego Programu Rewitalizacji**). System ten określa m.in. sposób podejmowania decyzji, czy podmioty biorące udział w procesie rewitalizacyjnym.

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że finansowanie projektów rewitalizacyjnych, wynikających z planu rewitalizacji opiera się na uzupełnianiu się i łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka wystąpienia podwójnego dofinansowania.

Projekty rewitalizacyjne mogą zostać sfinansowane ze zróżnicowanych źródeł, takich jak:

- Europejski Fundusz Społeczny,
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.

Mechanizm zapewnienia komplementarności źródeł finansowania opierać się będzie na silnej koordynacji i synergii projektów rewitalizacyjnych ze środkami polityk i instrumentów zarówno programów operacyjnych, jak i krajowych.

13. Ramowy harmonogram programu rewitalizacji

Tabela 22 Szacunkowy czas realizacji poszczególnych projektów

Lp.	Nazwa projektu	Szacunkowy czas realizacji projektu
Projekty kluczowe		
1	Przebudowa budynku przy ul. Chopina 2 w Lewinie Kłodzkim na Centrum Społeczno-Kulturalno-Edukacyjne wraz z zagospodarowaniem przyległych gminnych działek na działalność kulturalno-edukacyjno-społeczną.	2017-2018
2	Rewitalizacja przestrzeni publicznej rynku Lewina Kłodzkiego	2017-2018
3	Zagospodarowanie terenu przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim	2018
4	Przebudowa dróg gminnych w Lewinie Kłodzkim	2017-2020
5	Przebudowa obiektów inżynierskich (mostowych) w ciągu ulicy Wodnej w Lewinie Kłodzkim	2017-2020
6	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Okrzei 3	2017-2020
7	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 1	2017-2020
8	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 11	2017-2020
9	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 3-4	2017-2020
10	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 5	2017-2020
11	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 21	2017-2020
12	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 19	2017-2020
13	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 12	2017-2020
14	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 4	2017-2020
15	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 1	2017-2020
16	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 9	2017-2020
17	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 17	2017-2020
18	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 8	2017-2020

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

19	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 3	2017-2020
20	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 5	2017-2020
21	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 5	2017-2020
Projekty komplementarne		
1	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno-przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim	2017
2	Przebudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim wraz z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych wraz z adaptacją poddasza na potrzeby pracowni matematyczno-przyrodniczej i cyfrowej	2017
3	Przebudowa dróg gminnych wraz z budową oświetlenia ulicznego w Lewinie Kłodzkim	2017-2020
4	Remont zbiornika wodnego na potoku Klikawa w Lewinie Kłodzkim	2018
5	Place rekreacyjno-sportowe w gminie Lewin Kłodzki	2016 -2017
6	Aktywizacja i promocja zaangażowania społecznego osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałanie marginalizacji obszarów zdegradowanych	2017-2020
7	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i aktywności zawodowej mieszkańców terenów zdegradowanych	2017-2020
8	Funkcjonowanie świetlicy środowiskowej na terenie Lewina Kłodzkiego	2017-2020
9	Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży	2016-2017

Źródło: opracowanie własne

14. Ramy finansowe LPR

Tabela 23 Szacowana wartość poszczególnych projektów

Lp.	Nazwa projektu	Szacowana wartość projektu
Projekty kluczowe		
1	Przebudowa budynku przy ul. Chopina 2 w Lewinie Kłodzkim na Centrum Społeczno-Kulturalno-Edukacyjne wraz z zagospodarowaniem przyległych gminnych działek na działalność kulturalno-edukacyjno-społeczną.	3.000.000 zł
2	Rewitalizacja przestrzeni publicznej rynku Lewina Kłodzkiego	1.000.000 zł
3	Zagospodarowanie terenu przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim	710.000 zł
4	Przebudowa dróg gminnych w Lewinie Kłodzkim	2.380.000 zł
5	Przebudowa obiektów inżynierskich (mostowych) w ciągu ulicy Wodnej w Lewinie Kłodzkim	1.800.000 zł
6	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Okrzei 3	200.000 zł
7	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 1	100.000 zł
8	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 11	200.000 zł
9	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 3-4	200.000 zł
10	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 5	200.000 zł
11	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 21	150.000 zł
12	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 19	150.000 zł
13	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 12	50.000 zł
14	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 4	160.000 zł
15	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 1	160.000 zł
16	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 9	130.000 zł
17	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 17	90.000 zł
18	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 8	70.000 zł

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

19	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 3	180.000 zł
20	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 5	120.000 zł
21	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 5	150.000 zł
Projekty komplementarne		
1	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim	3.080.000 zł
2	Przebudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim wraz z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych wraz z adaptacją poddasza na potrzeby pracowni matematyczno-przyrodniczej i cyfrowej	1.480.000
3	Przebudowa dróg gminnych wraz z budową oświetlenia ulicznego w Lewinie Kłodzkim	950.000 zł
4	Remont zbiornika wodnego na potoku Klikawa w Lewinie Kłodzkim	1.100.000 zł
5	Place rekreacyjno-sportowe w gminie Lewin Kłodzki	700.000 zł
6	Aktywizacja i promocja zaangażowania społecznego osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałanie marginalizacji obszarów zdegradowanych	250.000 zł
7	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i aktywności zawodowej mieszkańców terenów zdegradowanych	250.000 zł
8	Funkcjonowanie świetlicy środowiskowej na terenie Lewina Kłodzkiego	60.000 zł
9	Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży	170.000 zł

Źródło: opracowanie własne

15. Mechanizmy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji wypracowany jest przez samorząd gminny i poddawany jest dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów:

- społecznych,
- gospodarczych,
- przestrzenno-funkcjonalnych,
- technicznych,
- środowiskowych,

Przygotowanie oraz wdrażanie procesem rewitalizacji w Gminie Lewin Kłodzki opierają się na zasadach partnerstwa i partycypacji¹¹. Partycypacja społeczna wpisana jest w proces rewitalizacji, na każdym jego etapie: diagnozy, programowania, wdrażania i monitorowania. Współpraca z różnymi grupami interesariuszy, w szczególności ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, takimi jak: przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe pozwoli na:

- wyznaczenie liderów społecznych z różnych środowisk,
- określenie obszarów problemowych,
- zdiagnozowanie potrzeb rewitalizacyjnych w gminie,
- wypracowanie społecznej akceptacji podejmowanych działań rewitalizacyjnych,
- pozyskanie, ze źródeł publicznych i prywatnych, środków na działania rewitalizacyjne,
- systematyczne i ciągłe monitorowanie postępów realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz jego aktualizację.

Przygotowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022, jego wdrażanie i monitorowanie opierają się na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym przede wszystkim ze:

- społecznością obszaru zdegradowanego,
- użytkownikami obszaru zdegradowanego,
- lokalnymi przedsiębiorcami,
- organizacjami pozarządowymi.

¹¹ Wytoczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, s. 24.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Interesariusze to instytucje, osoby lub grupy osób, które znajdują się w strefie bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016- 2022 oraz instytucje i osoby, które mogą mieć wpływ (pozytywny lub negatywny) na realizację Programu i jego rezultaty. Interesariuszami LPR Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 są zatem:

- pojedyncze osoby (mieszkańcy i użytkownicy obszaru rewitalizowanego),
- lokalne społeczności i ich formalni i nieformalni przedstawiciele,
- władze samorządowe i krajowe,
- politycy,
- przywódcy religijni,
- grupy specjalnych interesów,
- przedstawiciele biznesu,
- turyści,
- potencjalni mieszkańcy,
- organizacje pozarządowe.

Kompleksowość procesu rewitalizacji w gminie Lewin Kłodzki zakładająca włączenie wielu grup interesariuszy, wymaga stworzenia struktury organizacyjnej oraz podziału kompetencji i obowiązków.

16. System wdrażania (realizacji) Lokalnego Programu Rewitalizacji

Podczas przygotowania i realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki można wyszczególnić takie etapy jak:

Rysunek 20 Przygotowanie i realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 -2022

Przygotowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji	Organizacja procesu – przygotowanie do sporządzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji
	<ul style="list-style-type: none"> • Przyjęcie założeń opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji • Upowszechnienie informacji o przystąpieniu do opracowania LPR dla Gminy Lewin Kłodzki • Powiązanie LPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi
	Diagnoza stanu obszaru analizowanego
	<ul style="list-style-type: none"> • Zbieranie i analiza danych • Rozpoznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy Gminy Lewin Kłodzki • Rozpoznanie potencjału, mocnych stron, słabych stron i zagrożeń społeczności i rynku lokalnego • Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych (analiza wskaźnikowa) • Wyznaczenie obszaru zdegradowanego • Wyznaczenie obszaru rewitalizacji
	Konsultacje społeczne obszaru diagnozy oraz wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru wyznaczonego do rewitalizacji
	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza uwag wynikających z konsultacji społecznych • Przyjęcie Uchwałą Rady Gminy o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji
	Opracowanie projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji
	<ul style="list-style-type: none"> • Określenie wizji obszaru rewitalizacji • Wyznaczenie obszarów strategicznych, celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków interwencji
	Przygotowanie projektów rewitalizacyjnych
	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie projektów gminnych z harmonogramem, kosztem i realizatorami • Zbieranie propozycji projektów od beneficjentów zewnętrznych
Konsultacje społeczne projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 -2022	
Uzgodnienie projektu LPR z poszczególnymi instytucjami	
Korekta Lokalnego Programu Rewitalizacji wynikająca z procesu partycypacji społecznej i opiniowania dokumentu	

Realizacja ¹²	<p>Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podjęcie uchwały o przyjęciu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 -2022 • Powołanie Zespołu ds. Rewitalizacji • Przekazanie LPR do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego w celu zaopiniowania (następnie: korekta i Uchwała Rady Gminy poprawionego LPR) • Opracowanie dokumentacji technicznej dla przedsięwzięć rewitalizacyjnych • Opracowanie wniosków aplikacyjnych wraz z załącznikami • Realizacja poszczególnych zadań objętych planem rewitalizacji, zgodnie z określonymi terminami i harmonogramami
Monitorowanie i ocena	<p>Monitorowanie i ocena LPR</p> <ul style="list-style-type: none"> • Monitoring (coroczne sprawozdania, analiza wskaźnikowa) • Ewaluacja (ex ante, w trakcie realizacji projektów, ex post)
Aktualizacja	<p>Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ewentualne uzupełnianie zapisów dokumentu • Ewentualne modyfikacje zapisów dokumentu

Źródło: opracowanie własne

System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 - 2022, zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020*, oparty jest na zasadzie partnerstwa i partycypacji. Partycypacja społeczna na etapie wdrażania Programu (jako działania komplementarne do partycypacji na etapach diagnozy, programowania, czy monitorowania) umożliwi wypracowanie społecznej akceptacji dla podejmowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, pozyskanie środków na działania rewitalizacyjne ze źródeł publicznych oraz prywatnych oraz systematyczny monitoring postępów realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 – 2022 oraz w razie konieczności (np. podczas wystąpienia istotnej zmiany warunków realizacji Programu) jego aktualizację.

¹² Na każdym etapie realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 -2022 działania oraz projekty będą konsultowane i uzgadniane z interesariuszami z wykorzystaniem form aktywizacji ujętych w **Tabela 24 Formy partycypacji społecznej na etapie wdrażania i monitorowania**

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Wdrażanie oraz monitorowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 – 2022 bazują na współpracy i zaangażowaniu wszystkich grup interesariuszy, poprzez prowadzenie procesu dialogu społecznego pomiędzy zróżnicowanymi interesariuszami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki.

Formy partycypacji społecznej na etapie wdrażania i monitorowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 -2022 szczegółowo przedstawia **Tabela 24** *Formy partycypacji społecznej na etapie wdrażania i monitorowania*.

Tabela 24 *Formy partycypacji społecznej na etapie wdrażania i monitorowania*

System wdrażania (realizacji)	System monitoringu
Formy komunikacji jednokierunkowej, czyli informowania społeczności lokalnej, tj. umieszczenie informacji na stronach internetowych Gminy, informacje w Biuletynie Informacji Publicznej, artykuły w lokalnych mediach i materiały drukowane w obiektach użyteczności publicznej.	Formy komunikacji jednokierunkowej: upublicznianie cyklicznych raportów oraz analiz wskaźnikowych wszystkim interesariuszom Lokalnego Programu Rewitalizacji.
Formy komunikacji dwukierunkowej w postaci spotkań konsultacyjnych/ warsztatowych, których częstotliwość oraz szczegółowa forma zostaną zweryfikowane na etapie prac realizacyjnych. W spotkaniach uczestniczyć mogą m.in. przedstawiciele Komitetu Rewitalizacji, zespoły i osoby powiązane pośrednio i bezpośrednio z działaniami rewitalizacyjnymi, czy podmioty, na które działania rewitalizacyjne będą oddziaływały (np. mieszkańcy, przedsiębiorcy, liderzy społeczni, przedstawiciele Gminy, parafie).	Formy komunikacji dwukierunkowej: organizacja debat publicznych z władzami lokalnymi i koordynatorami Programu lub festynów na obszarze rewitalizacji z prezentacją efektów Lokalnego Programu Rewitalizacji. Włączenie lokalnych liderów społecznych do ciał monitorujących i oceniających zmiany na Obszarze Rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne

Istotnym narzędziem wspierania procesu wdrażania, monitorowania i oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji jest powołanie **Komitetu Rewitalizacji**.

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Ustawa dopuszcza powołanie osobnych Komitetów Rewitalizacji dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji ustala się uwzględniając funkcję Komitetu oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Zasady określa, w drodze uchwały, rada gminy przed uchwaleniem programu rewitalizacji albo w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia jego uchwalenia.

Podjęcie uchwały jest poprzedzone konsultacjami społecznymi.

Wójt niezwłocznie po podjęciu przez radę gminy uchwały powołuje Komitet Rewitalizacji.

W przypadku gdy Komitet Rewitalizacji został powołany przed uchwaleniem programu rewitalizacji, w programie tym określa się niezbędne zmiany w uchwale dot. zasad wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji, w tym dotyczące powołania Komitetu Rewitalizacji dla podobszaru rewitalizacji objętego tym programem.

Zmiana uchwały, w sposób zgodny z programem rewitalizacji, następuje niezwłocznie po uchwaleniu tego programu. Po zmianie uchwały wójt zmienia zarządzenie powołujące Komitet Rewitalizacji.

Obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnia urząd obsługujący wójta.

W przypadku gdy Komitet Rewitalizacji zajmuje stanowisko w drodze głosowania, przedstawiciele gminy, gminnych jednostek organizacyjnych, w tym gminnych osób prawnych, nie biorą udziału w głosowaniu, jeżeli dotyczy ono projektów dokumentów, których opracowanie jest zadaniem wójta.

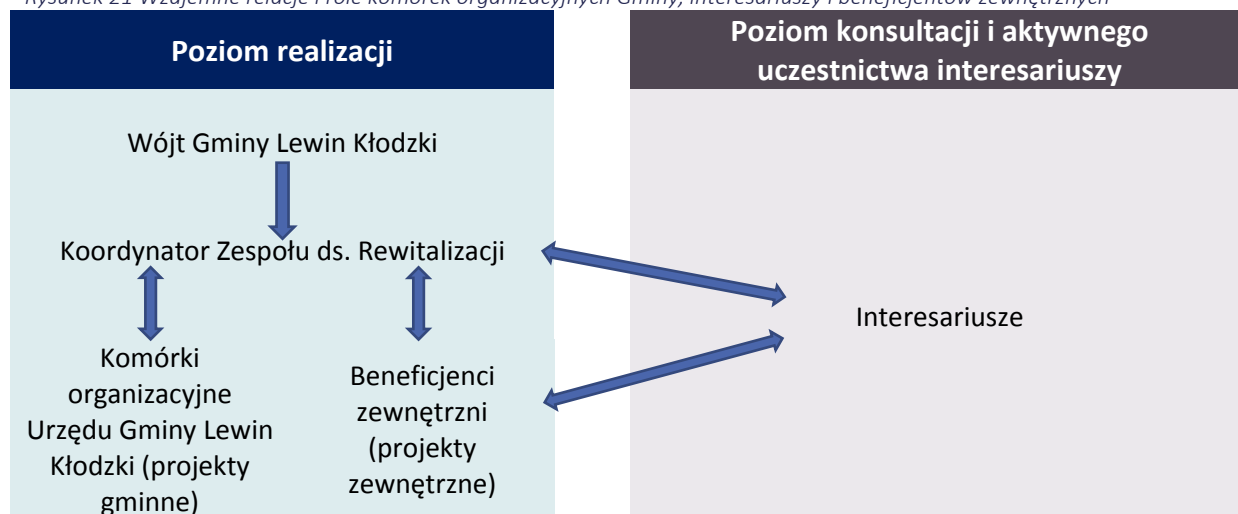
W oparciu o wyżej wymienione zasady, w Urzędzie Gminy Lewin Kłodzki powołany zostanie ZESPÓŁ DS. REWITALIZACJI, który pełnić będzie wskazaną wyżej rolę, a którego pracą zarządzać będzie wyznaczony spośród pracowników Urzędu Gminy koordynator Programu.

Zarówno Ustawa o rewitalizacji, jak również analiza zakresu realizacji Programu, wskazuje, że największy ciężar organizacyjny, zarządczy i finansowy – będzie udziałem samorządu lokalnego i jego jednostek podległych. Dla zapewnienia „dobrego zarządzania” procesem rewitalizacji, a tym samym komplementarności realizowanych działań – istotne wydaje się być stworzenie lub dostosowanie istniejących struktur administracyjno-zarządczych do specyfiki

i potrzeb realizacji programu rewitalizacji – także w kontekście właściwego funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji (Zespołu ds. Rewitalizacji).

W związku z powyższym Powołany zostanie przez Wójta **Zespół ds. Rewitalizacji**, który realizować będzie wiele różnorodnych działań koncepcyjnych, organizacyjnych, koordynacyjnych, ewaluacyjnych i informacyjnych związanych z programem. Zespół realizować powinien także działania monitoringowe, w obszarze których mieści się pomiar efektów rewitalizacji. Nie jest konieczne sytuowanie Zespołu w strukturze organizacyjnej urzędu gminy jako odrębnej komórki organizacyjnej, bowiem w jego skład wchodzić będą przede wszystkim osoby z różnych istniejących już komórek, takich jak: **członek rady gminy, skarbnik gminy, kierownicy referatów urzędu** oraz przedstawiciele takich jednostek jak: Komisariat Policji czy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Rysunek 21 Wzajemne relacje i role komórek organizacyjnych Gminy, interesariuszy i beneficjentów zewnętrznych

Źródło: opracowanie własne

17. System monitoringu i oceny LPR

17.1. Monitoring

Fundamentem systemu monitoringu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 jest pozyskanie i zestawienie niezbędnych danych, w tym danych demograficznych oraz gromadzonych przez komórki organizacyjne Urzędu Gminy w Lewinie

Kłodzkim, zaangażowane w program rewitalizacji. Gromadzenie tych danych powinno odbywać się na poziomie adresowym, z możliwością agregacji dla obszaru rewitalizacji.

System monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji powinien zawierać dane dotyczące sfery społeczno – ekonomicznej oraz przestrzenno – technicznej. Dane zbierane w systemie powinny w sposób ciągły umożliwiać przeprowadzenie analizy i corocznego raportu obrazującego postęp w realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022.

Agregowane i analizowane dane posłużą do monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do celów strategicznych, operacyjnych, kierunków interwencji oraz poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

System monitoringu polegać będzie na analizie zmian zachodzących podczas realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji w ramach wypracowanych obszarów strategicznych. Monitoring powinien być prowadzony wielopłaszczyznowo (efekty społeczne, ekonomiczne oraz analiza zmian przestrzenno-funkcjonalnych) oraz dostarczać informacji na temat postępów w osiąganiu przyjętych celów.

Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 -2022 polegać będzie na dwóch etapach:

1. Corocznych raportach w formie sprawozdań z realizacji celów, zawierających informację na temat podejmowanych działań, realizowanych przedsięwzięciach, stopnia ich realizacji oraz ich efektów końcowych.
2. Analizie wskaźnikowej, której celem będzie określenie poziomu korelacji podejmowanych projektów rewitalizacyjnych z procesami społeczno – gospodarczymi w Gminie Lewin Kłodzki.

17.2. Ewaluacja

Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 – 2022 opiera się na analizie wpływu przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

funkcjonowania społeczno – gospodarczego interesariuszy Gminy oraz dekoncentracji negatywnych zjawisk na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji.

Ewaluacja Programu prowadzona będzie etapowo:

Tabela 25 Etapy ewaluacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 -2022

1. **Ewaluacja ex-ante** (przed realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych): ocena zasadności poszczególnych działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ocena ich wpływu na społeczność lokalną i obszary strategiczne.

2. **Ewaluacja w trakcie realizacji przedsięwzięć**: ocena bieżąca przyjętych celów oraz ich wpływu na obszary problemowe.

3. **Ewaluacja ex-post** (po realizacji przedsięwzięć): długoterminowa ocena wpływu oraz trwałości poszczególnych przedsięwzięć na społeczność lokalną i grupy interesariuszy.

4. **Modyfikacja Lokalnego Programu Rewitalizacji**: po przeprowadzeniu ewaluacji lub w razie wystąpienia istotnej zmiany warunków realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne

Ocena procesu rewitalizacji będzie prowadzona na trzech poziomach:

1. Wskaźnikach dla obszaru rewitalizacji;
2. Wskaźnikach produktu (ujęte w tabeli 18);
3. Wskaźnikach efektu (ujęte w tabeli 18).

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Tabela 26 Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji LPR Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022

Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji	
1.	Liczba mieszkańców
2.	Liczba lokali niezasiedlonych
3.	Udział budynków mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy
4.	Powierzchnia mieszkalna na 1 osobę w budynkach mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy
5.	Udział mieszkań wyposażonych w instalacje techniczne wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy
6.	Liczba wydanych wyroków eksmisyjnych
7.	Liczba budynków przeznaczonych do rozbiórki z uwagi na zły stan techniczny
8.	Udział osób pobierających świadczenia pomocy społecznej
9.	Liczba interwencji policji
10.	Liczba osób bezrobotnych
11.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych
12.	Udział ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne

18. Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Organizacje pozarządowe na terenie gminy	20
Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku	21
Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku według sekcji PKD 2007	23
Tabela 4. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (3-5 lat) w latach 2010-2014 na terenie gminy Lewin Kłodzki	31
Tabela 5. Charakterystyka biblioteki na terenie gminy	38
Tabela 6. Struktura dochodów i wydatków gminy w roku 2015	43
Tabela 7. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Lewin Kłodzki z podziałem na miejscowości	64
Tabela 8. Liczba osób z poszczególnych miejscowości objętych pomocą GOPS w Lewinie Kłodzkim w 2015 r	66
Tabela 9. Dane dotyczące uczestnictwa mieszkańców Gminy Lewin Kłodzki w życiu społeczno - kulturalnym Gminy	67
Tabela 10. Liczba nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych miejscowościach (sołectwach) w Gminie Lewin Kłodzki w latach 2010-2015 (stan w dniu 31.XII)	67
Tabela 11. Ilość azbestu na terenie gminy Lewin Kłodzki	68
Tabela 12. Statystyki dotyczące infrastruktury kulturalnej w Gminie Lewin Kłodzki	69
Tabela 13. Liczba połączeń PKP Gminy Lewin Kłodzki z najbliższymi ośrodkami	70
Tabela 14. Nasycenie negatywnych zjawisk w Gminie Lewin Kłodzki	70
Tabela 15. Podsumowanie danych dotyczących obszaru rewitalizacji	75
Tabela 16. Matryca celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 - 2022	78
Tabela 17. Wpływ poszczególnych celów operacyjnych na aspekty problemowe	83
Tabela 18. Projekty kluczowe	85
Tabela 19. Projekty komplementarne	101
Tabela 20. Wnioskodawcy oraz miejsce realizacji poszczególnych projektów	107
Tabela 21. Wpływ projektów na aspekty problemowe	110
Tabela 22. Szacunkowy czas realizacji poszczególnych projektów	115
Tabela 23. Szacowana wartość poszczególnych projektów	117
Tabela 24. Formy partycypacji społecznej na etapie wdrażania i monitorowania	123
Tabela 25. Etapy ewaluacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 -2022	127
Tabela 26. Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji LPR Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 ..	128

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Rysunek 1. Mapa gminy Lewin Kłodzki.....	12
Rysunek 2. Mapy województwa dolnośląskiego i powiatu kłodzkiego.....	12
Rysunek 3 Płeć respondentów.....	47
Rysunek 4 Przedział wiekowy respondentów.....	47
Rysunek 5 Stan cywilny respondentów.....	48
Rysunek 6 Status na rynku pracy respondentów.....	48
Rysunek 7 Wykształcenie respondentów.....	49
Rysunek 8 Jak ocenia Pan/Pani swoją sytuację materialną?.....	49
Rysunek 9 Czy jest Pan/Pani mieszkańcem gminy Lewin Kłodzki?.....	50
Rysunek 10 Jaki OBSZAR GMINY powinien być Pana(i) zdaniem poddany procesowi rewitalizacji?.....	50
Rysunek 11 Proszę podać Pana(i) związek z wybranym obszarem.....	51
Rysunek 12 Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH na wskazanym przez Pana(ią) obszarze.....	52
Rysunek 13 Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW GOSPODARCZYCH, ŚRODOWISKOWYCH, PRZESTRZENNO- FUNKCJONALNYCH lub TECHNICZNYCH, na wskazanym przez Pana(ią) obszarze, które współwystępują wraz z problemami społecznymi?.....	53
Rysunek 14 Problemy środowiskowe.....	54
Rysunek 15 Problemy przestrzenno-funkcjonalne.....	55
Rysunek 16 Problemy techniczne.....	56
Rysunek 17 Granice administracyjne Gminy Lewin Kłodzki.....	63
Rysunek 18 Mapa obszaru zdegradowanego.....	71
Rysunek 19 Mapa obszaru rewitalizacji.....	73
Rysunek 20 Przygotowanie i realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 -2022.....	121
Rysunek 21 Wzajemne relacje i role komórek organizacyjnych Gminy, interesariuszy i beneficjentów zewnętrznych.....	125
Wykres 1. Liczba ludności gminy w latach 2010-2014.....	16
Wykres 2. Piramida wieku mieszkańców gminy Lewin Kłodzki w roku 2014.....	17
Wykres 3. Ludność gminy wg płci w latach 2010-2014.....	18
Wykres 4. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem.....	18
Wykres 5. Przyrost naturalny na terenie gminy w latach 2010-2014.....	19
Wykres 6. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na terenie gminy w latach 2010-2014.....	19
Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy w latach 2010-2015.....	21

Wykres 8. Podmioty gospodarki narodowej według rodzajów działalności w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku	22
Wykres 9. Podmioty gospodarki narodowej według klas wielkości w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku	22
Wykres 10. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy w latach 2010-2015	24
Wykres 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Lewin Kłodzki w latach 2010-2014	25
Wykres 12. Liczba pracujących ogółem wg płci na terenie gminy Lewin Kłodzki w latach 2010-2014	25
Wykres 13. Liczba pracujących na 1 000 ludności w gminie Lewin Kłodzki w latach 2010-2014	26
Wykres 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia na terenie powiatu kłodzkiego w latach 2010-2014.....	26
Wykres 15. Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy w latach 2010-2014	28
Wykres 16. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014	28
Wykres 17. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014 na terenie gminy Lewin Kłodzki [w km].....	29
Wykres 18. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014	29
Wykres 19. Długość czynnej sieci gazowej w latach 2010-2014 na terenie gminy Lewin Kłodzki [w m]	30
Wykres 20. Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014.	30
Wykres 21 Liczba dzieci w przedszkolu w latach 2010-2014.	32
Wykres 22. Liczba uczniów szkoły podstawowej oraz gimnazjum na terenie gminy Lewin Kłodzki (2010-2014).....	32
Wykres 23. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkoły podstawowej (2010-2014).....	35
Wykres 24. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkoły podstawowej (2010-2014)	36
Wykres 25. Współczynnik skolaryzacji brutto dla gimnazjum (2010-2014).....	36
Wykres 26. Współczynnik skolaryzacji netto dla gimnazjum (2010-2014)	37
Wykres 27. Wydatki na poszczególne zadania realizowane przez GOPS w 2014 roku	40
Wykres 28. Powody udzielania pomocy przez GOPS w 2014 roku	41
Wykres 29. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	42
Wykres 30. Dochody i wydatki gminy w latach 2010-2015.....	42